

Česká a slovenská oftalmologie

ČASOPIS ČESKÉ A SLOVENSKÉ OFTALMOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

Řehák J. Několik slov úvodem – předmluva

Pitrová Š., Řehák J. 90 let od vydání prvního čísla našeho časopisu

Heissigerová J. Historický přehled vybraných významných oftalmologů, kteří ovlivnili náš obor

Pitrová Š. Rozhovor s p. profesorem Karlem u příležitosti devadesáti let od vydání prvního čísla časopisu Československá oftalmologie

Rozsival P. Jak se změnila naše oftalmologie od dob vydání prvního čísla našeho časopisu (osobní pohled)

Gerinec A. Prínos slovenských oftalmológov k rozvoju českej a slovenskej oftalmológie a k vedecko-publikačnej činnosti pri príležitosti 90-tého výročia periodika Československej oftalmológie

Řehák J., Pitrová Š. Přehled redakcí časopisu Československá oftalmologie, od roku 1995 časopisu Česká a slovenská oftalmologie

Pitrová Š., Řehák J. 90 let od vydání prvního čísla našeho časopisu

Obrázek: První číslo časopisu Československá oftalmologie vydávali a řídili tyto významní oftalmologové: Prof. Roman Kadlický [5], Prof. Bohuslav Slavík [6] a Prof. Antonín Gala [7], redaktorem byl Doc. Jaromír Kurz [8]

S
Supplementum

ROČNÍK 79
prosinec 2023

ISSN (Print) 1211-9059, ISSN (On-line) 1805-4447
Indexed in MEDLINE / index Medicus, EMBASE / Excerpta Medica
EBSCO – MEDLINE complete
Bibliographia Medica Českoslovaca

ÚHRADA OD 1. 3. 2023

Roche

VEGF-A

ANG-2

SÍLA SPOJENÍ DVOU SVĚTŮ

v léčbě pacientů s VPMD a DME¹

1 MOLEKULA

2 SIGNÁLNÍ DRÁHY^{2,3}

3 INJEKCE VE 2. ROCE^{4,5*}

▼ Zkrácená informace o přípravku VABYSMO 120 mg/ml injekční roztok

Účinná látka: faricimab. **Indikace:** • léčba dospělých pacientů s neovaskulární (vlhkou) formou věkem podmíněné makulární degenerace (VPMD), • léčba dospělých pacientů s poruchou zraku způsobenou diabetickým makulárním edémem (DME). **Dávkování: indikace VPMD** doporučená dávka je 6 mg (0,05 ml roztoku) aplikovaná intravitreální injekcí každé 4 týdny (jednou měsíčně) v případě prvních 4 dávek. Poté se doporučuje zhodnotit aktivitu onemocnění na základě anatomických a/nebo zrakových parametrů 20 a/nebo 24 týdnů po zahájení léčby, aby bylo možné léčbu individualizovat. U pacientů bez známek aktivního onemocnění je třeba zvážit podání faricimabu každých 16 týdnů (4 měsíce). U pacientů s aktivním onemocněním je třeba zvážit léčbu každých 8 týdnů (2 měsíce) nebo 12 týdnů (3 měsíce). Při změně anatomických a/nebo zrakových parametrů je třeba dávkovací interval odpovídajícím způsobem upravit a při zhoršení anatomických a/nebo zrakových parametrů má být interval zkrácen. **Indikace DME** doporučená dávka je 6 mg (0,05 ml roztoku) aplikovaná intravitreální injekcí každé 4 týdny (jednou měsíčně) v případě prvních 4 dávek. Poté je léčba individualizována v režimu „treat and extend“. Na základě posouzení anatomických a/nebo zrakových parametrů konkrétního pacienta lékařem lze poté dávkovací interval postupně prodloužit až na každých 16 týdnů (4 měsíce), a to v krocích až po 4 týdnech. Při změně anatomických a/nebo zrakových parametrů je třeba dávkovací interval odpovídajícím způsobem upravit a při zhoršení anatomických a/nebo zrakových parametrů má být interval zkrácen. **Způsob podání:** Pouze intravitreální podání. Intravitreální injekci je třeba aplikovat za aseptických podmínek, které zahrnují použití chirurgické dezinfekce rukou, sterilního oděvu a sterilního spekula očních víček (nebo ekvivalentní náhrady). **Kontraindikace:** Hypersenzitivita na léčivou látku nebo na kteroukoli pomocnou látku, aktivní nebo suspektivní oční nebo periokulární infekce, aktivní nitrooční zánět. **Upozornění:** Byla zjištěna souvislost intravitreálních injekcí faricimabu s endoftalmitidou, nitroočním zánětem, rheumatogenním odchlípením sítnice, trhlinou sítnice a iatrogení traumatickou kataraktou. Aplikace přípravku musí být provedena za aseptických podmínek. Během 60 minut po intravitreální injekci faricimabu byly zjištěny přechodné zvýšení nitroočního tlaku. **Lékové interakce:** nepředpokládají se žádné interakce. Faricimab ale nemá být aplikován souběžně s jinými systémovými nebo očními inhibitory VEGF. **Nežádoucí účinky:** katarakta (13 %), krvácení do spojivky (8 %), odchlípení sklivce (5 %), zvýšení nitroočního tlaku (4 %), sklivcové zákalky (4 %), bolest oka (3 %) a trhlina retinálního pigmentového epitelu (pouze VPMD) (3 %). Nejzávažnějšími nežádoucími účinky byly uveitida (0,6 %), endoftalmitida (0,5 %), vitritida (0,3 %), trhlina sítnice (0,2 %), rheumatogenní odchlípení sítnice (0,1 %) a traumatická katarakta (< 0,1 %). **Těhotenství a kojení:** Ženy ve fertilním věku mají během léčby a po dobu nejméně 3 měsíců po poslední intravitreální injekci faricimabu používat účinnou antikoncepci. Během kojení se nemá léčivý přípravek podávat. **Balení přípravku:** 0,24 ml sterilního roztoku s 28,8mg faricimabu ve skleněné injekční lahvičce s potažovanou pryžovou zátkou s hliníkovým uzávěrem se žlutým odtrhovacím plastovým víčkem, 1 tupá jehla s filtrem. **Pomocné látky:** Histidin, kys. octová (30%, pro úpravu pH), methionin, polysorbát 20, chlorid sodný, sacharóza, voda pro injekci. **Podmínky uchovávání:** Uchovávejte v chladničce (2 °C – 8 °C). Chraňte před mrazem. Uchovávejte injekční lahvičku v krabici, aby byl přípravek chráněn před světlem. Před otevřením lze injekční lahvičku uchovávat při pokojové teplotě (20 °C – 25 °C) až po dobu 24 hodin. Zajištěte aplikaci injekce okamžitě po přípravě dávky. **Datum registrace** 15. 9. 2022. **Datum poslední úpravy textu** Zkrácené informace o přípravku: 1. 8. 2023. Aktuální verze SPC je dostupná na <https://www.sukl.cz> resp. <https://www.roche.cz/cs/produkty-vpois/produkty-lekari.html>. **Registrační číslo:** EU/1/22/1683/001. Výdej léčivého přípravku je vázán na lékařský předpis. Léčivý přípravek je hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Před předepsáním přípravku se prosím seznámte s úplným zněním SPC. Další informace dostupné na adrese: Roche s.r.o., Futurama Business Park Bld F, Sokolovská 685/136f, 186 00 Praha 8, telefon 220 382 111. **Držitel rozhodnutí o registraci:** Roche Registration GmbH, Německo. Podrobné informace na <http://www.ema.europa.eu/>.

▼ Tento léčivý přípravek podléhá dalšímu sledování. To umožní rychlé získání nových informací o bezpečnosti. Žádáme zdravotnické pracovníky, aby hlásili jakákoli podezření na nežádoucí účinky na www.sukl.cz/nahlasit-nezadouci-ucinek

* Medián 3 injekcí v týdnech 60–112 pro pacienty s VPMD léčených přípravkem VABYSMO 6 mg v intervalech až 16 týdnů ve studii TENAYA/LUCERNE a medián 3 injekcí v týdnech 60–96 pro pacienty s DME léčených přípravkem VABYSMO 6 mg v intervalu až 16 týdnů ve studii YOSEMITY/RHINE.

VPMD – neovaskulární (vlhká) forma věkem podmíněné makulární degenerace; DME – porucha zraku způsobená diabetickým makulárním edémem
Reference: 1. SPC Vabysmo; 2. Heier JS, et al. Lancet. 2022;399(10326):729–40; 3. Wykoff CC, et al. Lancet. 2022;399(10326):741–755; 4. Holz FG, et al. Presented at EURETINA 2022, Hamburg, Germany, 1–4 September 2022; 5. Schlottmann PG, et al. Presented at EURETINA 2022, Hamburg, Germany, 1–4 September 2022. | © 2023 Proprietary & Confidential Information of Roche

Roche s.r.o.

Futurama Business Park Bld F, Sokolovská 685/136f, 186 00 Praha 8
telefon 220 382 111

M-CZ-00003117 Datum přípravy: březen 2023

VABYSMO
faricimab injekce 6 mg

ČESKÁ a SLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE

Časopis České a Slovenské oftalmologické společnosti

SUPPLEMENTUM – PROSINEC 2023 – ROČNÍK 79

VEDOUCÍ REDAKTOR

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO
Oční klinika LF UP a FN, Olomouc

ZÁSTUPCE VEDOUCÍHO REDAKTORA

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D.
Klinika oftalmologie LF UK a UNB, Bratislava

REDAKČNÍ RADA

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA
Dětská oční klinika LF MU a FN, Brno

Prof. PhDr. MUDr. Alena Furdová, Ph.D., MPH, MSc., FEBO
Klinika oftalmologie LF UK a UNB, Bratislava

Prof. MUDr. Jarmila Heissigerová, Ph.D., MBA
Oční klinika 1.LF UK a VFN,
Praha

Doc. MUDr. Oldřich Chrapek, Ph.D.
Oční klinika LF MU a FN, Brno

MUDr. Ladislav Jančo, Ph.D., MPH, FEBO
II. oční klinika SZU a FN sP F.D. Roosevelta, Banská Bystrica

Prof. MUDr. Petr Kolář, Ph.D.
Oční klinika SZU a UN, Bratislava

Doc. MUDr. Ján Lešták, CSc., MSc, MBA, LL.M., DBA, FEBO, FAOG
FBMI ČVUT v Praze

Doc. MUDr. Gabriela Mahelková, Ph.D.
Oční klinika dětí a dospělých 2.LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Klára Marešová, Ph.D., FEBO
Oční klinika LF UP a FN, Olomouc

MUDr. Jan Němčanský, Ph.D., MBA
Oční klinika FN a LF OU, Ostrava

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc., FEBO
Oční klinika JL s.r.o., Praha

Prof. MUDr. Frederik Raiskup, Ph.D., FEBO
Klinik für Augenheilkunde, Universitätsklinikum C. G. Carus, Dresden

Prof. MUDr. Matúš Rehák, Ph.D., FEBO
Univ.-Klinik für Augenheilkunde und Optometrie
Medizinische Universität, Innsbruck

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc., FEBO
Oční klinika FN a LF UK, Hradec Králové

Doc. MUDr. Pavel Studený, Ph.D., MHA
Oftalmologická klinika 3.LF UK a FNKV, Praha

Doc. MUDr. Martin Šín, Ph.D., FEBO
Oční klinika 1.LF UK a ÚVN, Praha

Doc. MUDr. Jana Štefaničková, Ph.D.
Klinika oftalmologie LF UK a UNB, Bratislava

Doc. MUDr. Dana Tomčíková, Ph.D., MHA
Klinika detskej oftalmológie LF UK a NÚDCH, Bratislava

Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc.
Oční klinika LF MU a FN, Brno

MUDr. Peter Žiak, Ph.D.
Oční klinika JLF UK a UNM, Martin

ČESKÁ A SLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE

79, 2023, Supplementum

OBSAH

Řehák J. Několik slov úvodem – předmluva	3
Pitrová Š., Řehák J. 90 let od vydání prvního čísla našeho časopisu	6
Heissigerová J. Historický přehled vybraných významných oftalmologů, kteří ovlivnili náš obor	19
Pitrová Š. Rozhovor s p. profesorem Karlem u příležitosti devadesáti let od vydání prvního čísla časopisu Československá oftalmologie	24
Rozsival P. Jak se změnila naše oftalmologie od dob vydání prvního čísla našeho časopisu (osobní pohled)	29
Gérinec A. Prínos slovenských oftalmológov k rozvoju českej a slovenskej oftalmológie a k vedecko-publikačnej činnosti pri príležitosti 90-tého výročia periodika Československej oftalmológie	34
Řehák J., Pitrová Š. Přehled redakcí časopisu Československá oftalmologie, od roku 1995 časopisu Česká a slovenská oftalmologie	43

www.cs-ophthalmology.cz/en - anglická verze
www.cs-ophthalmology.cz/cs - česká verze

On-line verze časopisu www.prolekare.cz/csof
Registrací a vložení svého předplatitelského kódu, který najdete na přebalu časopisu, získáte přístup do online verze časopisu.
Kontakt pro dotazy info@prolekare.cz nebo +420 602 244 819.

www.cls.cz

© Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně, Praha 2023

ČESKÁ A SLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE

Vydává: Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně, Sokolská 31, 120 26 Praha 2.

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO, **zástupce vedoucího redaktora:** Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D.

Odpovědná redaktorka: Ing. Eva Řehák Nováková, e-mail: eva.rehak.novakova@gmail.com.

Tiskne: Prager Publishing – LD, s.r.o., Elišky Přemyslovny 1335, 156 00 Praha 5. **Rozšiřuje v ČR:** Nakladatelství Olympia, s.r.o., Praha, **do zahraničí (kromě SR):** Myris Trade, s.r.o., V Štíhlách 1311/3, P. O. Box 2, 142 01 Praha 4, e-mail: myris@myris.cz, tel.: +420 296 371 202, **v SR:** www.ipredplatne.sk, infolinka: 0800 188 826, e-mail: info@ipredplatne.sk, objednavky@ipredplatne.sk.

Vychází: 6krát ročně.

Předplatné: na rok pro ČR je 540,00 Kč, SR 42,00 €, jednotlivé číslo 90,00 Kč, SR 7,00 €.

Informace o předplatném podává a objednávky českých předplatitelů přijímá:

ČLS JEP, Sokolská 31, 120 26 Praha 2, tel.: +420 296 181 805, +420 773 737 782, e-mail: nto@cls.cz.

Informace o podmínkách inzerce poskytuje: vedoucí redaktor, e-mail: jiri.rehak1@gmail.com.

Objednávky inzerce přijímá: mob.: +420 602 377 675, e-mail: tiskarna@prager-print.cz.

Registrační značka MK ČR E 1946.

Rukopisy zasílejte v elektronické formě na adresu redakce,

e-mail: redakce@cs-ophthalmology.cz přes www.uschovna.cz.

Rukopis byl předán do výroby 27. 11. 2023.

Zaslané příspěvky se nevracejí. Vydavatel získává otištěním příspěvku výlučné nakladatelské právo k jeho užití. Otištěné příspěvky autorů nejsou honorovány, autoři obdrží bezplatně jeden výtisk časopisu. Vydavatel a redakční rada upozorňují, že za obsah a jazykové zpracování inzerátů a reklam odpovídá výhradně inzerent. Žádná část tohoto časopisu nesmí být kopírována za účelem dalšího rozšiřování v jakékoliv formě či jakýmkoliv způsobem, ať již mechanickým nebo elektronickým, včetně pořizování fotokopíí, nahrávek, informačních databází na mechanických nosičích, bez písemného souhlasu vlastníka autorských práv a vydavatelského oprávnění.

NĚKOLIK SLOV ÚVODEM – PŘEDMLUVA

Vážené kolegyně a kolegové,

s myšlenkou docentky Pitrové vydat samostatné číslo k 90. výročí časopisu Česká a slovenská oftalmologie jsem okamžitě souhlasil. Oslovila několik významných kolegů a kolegyň s tím, aby svými články přispěli k tomuto kulatému jubileu. Věřím, že čtenáře tato sdělení, která nás z různých úhlů pohledu provedou devadesáti lety vývoje české a slovenské oftalmologie, zaujmou a důstojně tak oslavíme toto významné výročí českých a slovenských oftalmologů.

Časopis prošel mnoha významnými milníky, o kterých se zmiňujeme v článku **90 let od vydání prvního čísla našeho časopisu**. Jak z tohoto textu můžete zjistit, musel se náš časopis vypořádat a překonat celou řadu překážek a složitých situací, počínaje obdobím 2. světové války, kdy bylo jeho vydání zastaveno v roce 1938 a znovu obnoveno až v roce 1948. Že začátky časopisu Československá oftalmologie nebyly lehké se můžete dozvědět z komentáře editora Kurze, publikované ve IV. čísle roku 1948:

„Pamatujte si, založiti nějaký časopis, to není tak těžké, ale je větší umění udržeti jej na živu. Tak nějak mně odpověděl r. 1933 prof. Pelnář, když jsem mu při náhodném setkání na nemocničním dvoře, radostně oznamoval, že jsme vydali první číslo Československé oftalmologie. Jeho slova mne tehdy zamrzela. Ani slovíčko uznání, ani slovíčko povzbuzení z úst rutinovaného redaktora našeho nejstaršího lékařského časopisu. Vykládal jsem si je všelijak. Snad jsem v nich naivně viděl i zakrytou výtku přísného Catona, který nelibě nese, že zase jedna disciplína rozrušuje řady přispěvatelů „jeho“ časopisu. Častokrát jsem si tato slova pak připomenul – a neuplynula ani příliš dlouhá doba, aby se potvrdilo, že byla pravdivá tak jak byla řečena. Změna formy našeho státu, válečné události, úpadek vědecké práce na uzavřených klinikách byly pro náš mladý časopis příliš těžké rány. Dnes, kdy svým čtenářům předkládáme nové číslo Československé Oftalmologie, je doba pro vydávání odborného časopisu ještě nepříznivější, ale potřeba je tak naléhavá, že nechceme litovat i žádných obětí, aby se udržel „na živu“. Začínáme sice chudě, ale jsme přece jen bohatší aspoň o zkušenosti.“

V období budování socialismu po roce 1948 se ani tento odborný časopis nevyhnul tendenčním ideologickým článkům, neboť ideologie byla všudypřítomná (zpráva o úmrtí Gottwalda, Stalina, atd). V roce 1968 byla na obsahu časopisu znát nálada uvolnění a optimismu ve společnosti, bohužel však jen na krátkou dobu. Zásadní změny týkající se našeho časopisu nastaly po rozdělení republiky v roce 1993, kdy se o dva roky později původní název Československá oftalmologie změnil na Česká a slovenská oftalmologie. V roce 2008 časopis přechází na formát A4. Vedoucí redaktorka profesorka Vlková zajistila překlady publikovaných článků do angličtiny, anglické verze jsou dnes k dispozici od poloviny roku 2015.

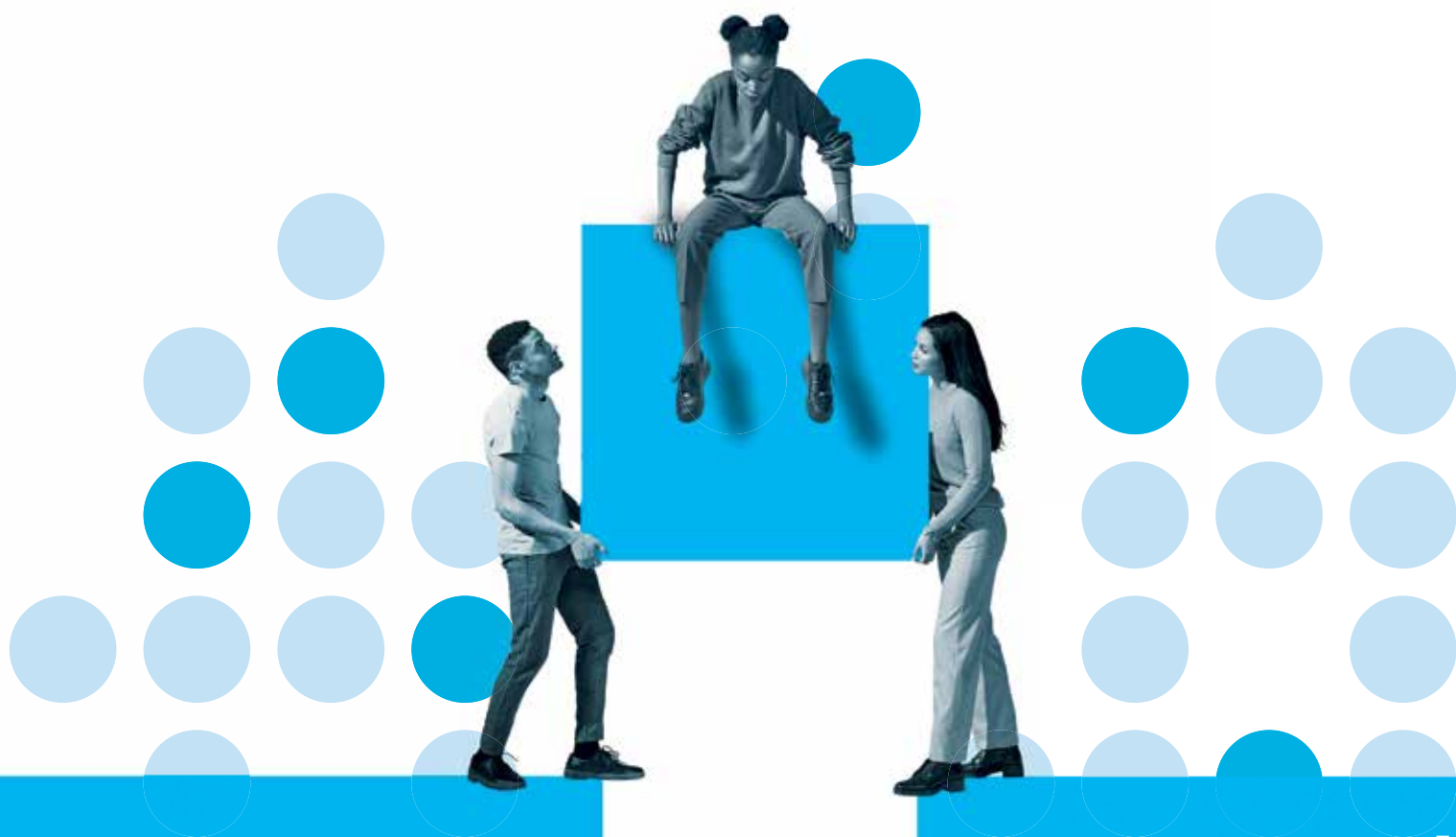
Náš časopis se se ctí vyrovnává i s dnešní dobou digitalizace. V roce 2012 byly zahájeny práce na samostatném webu časopisu a na samostatné doméně **www.cs-ophthalmology.cz**. Náš velký dík patří ing. Hruškovi, který se nelehkého úkolu převést náš časopis do online formy ujal a svým obrovským pracovním nasazením, elánem a inspirací bylo dosaženo toho, že byl v roce 2013 web časopisu spuštěn, v té době pouze v anglické mutaci. V letech 2018–2019 se časopis mění na bilingvální (Czech and Slovak Ophthalmology a Česká a slovenská oftalmologie). Je uvedena do života online verze časopisu, kdy je k dispozici Fulltext jak v české/slovenské tak v anglické verzi, každý článek má přiděleno mezinárodní identifikační číslo DOI, které tímto činí publikaci celosvětově unikátní ve smyslu její identifikace. Anglická verze článku je publikována na informačním lékařském portálu PubMed, časopis je tzv. „Open“, tzn. že články jsou „Free Article“, tedy bezplatně ke stažení.

Tímto mají publikované články – obrazně řečeno – zcela otevřenou cestu do světa s cílem pomoci našemu časopisu dosáhnout v budoucnosti IF. Jsme si vědomi toho, že je to běh na dlouhou trať, cítíme však povinnost dalším rozvojem našeho časopisu naplnit vize jeho zakladatelů.

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO
Vedoucí redaktor

Každý z nás by měl mít stejnou možnost získat vědomosti

Registrací na **AlconExperienceAcademy.com** získáte automaticky přístup ke všem odborným informacím od těch nejlepších a nejžádanějších oftalmologických specialistů z celého světa.

OCU-LINK™ vzdělávací platforma od společnosti Alcon

Naleznete zde osvědčené postupy v léčbě onemocnění povrchu oka, nejnovější klinické výzkumy a studie v oboru oftalmologie.

S Alcon OCU-LINK™ získáte přístup k:

- Osvědčeným postupům při léčbě onemocnění povrchu oka, včetně syndromu suchého oka
- Nejnovějším klinickým výzkumům a studiím v oboru oftalmologie
- Účasti na vzdělávacích oftalmologických akcích a webinářích pořádaných předními odborníky
- Vzorkům produktů a vzdělávacím materiálům pro pacienty

Přihlaste se do programu OCU-LINK™, nové online vzdělávací platformy společnosti Alcon, a získejte přístup k aktuálním informacím o syndromu suchého oka.

Jako poděkování za vaši registraci vám zašleme uvítací balíček, který obsahuje informace o řadě produktů **Systane®**, vzorky produktů a materiály pro komunikaci s pacienty.

REGISTRUJTE SE ZDE

90 LET OD VYDÁNÍ PRVNÍHO ČÍSLA NAŠEHO ČASOPISU

Pitrová Š.¹, Řehák J.^{2,3}

¹Oční klinika JL s.r.o. Praha, Fakulta biomedicínského inženýrství ČVUT, Kladno

²Fakultní nemocnice Olomouc, Oční klinika

³Univerzita Palackého v Olomouci, Lékařská fakulta, Oční klinika

Dne 14. 5. 1933 bylo rozhodnutím valné hromady Československé oftalmologické společnosti, která vznikla 3. dubna 1926, postaveno uveřejňování sjezdových prací na nový základ [1]. Dosavadní forma sborníku (Oftalmologická společnost od svého založení vydávala každoročně Sborníky sjezdových prací až do roku 1932, celkem tedy 7 svazků) byla opuštěna a byl založen periodický časopis Československá oftalmologie. O této významné události je referováno v 1. čísle časopisu takto [2]:

Zpráva o VIII. valné hromadě Čs. Oftalmologické společnosti, konané dne 14. května 1933 v Praze

„Předseda Společnosti prof. Dr. R. Kadlický zahájil valnou hromadu uvítáním všech přítomných a přáním zdaru dalšímu sjezdovému jednání.

Doc. Dr. Kurz podal zprávu jednatelemskou a přednesl pak návrh výboru Společnosti, aby Oftalmologický Sborník, který doposud

vycházel jednou ročně jako soubor všech prací přednesených na sjezdu, byl přeměněn na samostatný časopis, který by vycházel čtyřikrát ročně. Zvýšený náklad na časopis by se uhradil jako doposud z členských příspěvků a předplatného a dále z výtěžku inzerce. O návrhu se rozvinula obsáhlá diskuse, která přinesla řadu podnětů k finančnímu i administrativnímu zajištění časopisu. Pokud se týče obsahu časopisu, který má přinášeti jednak práce původní, jednak referáty z významných zahraničních oftalmologických časopisů, byla věnována pozornost zejména referátové části. Návrh výboru na vydávání samostatného časopisu byl pak valnou hromadou schválen s tím, že vedení další redakční práce se přenechává výboru Společnosti.“

Založení časopisu Československá oftalmologie v r. 1933 má pro oftalmologii velký historický význam, protože se tímto zařadil mezi nejstarší odborné časopisy vydávané Českou lékařskou společností, jak ukazuje Tabulka 1.

Časopis ČLS JEP	Rok prvního vydání
Časopis lékařů českých	1862
Česká stomatologie/Praktické zubní lékařství	1900
Česko-slovenská dermatologie	1920
Praktický lékař	1921
Česká a slovenská oftalmologie	1933
Česká gynekologie	1936
Rozhledy v chirurgii	1937
Česká radiologie	1938
Česká a slovenská psychiatrie	1938
Vnitřní lékařství	1946
Česko-slovenská pediatrie	1946
Gastroenterologie a hepatologie	1947
Pracovní lékařství	1949
Česká a slovenská farmacie	1952
Otorinolaryngologie a foniatrie	1952
Česko-slovenská patologie a Soudní lékařství	1956
Epidemiologie, mikrobiologie, imunologie	1956

Časopis ČLS JEP	Rok prvního vydání
Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie	1956
Acta chirurgiae plasticae	1959
Lékař a technika	1970
Klinická onkologie	1988
Anesteziologie a intenzivní medicína	1990
Česká revmatologie	(částečně 1921) 1993
Klinická biochemie a metabolismus	1993
Rehabilitace a fyzikální lékařství	(částečně 1921) 1994
Transfuze a hematologie dnes	1994
Česko-slovenská neonatologie	1995
Revizní a posudkové lékařství	1997
Česká urologie	1997
Practicus	2002
Geriatric a gerontologie	2003
Nukleární medicína	2012
Svět praktické medicíny	2019

Tabulka 1. Rok prvního vydání časopisů České lékařské společnosti

(tabulka byla vypracována Mgr. Silvií Hájkovou, vedoucí nakladatelského a tiskového oddělení ČLS JEP)

Obrázek 1. První číslo časopisu Československá oftalmologie vydávali a řídili tito významní oftalmologové: (A) Prof. Roman Kadlický [5], (B) Prof. Bohuslav Slavík [6] a (C) Prof. Antonín Gala [7], redaktorem byl (D) Doc. Jaromír Kurz [8]

Časopis vycházel jako čtvrtletník každý druhý rok, tj. vyšel v roce 1933, 1935 a 1937, byl průběžně číslován. V předmluvě prvního čísla časopisu redakce uvádí [3]:

„Program, který si redakce tohoto nového časopisu učinila pro prvý ročník, jest skromný; není dosud vlastních zkušeností, není u nás vhodného vzoru a tak nutno býti opatrným, aby v nynější tíživé hospodářské situaci podnik začatý s láskou a idealismem, neztroskotal pro finanční nesnáze. Vznáší proto redakce na své milé čtenáře snažnou prosbu, aby byli ve svém úsudku shovívaví a aby zvláště v prvé době přimhouřili laskavě oči nad možnými chybami a nedostatky rodícího se časopisu. Zvolený název „Československá Ophthalmologie“ napovídá, že časopis má býti orgánem všech českých a slovenských oftalmologů; uskutečnil-li se tato naděje a bude-li spolupráce všech zajištěna, pak pevně doufáme, že vzroste naše „Československá Ophthalmologie“ v krátké době v časopis, který bude naší chloubou.“

Přednostové tehdejších tří očních klinik: R. Kadlický (Praha), B. Slavík (Brno) a A. Gala (Bratislava) byli pověřeni vydáváním a řízením časopisu, jehož redaktorem byl J. Kurz, Obrázek 1 [4–7]).

Jak lze z Obrázku 2 zjistit, obsah prvního čísla byl velmi pestrý. Na doporučení valné hromady Čs. Oftalmologické společnosti (viz výše), byly publikovány články původní, zprávy sjezdové, referáty, společenská rubrika a různé drobné zprávy.

VYBRANÉ ČLÁNKY PŮVODNÍ Z 1. ČÍSLA ČASOPISU:

Mezi původními články se můžeme seznámit se zajímavými postupy v léčbě i chirurgii. Tak např. **z očního oddělení Městské veřejné nemocnice v Moravské Ostravě** je publikována **práce E. Štátníka** [8], jejíž nejzajímavější části citujeme:

Solaesthinové obluzení ve velké oční chirurgii obzvláště u extrakcí katarakt

Primář: Dr. Emanuel Štátník.

„Jistota operativního zákroku se strany pacienta spočívá nejen na docílení úplné bezbolestivosti, ale také na psychickém klidu.“

„Výhodou je, že operatér může si obluzení prováděti a regulovati sám. Ošetřovatelka nakape jen žádané množství z odměrné lahvičky na kousek mulu, tím, abych tak řekl, narkotisér odpadá, mul přiložíme přes roušku pod nos pacienta, takže svými nepatrnými rozměry nám nijak nekomplikuje přístup k operačnímu poli, jak tomu bývá u masek nebo silně navrstveného mulu při použití kelénu.“

Při zakládání uzduvého stehu nejlépe se přesvědčíme, zda dávka k obluzení je dostatečná, není-li, lze ji mírně zesílit. Solaesthinové obluzení trvá nestejnoměrně, záleží na dávce a vnímavosti pacienta, jeho trvání však umožní i méně zručnému operatérovi extrakci v klidu dokončiti.

Nejdůležitější bych poznamenal na konec, že totiž pacienti probírají se ze solaesthinového obluzení bez všelikých nepříjemných pocitů, hlavně nedostavuje se nausea nebo vrhnutí, jak tomu často bývá po morfu a jeho derivátech, různých analgetických per os nebo subkutánně podaných a etherovém nebo chlorethylovém opojení.“

Léčení zrakového nervu jsou v prvním čísle věnována 4 odborná sdělení, ze kterých se dozvídáme o použití atropinu, zlata, manganu a síry. **Z oční kliniky Univerzity Komenského v Bratislavě** (přednosta prof. Dr. A. Gala) **byla S. Šimkem** publikována práce [9], jejíž nejzajímavější části citujeme:

Liečenie atrofie nervu zrakového s atropinom

Dr. S. Šimko, klín. asistent.

„Hladíme-li na path. anatomický proces pri atrofi nervu optického, musíme sa chovať voči takým vychvalovaniam veľmi skepticky. Vieme, že pri atrofi nervu optického nahradia sa rozpadlé nervové vlákna glióznymi vláknami, teda ide v tomto prípade o irreparabilný proces. Baillard uvádza, že zmeny nastalé v retine sú už po niekoľkých hodinách po väčšej lesii neschopné restitúcie.“

Paralytický účinok atropinu na malé arterie a kapillary je farmakologicky a klinicky uznaný. A práve atropinom vy-

ČLÁNKY PŮVODNÍ.

	Str.
Slavík, B.: Guist-Lindnerova operace odchlípení sítnice	3
Dérer, J.: Skúsenosti s Guistovou operáciou	12
Knobloch, R.: Příspěvek k diagnostice trhlin sítnicových fluoresceinem	20
Vejdovský, V.: Retrobulbární zánět zrakového nervu s následným tuberkulozním zánětem sítnice a cévnatky, řasinkového tělíska a duhovky	28
Vašek, E.: Terčový zánět vidmého čívu u Heineovy-Medinovy choroby	30
Mazal V.: Aetiologie zánětu zrakového nervu se zvláštním zřetelem ke kornatění tepen	32
Franta, J. a Gosman, B.: Polarografické určení cystinu v čočce	39
Hrankovičová L.: Cysteinová reakcia čočky	47
Šťastník, E.: Solaesthinové obluzení ve velké oční chirurgii obzvláště u extrakcí katarakt	52
Kadlický, R.: Operativní léčení odchlípení sítnice	61
Kurz, J.: Dva histologicky vyšetřované případy po Goninově operaci	66
Hulla F. a Mašek. Kapillaroskopická vyšetření u odchlípení sítnice	72
Franta, J.: Prostup fluoresceinu do přední komory u oka normálního a pathologického	76
Pexiederová, R.: Vitalní barvení sítnice trypanovou modří u králíka	87
Wostrý, M.: Aetiologie centrálních retinitid	96
Wagner, R.: Otázka tuberkulosní aetiologie a zkušenosti s tuberkulinovou léčbou retrobulbárních zánětů zrakového nervu	103
Šabata: Případ migrény s atrofií čívu zrakového a druhý s oftalmoskopicky patrnou alterací arterie centralis retinae	107
Šimko, S.: Liečenie atrofie nervu zrakového s atropinom	112
Šťastník, E.: Léčení atrofií optiku zlatem	114
Reimová, M.: Léčení atrofií a zánětů zrakového nervu sírou	116
Kredbová, P.: Léčení atrofií papill n. zrakového manganem	121
Gala, A.: Primární karcinom slzného vaku	135
Pajťáš, J.: Haemangioendothelioma intravasculare sive simplex víček pravého oka a ich okolia u novorodeného	139
Šabata a Gregler: Maligní melanom jahůdky slzní	145
Mazal, V.: Ca corneae	147
Knobloch, R.: Případ spinocellulárního sarkomu, vycházející z obalu nervu zrakového rostoucího extraduralně	149
Kahoun, S.: Metastasa gliomu do atrofického oka?	153
Wostrý M.: Lymfangiectatické cysty u essentialního svrštění spojivek	157
Vašek, E.: Hluboký zánět rohovkový a gumma krajiny slzovodné nezvyklého pořadu časového	162
Franta J. a Gosman B.: Polarografický obraz bílkovin v nitroočních tekutinách	175
Málek, I. a Reimová, M.: Kultivace tuberkulosních bacilů u očních chorob podle Löwensteinovy metody	184
Mazal, V.: Případ hereditárních anomalií očních komplikovaný jednostrannou akutní hypotonií	185
Sitzimkopfová, H.: Cholesterinové krystaly v prednej komore	191
Štěpka, J.: Jednostranná pigmentosní degenerace sítnice	195
Klauber, E.: Spojivkový lalok při operaci šedého zákalu	200
Klauber, E.: Léčba nitroočních chorob glukosou a Na-thiosulfatem	204
Šprindrich, J.: Příspěvek k léčbě roentgenové některých chorob pomocných orgánů očních a okolí	208
Šprindrich, J. a Wagner, R.: Roentgenová léčba chronických blefaritid	212

ZPRÁVY SJEZDOVÉ.

XIV. Internacionální oftalmologický kongres v Madridě (Kadlický)	55
Zpráva o VIII. valné hromadě Čsl. Oftalmologické společnosti (Jf.)	56
IV. sjezd Svazu slovanských lékařů a XIV. sjezd lékařů a přírodopisců polských v Poznani. (Kadlický)	130
Referáty	124, 165, 214
Zprávy	57, 161, 171, 225

Obrázek 2. Obsah prvního čísla časopisu

volanou hyperämiou, a s tým spojenou lepšou výživou nervu zrakového, vysvetľuje sa restitúcia nervu.“

„Naše pokusy potvrdia túto thesu o nemožnosti restitúcie nervu optického. V našich pokusoch išlo o 14 prípadov. Z týchto bolo 8 prípadov tabickej atrofie, 4 prípady alrofie po papillitide, u ostatných išlo o atrophiu simplex. U 5 prípadov bol visus na začiatku liečenia lepší, než 6/60, u 6 prípadov bol visus počítanie prstov na 5 m, v 2 prípadoch bol zachovaný len svetlocit, v jednom prípade bol visus 0. Perimeter bol vo všetkých prípadoch viacmenej zúžený. Aplikovali sme atropin retrobulbárne dľa metódy Springovičovej. Po anästhesii vaku spojivkového injikovali striedave laterálne a mediálne 0,5–1,0 ccm 1% atropini sulf. 2–3 krát týždenne. Okrem toho sme nepodávali atropinu ani per os, ani parenterálne. Pacienti snášali tieto injekcie veľmi dobre, len v niektorých prípadoch sa sťažovali na suchosť v ústach, čo sa týka počtu injekcií dávali sme obyčajne 20 injekcií, v niektorých prípadoch až 30. Behom liečenia bol visus a perimeter niekoľkokrát presne kontrolovaný. Výsledok bol ten, že nielen že sme v žiadnom prípade nedosiahli vyliečenia alebo zlepšenia, ale ani sme nepozorovali, že by bol pokračoval proces v svojej progressivnosti pomalejším tempom, ako pri do teraz obvyklej liečbe.“

„Na základe našich skúsenosti tedy nemôžeme sa pripojiť k autorom, ktorí referujú o priaznivých výsledkoch a považujeme atropin za liek indifferentný v terapii atrofie nervu zrakového. Boly-li by výsledky skutočne tak skvelé, ako to niektorí autori uvádzajú, iste by už táto metóda bola prevádzaná v celom oftalmologickom svete ako všeobecne uznaná liečba atrofie nervu zrakového.“

Primár E. Šťastník z očního oddělení Městské veřejné nemocnice v prvom čísle nášeho časopisu sdieľuje své poznatky s léčbou atrofie zrakového nervu zlatem [10]. Nejzajímavější částí této práce citujeme:

Léčení atrofí optiku zlatem

Primář Dr. Emanuel Šťastník.

„Léčení atrofí čívu zrakového zůstává dodnes černou kapitolou oftalmologie. Dosavadní léčebné prostředky více-méně selhaly a to z prostého důvodu, poněvadž neměli jsme dosud léku, který by jakkoliv podávaný, zasáhl onemocnělou tkáň.“

Víme, že doposud známá antiluetika nemají valného účinku na metaluetické změny na očích. Proteinová terapie, léčba malarií, pyřifer nepřinesly rovněž žádoucího úspěchu, poněvadž po nich nastává intenzivní rozpad poškozené tkáň.

U atrofí čívu zrakového jde o degenerativní proces a tu nutno terapeuticky postupovati opačně, mírnou léčbou zachrániti to, co se ještě zachrániti dá.

Dalším požadavkem jest, aby lék, jenž účinně má působiti na onemocnělý nerv, dostal se na místo určení. A tu je známo, že jen velmi málo sloučenin proniká bariérou meningeální. Jediné sloučeniny o malé molekulární váze, jednomocné prvky, sloučeniny amoniové a aminové pronikají až do mozkomíchových prostor a uplatňují se na místě samém.

(Na př. hexamethylentetramin, močovina.) Tuto vlastnost nemají antiluetika, arsen nevyjímaje.

Tudíž od léku, který účinně má působiti na atrofický pochod čívu zrakového, požadujeme dvě vlastnosti:

1. aby určitou aplikací dostal se na místo určení,
2. aby svým léčebným účinem nepůsobil intenzivní rozpad tkáň.

Z těchto důvodů rozhodnul jsem se zavést do terapie atrofí optiků zlato v thiosulfatovém komplexu.“

„Závěrů zatím nečiním, poněvadž pozorovací doba nejdelší 9 měsíců je příliš krátká a materiál vzhledem k důležitosti této choroby je nepatrný.“

Dovolil jsem si však přednésti první mé zkušenosti s touto novou terapií atrofí optiku, poněvadž zdá se býti velmi slibná, hlavně však abych získal spolupracovníky, kteří by byli se mnou ochotni tuto mou novou metodu, na větším materiálu zpracovati. Uvítám srdečně každého, kdo přiloží ruce k dílu, přinese trpícím více světla.“

Z oční kliniky Karlovy University v Praze byla publikována práce **M. Reimové** o léčení atrofí a zánětů zrakového nervu sírou [11]. Nejzajímavější částí této práce citujeme:

Léčení atrofí a zánětů zrakového nervu sírou

Dr. Milada Reimová.

„Therapeutický účinek síry připisuje se v prvé řadě pochodům biochemickým, které se při výměně látkové odehrávají v léčeném organismu. Působení síry v těle záleží v tom, že tato může být i akceptorem kyslíku (síra redukuje) i akceptorem vodíku (síra oxyduje). Tato vlastnost síry jest podmíněna přítomností sulfhydrylové (SH) skupiny, která umožňuje snadnou vazbou kyslíku přeměnu redukované formy v oxydovanou (lépe dehydrovanou) formu, nebo vzniká vazbou vodíku pochod opačný. (Podle Mayera-Bische vzniká snad v místech injekce vazba síry s bílkovinnými látkami; pravděpodobně vzniknou tím komplexy bílkovin, obsahující sulfhydrylovou SH skupinu, která umožňuje snadnou oxydoredukci.“

Nejznámější, síru obsahující sloučeniny bílkovin v těle jsou cystin, cystein (dehydrovaná forma cystinu) a derivát cystinu neb cysteinu, tripeptid glutathion, v nichž je skupina SH – přes polysulfidy, které se při aplikaci síry v těle tvoří, z nich pak vypadne síra, působící oxydaci na biochemismus.“

„Při léčení sírou se mimo to odehrávají v organismu podobné změny jako při proteinoterapii, která vyvolává značné zvýšení teploty, leukocytosu a zmnožené vylučování dusíku. Při téže jest nejnápadnějším zjevem značné zvýšení teploty, které někteří pokládají za následek zvýšeného rozpadu bílkovin, jejichž produkty dráždí thermoregulační centrum.“

„Ze 7 zánětů zrakového nervu se vyléčily dva ad integrum, 4 se značně zlepšily, jeden zůstal nezměněn. Rovněž u atrofie optiku po městnavé papille a u haemoragií sítnicových s atrofickou papillou jsme dosáhli značného zlepšení (všechny tyto případy byly nejprve léčeny mléčnými injekcemi, ale zlepšení bylo poměrně malé).“

I když se nám nepodařilo atrofie optiku injekcemi síry nápadně zlepšit, má přece jen toto léčení své oprávnění vzhle-

dem k možnosti částečného zlepšení nebo zastavení neb zpomalení procesu očního a vzhledem k celkovému zlepšení neurologického nálezu u tabické atrofie.

U zánětů nervu zrakového jest síra rozhodně účinnější než běžná proteionotherapie (snad následkem kombinace biologického účinku s účinkem chemickým, jak udává Pfalz) a dává nám možnost delší dobu lék aplikovati, ev. po určité pause léčení opakovati bez nebezpečí anafylaxe.“

V chirurgii katarakty dominoval spojivkový lalok, který poskytuje maximální bezpečnost, jak uvádí **práce E. Klaubera z Českých Budějovic** [12], jejíž zajímavé části citujeme:

Spojivkový lalok při operaci šedého zákalu

Dr. E. Klauber

„Většina očních operátorů nyní považuje spojivkový lalok, obvykle utvořený při výřezu Graefovým nožičkem, za výhodný pro rychlé uzavření extrakční rány v limbu a její ochranu před infekcí. Tento náhled se teprve pomalu během několika desetiletí prosadil.“

„Spojivkový lalok v první řadě kryje extrakční ránu mechanicky takřka jako náplast – neboť slepí se velmi rychle s episklerou a tvoří mechanickou ochranu před puknutím rány a před výhřezem duhovky a sklivce, před vyvrácením rohovkového laloku, před pronikáním epithelu do přední komory. Rychlejší normalisací nitroočního tlaku snad též před expulzivním krvácením. Pacient není nucen dodržovati naprostý klid po operaci, což je zvláště pro staré lidi cenné.“

„Nedostatečné obranné i regenerační činitele rohovky má nahraditi vaskularisovaná spojivka, kryjící extrakční ránu. Aby spojivkový lalok co nejvíce vyhověl tomuto úkolu, má vyplniti následující podmínky:

A. Krevní oběh v laloku nesmí býti ani přechodně přerušen, ani příliš zmenšen, neboť jinak aspoň v první kritické době jednoho až tří dnů po extrakci, než se vytvoří dostatečná nová cirkulace z episklery a ostatní spojivky, anaemický lalok má nedostatečnou hodnotu, jest dokonce zpočátku odkázán výživou na rohovku, na které visí.

B. Lalok má býti stejnoměrně a dostatečně široký, též nad oběma konci extrakční rány, by tato byla ve všech částech stejně chráněna.

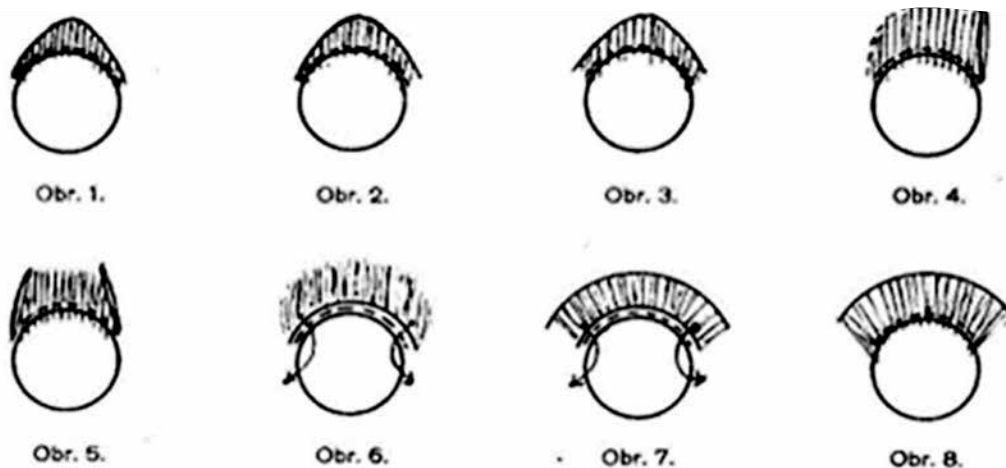
C. Spojivkový lalok má zůstat v nepřerušném spojení s příslušnou částí rohovky, má býti „kornea-adherentní.“ Je-li toto normální spojení přerušeno, zase v kritické první době, než se nové spojení vytvoří, choulavý rohovkový okraj rány postrádá výživu ze spojivkových cév a jest spojivkou nanejvýše mechanicky krytý.

Prohlédněme si z tohoto stanoviska na Obrázku 3 některé typy spojivkového krytí extrakční rány (viz náčrty!).“

Souhrn

„Má-li spojivkový lalok poskytovat extrakční ráně dostatečnou ochranu před mechanickými i infekčními komplikacemi, musí dostáti následujícím podmínkám: A. Krevní oběh v laloku nesmí býti ani přechodně přerušen. B. Lalok má býti stejnoměrný i dostatečně široký. C. Má zůstat v nepřerušném spojení s rohovkovým okrajem extrakční rány. Těmto podmínkám vyhovuje kornea-adherentní spoj. lalok, před otevřením přední komory praeparovaný nůžkami podobně, jak se to děje před Elliotovou trepanací, který na obou stranách zůstane v širokém spojení s ostatní spojivkou. Obvyklý při výřezu Graefovým nožem vytvořený laloček jest na obou stranách příliš úzký, má proto z počátku nedostatečný krevní oběh a též mechanicky kouty extrakční rány nedostatečně kryje.

Rozličné jiné metody tvoření laloku spoj. buď nevyhovují aspoň jedné z nahoře uvedených podmínek anebo jsou příliš komplikované.“

Obrázek 3. Náčrty některých typů spojivkového krytí extrakční rány:

1. Obvyklý spoj. lalok vytvořený výřezem Graefovým nožičkem
4. C z e r m a k o v a metoda „subkonjunktivální extrakce se spojivkovou torbou“
6. Pflügerova „spojivková zástěra“
7. K u h n t ů v pruhovitý lalok s dvojitou stopkou

Ojediněle jsou v tomto čísle uveřejněny **zajímavosti ze zahraničních časopisů**. Příkladem je **upozornění Reimové** na zlepšenou anestezii při operaci chalazie. Krátký text je uveřejněn celý tak, jak byl publikován v 1. čísle [13]:

Fuchs: Zlepšená anesthesie k operaci chalazie (Kl- Mbl. f. Aug. 92, 190, 1934). 1/2 cmm 4% novokainu se vstříkne v místě chalazie pod přechodní řasu spojivkovou, proti okraji tarasu, po 4 až 5 minutách je místo anesthesováno. Doporučuje opatřit proštěpec na chalazie na okrajích malými zoubky, takže lze operovati zcela pohodlně i bez asistence.

VYBRANÉ ZPRÁVY A REFERÁTY Z 1. ČÍSLA ČASOPISU

V prvním čísle časopisu nacházíme zprávy Československého ústředí péče o slepé, celý text uvádíme tak, jak byl uveřejněn v 1. čísle [14]:

„Slepecký kompas byl sestaven v Německu a doporučuje se se nevidomým jako výhodná orientační pomůcka. Prodává se za RM 6.60 (asi 53 Kč). Event. zájemcům je Čs. ústřední péče o slepé ochotna přístroj obstarat. (Zprávy čl. ústřed. péče o slepé v Praze 1933/16.)

Přehled časopisů slepeckých a slepectví se týkajících. V celém světě vychází celkem 206 časopisů slepeckým písmem, a to písmem Moonovým 7 (1 v Americe, 6 v Anglii), Newyorským bodovým písmem 8 (v Americe), ostatních 191 brailly. Z nich podle jazyka jsou počtem na prvním místě anglické 73 (2 v Austrálii, 28 v Anglii, 43 v Americe); německých je 39 (z nich 2 vycházejí v Rakousku a 1 ve Švýcarsku); francouzských 17 (v Belgii 2, ve Švýcarsku 3, ve Francii 12); japonských 13, českých a slovenských 6, dánských 5, španělských 5 (z nich 1 v Argentině); po 4 je italských, maďarských, švédských a esperantských (vychází po 1 v Československu, Maďarsku, Německu a Švédsku); po 3 je čínských, nizozemských a vlámských, po 2 finských a norských, po 1 jugoslávském, polském, rumunským a ruském. Černo tiskem vychází časopisů slepectví se týkajících celkem 77, a to 25 anglických, 14 německých, 7 francouzských, po 5 české a maďarské, 4 španělské, 3 švédské, po 2 finské, italské, polské a ruské, po 1 bulharským, dánským, jugoslávským, nizozemským, norským a rumunským. (Zprávy čl. ústřední péče o slepé v Praze 1933/16.)

Touha nevidomých po jízdě na kole dochází v Německu svého splnění, neboť W. Wenzel v Lipsku spojil dva bicykly vedle sebe příčkami. Jedno kolo je pro vidomého, jehož řídítka vedou jízdu přenosem na obě přední kola, kdežto řídítka druhého kola, určeného pro slepce, jsou nehybná, aby nemohl při jízdě v řízení překážet. Ti nevidomí, kteří tuto jízdu zkusili, byli velmi uspokojeni; proto se rozhodla Německá ústředna pro slepecké pomůcky v Drážďanech dát toto dvojité kolo do obchodu a doporučuje jeho užívání. (Zprávy čl. ústřed. péče o slepé v Praze 1933/19.)

Z referátu Záhoře o **globální metodě čtení**, z něhož uvádíme ukázky, čtenáři určitě neujde skutečnost, že to

oftalmologové neměli ani v této době jednoduché s odborným stanoviskem [15].

„Globální metoda čtení, také zvaná metodou celků, spočívá (stručně řečeno); v tom, že se dítě nezabývá učením hlásek, nýbrž učí se poznávat hned celá slova jejich grafický obraz si musí vštípit v paměť beze znalosti prvků – písmen. Tato metoda vyrostla z obtíží výslovnosti a čtení úplné nepravidelného jazyka anglického a užívá se jí poměrně nejvíce ve školách amerických. Tam ji poznali někteří naši také reformátoři, kteří toužili po slávě. A jejich snaha se zdařila při příznivé jim konstelaci poměrů, že nařízením měst. škol. výboru pražského bylo školním rokem 1933/34 zavedeno vyučování čtení i psaní metodou globální povinně v prvních třídách v š ech obecných škol pražských. Tento krok vzbudil téměř všeobecný odpor u učitelstva, neboť jednak oddekretováním metody jedné bylo náhle porušeno dávné jejich právo svobodné volby vyučovací metody, uhájené i v dobách školského útisku, jednak nová metoda je pro fonetický jazyk český docela nevhodná a vyžaduje hlavně na žáku, ale i na učiteli mnohem více práce i času než metody dosavadní, zatím co výsledky dosahované jsou mnohem chudší. Protože zastánci metody, z nichž na prvním místě třeba jmenovat jejího propagátora Dr. Václava Příhodu, docenta pedagogiky na universitě Karlově, chtěli za každou cenu udržet to, co vlivem politiky prosadili, rozpoutal se ve školské veřejnosti pražské urputný boj. Odpor učitelstva měl být zkrocen prostředky mocenskými; tento postup však zmobilisoval proti globální metodě nejen přední naše odborníky z oboru pedagogiky, jazykozpytu, psychologie (prof. Kubálek, Weingart, doc. Uher atd.), ale přiměl k zásahu i kruhy medicínské. Stalo se tak jednak poradami městských školních lékařů pražských pod vedením vrch. fysika Dr. L. P. Procházky, jež skončily posudkem nové metody, jednak samostatnými přednáškami na velkých schůzích učitelských, a to prof. M. Seemanna s hlediska foniatrického, doc. V. Kredby s hygienického a Dr. Záhoře s hlediska očního.

Oční námitky zastavily se hned při odůvodnění vzniku globální metody. Podle návodu k vyučování tímto způsobem (Korejs & Novák: Elementární čtení a psaní metodou celků) vychází metoda především „ze základního poznatku, že čtenář čte celá slova a celé části věty, tedy určité celky, nikoli hlásky a slabiky; že pohyb očí při čtení není plynulý od písmene k písmeni, nýbrž přerušovaný; že činnost oka při čtení lze dělit na pohyb oka s určitého bodu na řádku k jinému bodu a na zastávku oka“ a dále že „rozpoznávacím znakem je délka slov (rozměr horizontální) a výška písmen a diakritická znaménka (rozměr vertikální)“ a nikoli jednotlivá písmena.“

„Tedy: pohyb očí při čtení nemůže být plynulý, nýbrž musí být přerušovaný; a oko se nemusí zastavovat u každého písmene, když na jednu zastávku pozná celou skupinu písmen; ale v rozsahu takových 8–10° vidí jasně a zřetelně každé jednotlivé písmeno, a ke čtení mu pomůže jenom jejich znalost. Je tudíž výklad mechanismu čtení, jež si vzala globální metoda za základ, aby se vyhnula učením hlásek, s očního stanoviska úplně pochybený.“

Zpráva o vydání **zajímavé publikace** nás zaujala, proto ji uvádíme v plném znění [16]:

Pedopathologický slovníček, nákladem spolku pro slabomyslné v Praze (1933, cena 16 Kč), vydal insp. Josef Zeman.

V předmluvě tohoto slovníčku se dočítáme, že chyběla dosud pomůcka, která by laikům tlumočila množství cizích slov, lékařských pojmů a termínů, jichž stále přibývá. Jest pravda, že se dnes těžko obejde bez určité znalosti některých lékařských výrazů např. učitel speciálních škol nebo sociální pracovník. Až dotud bychom vše podepsali, probíráme-li se však slovníkem, ztrácíme k němu důvěru a těžko jej budeme doporučovati těm, jimž byl jaksí dedikován. Nepřihlížíme-li již k množství tiskových nedopatření, která mění mnohde úplně smysl slov (na př. tyfus exanternický), jest tam řada těžkých bludů, které se nemají vyskytnouti v téměř poloúřední publikaci. Jen namátkou některé ukázky: erosiones = růže, nemoc infekční; folikule = vřidky na horním víčku při trachomu; blenorhoea neonatorum, léčí se crédeováním, t. j. vstříknutím roztoku dusičnanu draselnatého do očí; tremor = třaslavé písmo; prostitute = nemrav žen, propůjčujících své tělo muži za peníze, atd.

VYBRANÉ ZPRÁVY Z REDAKČNÍ RADY ČASOPISU, VALNÉ HROMADY ČESKOSLOVENSKÉ OFTALMOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI A Z JEJÍHO VÝBORU:

Zpráva o VIII. valné hromadě Čs. Oftalmologické společnosti. konané dno 14. května 1933 v Praze. Předseda Společnosti prof. Dr. R. Kadlický zahájil valnou hromadu uvítáním všech přítomných a přáním zdaru dalšímu sjezdovému jednání. Po úvodní zprávě jednatele přednesené Kurzem, která se týkala založení časopisu (viz první strana tohoto článku), pokračovala valná hromada následujícími sděleními:

Dr. Moravec přednesl zprávu pokladní, Dr. Zika jako revisor navrhnul absolutorium, které bylo valnou hromadou schváleno. V souvislosti s pokladní zprávou bylo dále uvažováno o finančním zajištění časopisu, byl podán návrh, aby odběr časopisu byl pro členy povinný (Dr. Caesar) a dále návrh, aby členské příspěvky byly zvýšeny o maximálně 50 Kč ročně (doc. Dr. Jirman). Po delší debatě bylo valnou hromadou schváleno, aby roční členský příspěvek byl zvýšen o 60 Kč.

V dalším průběhu bylo jednáno o otázce sazebníku, týkajícího se zejména odborných a operativních zákroků, který by sloužil jako základ pro jednání s nemocenskými pojišťovnami. Touto otázkou se již zabývala minulá valná hromada a byla tehdy zvolena zvláštní komise, která byla pověřena vypracováním návrhů pro sazebník. Dr. Š t a s t n í k přednesl návrh této komise, přičemž doporučoval, aby jako základ sazebníku byl použit tzv. b o d o v ý s y s t é m. V obsáhlejší debatě bylo jednáno o dosavadních zkušenostech s tímto systémem a valnou hromadou bylo konečně schváleno, aby bodový systém byl přijmut jako základ sazebníku.

Dr. Záhoř podává návrh, aby byly nemocenské pojišťovny vyzvány poukazovat ty zásadně nemocné, kteří ohlásí oční chorobu, k očním specialistům pojišťoven. Po delší debatě bylo usneseno, aby Dr. Záhoř vypracoval svůj návrh ve formě výzvy, která bude uveřejněna v tisku.

Text rezoluce pro nemoc. pojišťovny

Příslušným činitelům (pojišťovacím svazům a jejich tiskovým orgánům, jakož i ústřední sociální pojišťovně) byl zaslán text rezoluce navržené a vypracované Dr. Záhořem ve smyslu usnesení naší valné hromady. Rezoluce zní: „Uchování dobrého zraku patří k základním podmínkám pracovní výkonnosti a je proto velmi důležité pro každého již se stánoviska hospodářského a sociálního. Je však klamem domnívati se, že každé pocitování oslabení zraku se dá odstraniti skly, neboť se za tím mohou tajit i vážné, často nebezpečné oční choroby jiné, což se dá poznat jen řádným odborným vyšetřením. Nelze tedy při oslabení zraku jít prostě k optikovi (na venkově i pouhému hodináři); má-li být záruka správné pomoci, je nezbytno nejen aby skla byla určena očním lékařem, ale aby jím byl současně vyšetřen jak přední oddíl oka, tak i oční pozadí. Toho by si měly být vědomy zvláště nemocenské pojišťovny, které mají odpovědnost za zdraví svěřených jím pojištěnců. Šetřením na včasném dobrém vyšetření vznikají později škody veliké, často nenahraditelné.“

Dr. Zuckermannová doporučovala změny v jednání pracovních schůzí výročního sjezdu. Navrhovala, aby pro hlavní sjezdové téma byli předem určení 1–2 referenti a aby zkrácením přednášených prací byla umožněna delší doba k debatám. Valnou hromadou bylo s c h v á l e n o, aby jak celkový rozsah přednášených prací, tak i části prací, uvádějící literaturu, byly pokud možno zkráceny. Prof. Dr. Kadlický v závěrečném proslovu zdůraznil význam jednání této valné hromady, která schválila vydávání samostatného Časopisu a připravila tak předpoklady k dalšímu rozvoji činnosti Čs. Oftalmologické společnosti.

Obrázek 4. Prof. Jan Deyl

Výborová schůze Čsl. Ophthalmologické Společnosti konala se dne 22. prosince 1933 v posluchárně české oční kliniky v Praze za přítomnosti prof. Dr. Kadlického, prof. Dr. Slavíka, doc. Dr. Kurze, Dr. Záhoře, Dr. Kredbové a Dr. Franty, schůzi řídil předseda Společnosti prof. Dr. Kadlický. Datum příštího sjezdu bylo stanoveno na dny 12. a 13. května 1934. Bylo jednáno o sjezdu v r. 1935 v souvislosti s chystaným VII. sjezdem čs. přírodopytčů a lékařů v r. 1935 po příp. v r. 1936 v Brně, v zásadě bylo rozhodnuto, že sjezd Čsl. Ophthalmologické Společnosti bude konán v Brně téhož roku, kdy bude VII. sjezd čs. přírodopytčů a lékařů. Volba předsedy Společnosti byla odložena na výborovou schůzi před květnovým sjezdem. Bylo jednáno o volbě čestných členů Společnosti, v úvahu přichází řada okulistů ze slovanských států, příslušné návrhy budou podány na výborové schůzi a valné hromadě Společnosti v květnu.

Redakce polské „Kliniky Oczne“ žádala o zaslání českých prací, které by spolu s příspěvky z ostatních slovanských států byly vydávány jako příloha „Kliniky Oczne“ ve formě „Acta Ophthalmologica slavica“ za předpokladu, že by se z Československa a ostatních slovanských států odbíral větší počet exemplářů „Kliniky Oczne“. Rylo usneseno odpověděti, že tento návrh bude doporučen sjezdu Společnosti a že přesný počet odběratelů „Kliniky Oczne“ z Československa bude možno sdělit až po sjezdu.

Zpráva redakční. Prvé číslo Čsl. Ophthalmologie nebylo možno vydati dříve pro vážné obtíže. Druhé číslo vyjde počátkem prosince. Autoři dostávají ke korektuře dva sloupcové otisky svých prací, jeden ať si ponechají, druhý opravený ať ihned vrátí. V korekturách smějí autoři opravovat jen věcná a tisková nedopatření; z technických důvodů však

nelze vsazovat nové řádky a odstavce. Takové opravy se mohou přijmouti jen zcela výjimečně a z vážných důvodů, bezpodmínečně se však započítávají na náklad autorův.

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA V 1. ČÍSLE ČASOPISU:

V prvním čísle nacházíme sdělení: **Vzpomínka na významnou osobnost československé oftalmologie**, v němž byl vzdán hold významnému a vizionářskému oftalmologovi Prof. J. Deylovi (Obrázek 4). Prof. Jan Deyl (1855–1924), tehdejší představitel československé oftalmologie, připravoval založení Československé oftalmologické společnosti, ale jeho smrt 16. února 1924 mu zabránila tuto myšlenku uskutečnit. Deyl vycházel z ideje: „Seskupit československé oční lékaře ve vědecký a stavovský spolek, který by pečoval tiskem a slovem o rozvoj oftalmologie v naší vlasti“ [17].

J. Kurz v prvním čísle časopisu vzdává hold tomuto oftalmologovi následovně [18]:

In memoriam. Dne 16. února jest tomu 10 let co skonal prof. Dr. Jan Deyl. Vzpomínáme si s lítostí při tomto smutném výročí na jeho snahy o založení samostatného českého okulistického časopisu, vzpomínáme si na jeho rozmluvy v nedělních dopoledních schůzkách na klinice, při nichž se často rozjasnila jeho milá tvář růžovými plány o vybudování nového Časopisu. Bohužel zůstaly tehdy snahy prof. Deyla jen vzdušnými zámky a jeho myšlenku se podařilo realizovati teprve za 10 let od jeho smrti. Těžko si dovede-

ZÁVODY MÜCKE-MELDER
VE FRYŠTÁTĚ SLEZSKO, ČSR.

*přinášejí zákonem chráněný
ideální stůl pro léky
a nástroje pro oční lékaře a
oční ambulatory.*

PRODEJNY A SKLADY:
Praha II., Jungmannova 21. – Brno,
Janská 7. – Liberec, Turnerská 31. –
Mor. Ostrava, Nádražní 3. – Opava,
Jákalská 12. – Bratislava, Župné nám.
2. – Olomouc, Palackého náměstí 2. –
Nový Jičín.

Ceníky a prospekty pojízdných periskopických stůlů, vyšetřovacích židlí i skříní na nástroje – skříní na brýle, operačních stůlů, kompletních zařízení čekárny moderního provedení z pochromovaných ocelových trubek na přání zdarma.

Obrázek 5. Reklama na ideální stůl pro léky, a nástroje pro oční lékaře a oční laboratoře dle dr. Štastníka

me představit radost jakou by byl býval měl při vyjití prvního čísla Československé Ophthalmologie. A právě vzpomínka na toto přání prof. Deyla, až nyní uskutečněné, nás do budoucnosti zavazuje, abychom si svůj časopis nejen udrželi, ale abychom jej postavili na takovou výši, na jaké on si jej představoval.

Velká část našich čtenářů jsou žáky prof. Deyla a jistě nejen oni, ale i všichni ostatní, kteří jej znají jen z jeho prací neb

vyprávění, věnuji dnes aspoň kratičkou chvíli vzpomínkám na profesora Deyla.

INZERCE A REKLAMY V 1. ČÍSLE ČASOPISU

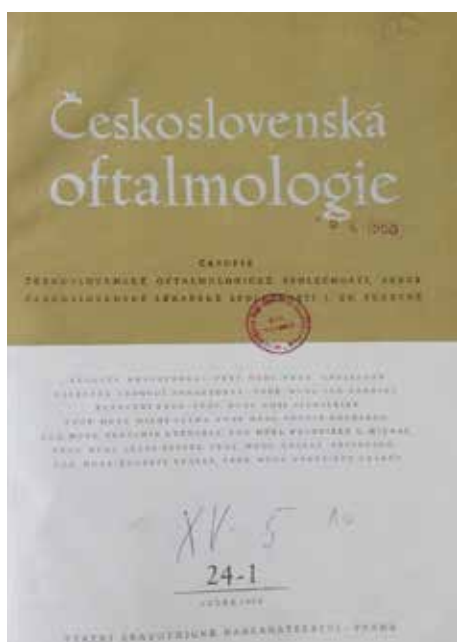
První číslo časopisu Československá oftalmologie obsahovalo taktéž celou řadu reklam vztahujících se k of-

Obrázek 6. Obálka časopisu VOL. IV. – 1948 ze které je zřejmé, že tento ročník vychází jako samostatná příloha Časopisu lékařů českých

Obrázek 7. IX. ročník našeho časopisu vychází opět samostatně v roce 1953

Obrázek 8. Obálka časopisu Československá oftalmologie ročník 24, číslo 1, Leden 1968

Obrázek 9. Obálka časopisu Česká a slovenská oftalmologie ročník 51, číslo 1, Únor/1995

talmologii. Jednu z nich s doprovodným textem uvádíme (Obrázek 5), [19].

Inserenti.

„Stůl pro léky a nástroje pro oční ambulateře a oční lékaře dle Dr. Štastníka, primáře očního oddělení všeobecné veřejné nemocnice v Mor. Ostravě. Nejmodernější okulisti sestavili pro ordinaci očních lékařů pomůcku, jež byla postrádána již dlouho v odborných kruzích, která odpovídá všem požadavkům dnešní léčby a hygieny. U tohoto, pro oční lékaře nezbytného stolu pro léky a nástroje odpadají veškeré přípravné práce, vyžadující vždy drahý čas, jakož i neustálé srovnávání kapacit lahviček a kelímků pro masť, jelikož tyto jsou vždy čisté pohotově připraveny k potřebě. Stůl opatřen jest dobrými zámky, uzávěr hermetický a jest připraven pro ordinaci v několika vteřinách. Stůl jest lehce pojízdný, což umožňuje jeho rychlé přemístění v ambulatoriích a v nemocničních sálech.

Vnitřní rozměry: Horní deska 70x50 cm, celková výška 80 cm. Otvíráním obou postranních uzavíracích dveří zdvihá se automaticky pohyblivá železná deska pro kelímky a lahvičky. Při zavírání obou dveří klesne tato deska opět dovnitř skříně. Vnitřní plochy obou uzamčitelných dveří potaženy jsou linoleem, slouží případně ku psaní. Pod horním dílem skříně umístěny jsou 2 uzamčitelné přihrádky. Celý stůl jest pojízdný na 4 kolečkách s kuličkovými ložisky. Na jedné ze 4 noh upevněn jest otáčivý držák na větší kelímky.

Všechny držáky kelímků a lahviček na pohyblivé desce, dále všechny pohyblivé části rukojeti a orámování obou uzavíratelných dveří, jakož i obě postranní trubkové rukojeti jsou jemně chromované. Veškeré ostatní části jsou stříkané bílým nitrolakem.

Seskupení a počet kapacit lahviček a kelímků na místě jest tento: 21 kusů kapacit lahviček 40 mm pr. uspořádáno ve 3 stupňovitých řadách na jemně chromované držákové základně; 4 držáky na kelímky pro masť 65 mm pr.; 2 držáky pro skleněné kasety o velikosti 210x130 mm a 160x100 mm; 3 držáky pro kelímky o 80 mm pr.; 6 držáků pro kelímky 50 mm pr.; 4 držáky pro kelímky 40 mm pr. – otevřený stůl jest 1460 mm dlouhý a 520 mm široký“.

Vydávání časopisu přerušila druhá světová válka – od roku 1938 do r. 1947 nevycházel. Po desetileté přestávce, zaviněné především nacistickou okupací, vychází v roce 1948 čtvrtý ročník časopisu. Vydávají a řídí: A. Gala, J. Kurz, B. Slavík, editor J. Kurz [20].

Od roku 1948 do roku 1953 vycházel časopis jako samostatná příloha Časopisu lékařů českých šestkrát ročně nákladem ČOS a za podpory ministerstva školství, věd a umění. Na Obrázku 6 je obálka časopisu VOL. IV. – 1948 ze které je zřejmé, že tento ročník vychází jako samostatná příloha Časopisu lékařů českých.

Obsah časopisu byl věnován nejen odborným tématům, ale také zprávám o nových knihách, vzpomínkám na hrdiny z řad oftalmologů, kteří položili svůj život ve 2. světové válce. Že začátky časopisu Československá oftalmologie nebyly lehké se můžete dovědět z komentáře J. Kurze [21]:

„Pamatujte si, založit nějaký časopis, to není tak těžké, ale je větší umění udržet jej na živu. Tak nějak mně odpověděl r. 1933 prof. Pelnář, když jsem mu při náhodném setkání na nemocničním dvoře, radostně oznamoval, že jsme vydali prvé číslo Československé oftalmologie. Jeho slova mne tehdy zamrzela. Ani slovíčko uznání, ani slovíčko povzbuzení z úst rutinovaného redaktora našeho nejstaršího lékařského časopisu. Vykládal jsem si je všelijak. Snad jsem v nich naivně viděl i zakrytou výtku přísného Catona, který nelibě nese, že zase jedna disciplína rozrušuje řady přispěvatelů „jeho“ časopisu. Častokrát jsem si tato slova pak připomenul a neuplynula ani příliš dlouhá doba, aby se potvrdilo, že byla pravdivá tak, jak byla řečena. Změna formy našeho státu, válečné události, úpadek vědecké práce na uzavřených klinikách byly pro náš mladý časopis příliš těžké rány.

Dnes, kdy svým čtenářům předkládáme nové číslo Československé Oftalmologie, je doba pro vydávání odborného časopisu ještě nepříznivější, ale potřeba je tak naléhavá, že nechceme litovat i žádných obětí, aby se udržel „na živu“. Začínáme sice chudě, ale jsme přece jen bohatší aspoň o zkušenosti“.

Teprve od roku 1953 začíná časopis vycházet opět samostatně, ne již pod křídly Časopisu lékařů českých. Vedoucím redakce byl prof. Kurz, časopis vycházel opět 6x ročně. Obálka časopisu je na Obrázku 7.

V roce 1968 bylo na obsahu časopisu znát náladu uvolnění a optimismu ve společnosti. V redakční radě zasedají Prof. V. Kadlecová, Prof. J. Vanýsek, Prof. E. Dienstbier, Prof. M. Klíma, Prof. R. Knobloch, Doc. V. Kozoušek, Doc. F.V. Michal, Prof. J. Šuster, Prof. V. Vejvodský, Doc. L. Veselý, Prof. F. Vrabec. Na Obrázku 8 je obálka časopisu z r. 1968. Zajímavé je sdělení o číslech našeho časopisu, které bylo uveřejněno v tomto roce:

Číslo o našem časopisu:

Tiskne se 950 výtisků, cca 850 prodejných. Prostřednictvím PNS je odebíráno 650 výtisků, Artie 135. Naše vojsko 10.

Jeden výtisk se prodává za 8,40 Kčs, ročně předplatné 50,40 Kčs. Náklad na číslo 16 270,- Kčs, na ročník 97 600,- Kčs, na předplatném se vybralo 33 684 Kčs, tedy (stát doplácí 2/3).

Odběratelé: 347 lékařů (tj. 65 % očních lékařů odebírá časopis), 225 institucí, 82 na vývoz.

Redakční rada se snaží udržet a zvyšovat odbornou úroveň časopisu, snaží se být pracovním, nikoliv jen reprezentativním útvarům. Časopis je především obrazem vědecké, tvůrčí práce autorů a aktivity členstva. K jeho aktualizaci a spojení se životem musí nutně přispívat široký kruh spolupracovníků, daleko širší, než je omezený počet členů redakce a tiskové komise. Prosíme proto naše čtenáře o spolupráci.

Nelze nechat stranou ani ekonomická hlediska, uvedená čísla mluví dosti jasně. Proto nepřekvapí, že R. R. bude přihlížet při prioritní publikaci prací i k tomu, zda autor je také předplatitelem časopisu a členem sekce.

Po rozdělení Československa se mění i název časopisu. Do roku 1994 vychází pod názvem Československá oftalmolo-

Obrázek 10. Web časopisu na samostatné doméně www.cs-ophthalmology.cz (anglická mutace)

Obrázek 11. Vylepšení vzhledu webu časopisu přidáním bannerů a vizuálů

Obrázek 12. Nový administrativní systém webu časopisu

Obrázek 13. Identifikace odborných článků pomocí DOI.

gie a od roku 1995 se název mění na Česká a slovenská oftalmologie. První číslo vychází v únoru roku 1995, kontinuita časopisu a číslování zůstaly zachovány. Obálka prvního čísla našeho časopisu s novým názvem je na Obrázku 9.

NOVÁ ÉRA ČASOPISU ČESKÁ A SLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE

V roce 2012 byly zahájeny práce na samostatném webu časopisu a na samostatné doméně:

www.cs-ophthalmology.cz

O rok později, v roce 2013 byl web časopisu spuštěn, v té době pouze v anglické mutaci (Obrázek 10). Články byly ale stále primárně zobrazovány na webu

www.prolekare.cz

V roce 2016 bylo rozhodnuto o redesignu časopisu, aby lépe vyhovoval požadavkům na moderní vědecký časopis. Bylo ustanoveno, že nová verze časopisu bude dvojjazyčná, a to v plném rozsahu. Viditelnou změnou bylo vylepšení vzhledu přidáním bannerů a vizuálů, které posloužily ke zvýšení atraktivity časopisu (Obrázek 11).

Zároveň s novým webem byl vytvořen také zcela nový administrační systém, ukázka je na Obrázku 12. Nový web byl spuštěn na začátku léta roku 2018.

Současně s prací na novém webu byla zahájena intenzivní jednání se společností Meditorial, která zabezpečuje digitalizaci a indexování všech časopisů vydávaných v rámci ČLS JEP. Cílem jednání bylo převedení primárního umístění článků z webu www.prolekare.cz na nový web časopisu Česká a slovenská oftalmologie. Jednání byla úspěšně zakončena a od poloviny roku 2018 je primárním zdrojem dat už pouze nový web speciálně vytvořený pro náš časopis a web www.prolekare.cz slouží pouze jako záložní.

Se společností Meditorial, která administruje kontakt s indexačními servery jako je PubMed nebo Scopus, se podařilo prosadit některé důležité změny potřebné pro zvýšení prestiže časopisu a dosažení IF. Iniciativou naší odborné společnosti byl zprovozněn systém identifikace článků pomocí DOI, které jsou takto označovány od čísla 01/2018 (Obrázek 13).

I přes to, že rating časopisu v posledních pěti letech významně roste (citační index za 2 roky se v posledních 5 letech zvýšil z hodnoty 0,22 na 0,43, citační index za 4 roky pak z 0,3 na 0,7), tak v posledních letech se redakce potýká s problémem nedostatku kvalitních původních prací. K tomuto problému se na jaře tohoto roku rozvinula mezi přednosty univerzitních očních klinik a redakcí bohatá diskuze. V zásadě se všichni shodli na tom, že časopis se bez aktivní spolupráce s klinikami neobejde. Ostatně kde jinde než na univerzitních klinikách by měly vznikat kvalitní původní práce. Většina z nás si určitě přeje, aby časopis měl takovou kvalitu, že publikovat v něm by bylo pro tuzemské autory atraktivní. Proto se v tomto roce redakční rada časopisu významně rozšířila o řadu přednostů univerzitních očních klinik, kteří se zavázali k aktivnější spolupráci na dalším rozvoji časopisu.

Redakce bezplatně zajišťuje překlady přijatých článků do angličtiny a také provádí pro tištěnou verzi časopisu překlady článků zahraničních autorů do češtiny.

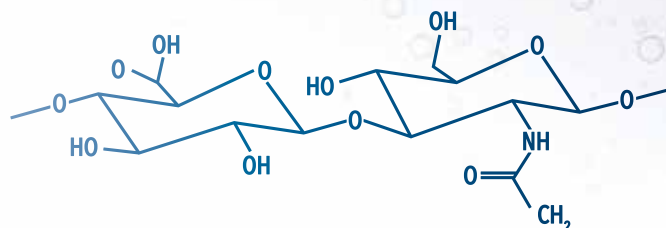
Cílem veškerého našeho snažení je dosáhnout v budoucnu IF. Je však nutné být realisty, neboť je to běh na dlouhou trať a vyžaduje to spojit naše úsilí k tomu, abychom se krok za krokem posouvali vpřed. Když naši předkové zakládali před 90 lety časopis, pevně doufali, že díky spolupráci všech bude tento časopis v krátké době naší chloubou. Tuto vizi je třeba stále naplňovat, neboť během těch dlouhých 90 let existence našeho časopisu byla její platnost opakovaně prokázána.

LITERATURA

1. Pitrová Š., Řehák J. 95. výročí založení Československé oftalmologické společnosti. *Cesk Slov Oftalmol.* 2022;78(1):11-17.
2. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:56-57.
3. *Cesk Oftalmol.* 1933;1, předmluva.
4. Kurz J. Prof. Dr. Roman Kadlický zemřel. *Cesk Oftalmol.* 1948;4:401.
5. Vejvodský V. Prof. MUDr. Bohuslav Slavík šedesátníkem. *Cesk Oftalmol.* 1948;4:395-399.
6. Šuster J. Prof. Dr. Anton Gala šestdesátročný. *Cesk Oftalmol.* 1951;7:129-133.
7. Almanach k 200. výročí založení oční kliniky 1.LF a VFN v Praze. Praha: Maxdorf (2018) ISBN:978-80-7345-569-9.
8. Šťastník E. Solaesthinové oblužení ve velké oční chirurgii obzvláště u extrakcí katarakt. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:52-55.
9. Šimko S. Liečenie atrofie nervu zrakového s atropinom. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:112-113.
10. Šťastník E. Léčení atrofie optiku zlatem. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:114-115.
11. Reimová M. Léčení atrofí a zánětů zrakového nervu sírou. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:116-121.
12. Klauber E. Spojivkový lalok při operaci šedého zákalu. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:200-203.
13. Fuchs: Zlepšená anesthesie k operaci chalazia (Reimová). *Cesk Oftalmol.* 1933;1:224.
14. Zprávy čl. ústřed. péče o slepé v Praze 1933/15,16,19. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:58.
15. Globální metoda čtení. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:225-227.
16. Pedopathologický slovníček, nákladem spolku pro slabomyslné v Praze. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:227.
17. Kurz J. Prof. Dr. J. Deyl, narozen 26.VI.1855, zemřel 16.II.1924. *Cesk Oftalmol.* 1949;5:1-3.
18. Zprávy. In memoriam. *Cesk Oftalmol.* 1933; 1:131-132.
19. Inserenti. *Cesk Oftalmol.* 1933;1:58-59.
20. Řehák S., Řehák J. Historie oftalmologie. Supplementum. *Cesk Slov Oftalmol.* 2002;58:p.85.
21. Kurz J. *Cesk Oftalmol.* 1948;4.

Naší DNA je kyselina hyaluronová

Díky obsahu aminokyselin v očních kapkách dochází k rychlejšímu hojení očního povrchu a výraznějšímu zmírnění symptomů u pacientů se syndromem suchého oka.²

- ✓ Po prvním otevření **možnost používání až do data expirace.³**
- ✓ **Sterilitu** očních kapek zajišťuje kapátko OSD (Ophthalmic Squeeze Dispenser).³
- ✓ **Bez konzervantů³ – šetrné k očím a pro dlouhodobé použití.**

TRIUM^{free}

hydratace a lubrikace očního povrchu v případě **posttraumatických** změn očního povrchu

CE 0373

Hyalfid^{free}

hydratace a lubrikace očního povrchu

CE 0373

Hyalfid^{free} GEL

hydratace a lubrikace očního povrchu při **syndromu těžké slzné dysfunkce**

CE 0373

IRIDIUM^A free

hydratace a lubrikace očního povrchu v případě **iatrogenních změn očního povrchu**

CE 0373

Tearfid^{free}

u subjektivních potíží v průběhu syndromu suchého oka, **při kvalitativní nedostatečnosti lipidové vrstvy slzného filmu**

CE 0373

ÚČEL POUŽITÍ

refrakční chirurgie (např. LASIK)
chirurgické řešení katarakty
poranění oka

unavené oči při dlouhodobém sledování počítače, TV, mobilu
klimatizace
prašné prostředí

intenzivní zvlhčení
silnější koncentrace kys. hyaluronové

dlouhodobá léčba glaukomu

slzící oči
pocit pálení
výrazné ranní obtíže, které během dne polevují

VODNÍ SLOŽKA

kys. hyaluronová 0,15%

kys. hyaluronová 0,15%

kys. hyaluronová 0,3%

kys. hyaluronová 0,15%

AMINOKYSELINY

L-prolin, L-lysin hydrochlorid, L-leucin a glycin

LIPIDOVÁ SLOŽKA

liposomy
– hydrogenované fosfolipidy

EXTRAKT Z ROSTLIN & DALŠÍ SLOŽKY

Ginko biloba
– antioxidační vlastnosti

Echinacea
– antioxidační vlastnosti

vitamíny A a E – zlepšení symptomatologie na oční úrovni u alergických a infekčních stavů

KONTAKTNÍ ČOČKY

Čtěte pečlivě návod k použití a informace, které se vztahují k bezpečnému používání. Uvedené výrobky jsou zdravotnickými prostředky.

HISTORICKÝ PŘEHLED VYBRANÝCH VÝZNAMNÝCH OFTALMOLOGŮ, KTEŘÍ OVLIVNILI NÁŠ OBOR

Prof. MUDr. Jarmila Heissigerová, Ph.D., MBA

Oční klinika 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Článek byl prezentován formou přednášky na kongresu Evropské oftalmologické společnosti SOE 2023 v Praze na jejím společenském zahájení. Byl přednesen v anglickém jazyce a pro účely publikace byl mírně rozšířen a přeložen do českého jazyka.

Česká oftalmologie má bohatou historii, která reflektuje historický kontext své vlasti a je úzce propojena se začátky prvního očního oddělení a následně první Oční kliniky v Praze. Celá řada jejích představitelů zanechala hlubokou stopu v historii nejen naší specializace.

V roce 2020 oslavila Všeobecná fakultní nemocnice v Praze 230 let od svého založení v roce 1790, které bylo výsledkem letitého úsilí Josefa II, syna Marie Terezie. Propojení lékařské fakulty a Všeobecné nemocnice bylo zahájeno výukou mediků hned v následujícím roce 1791. V té době byla oftalmologie pouze teoretickým oborem nejčastěji vyučovaným profesory anatomie a fyziologie.

Jedním z těchto profesorů byl slavný český fyziolog **Jiří Procházka** (1749–1820), zručný oční chirurg, který provedl tři tisíce operací očního šedého zákalu. Zasloužil se svými schopnostmi o to, že již od roku 1778 v Praze probíhala výuka očního lékařství, a to o 8 let dříve než na ostatních rakouských univerzitách. V Praze vyučoval až do roku 1791 a potom přechází do Vídně na post přednosta ústavu Anatomie a fyziologie, kde působí až do roku 1819.

Zcela mimořádnou další osobností s výjimečným vlivem na rozvoj oftalmologie je **Jan Evangelista Purkyně** (1787–1869, Obrázek 1). Jméno profesora Purkyně si připomínáme, pokud hovoříme o Purkyňových vlákních (rami subcardiales) v srdci a o Purkyňových buňkách (neuronech) v mozečku centrální nervové soustavy. Do historie očního lékařství se nesmazatelně vtiskl svým pozorováním zvláštních jevů a efektů zrakového analyzátoru. Ve svých doktorských dizertačních pracích z roku 1819, 1823 v Praze a 1825 v Berlíně „Příspěvky k poznání zraku ze subjektivního hlediska“ se zabýval studiem subjektivních zrakových jevů, někdy nazývanými entoptickými jevy, kdy za vhodných světelných podmínek můžeme sledovat různé struktury či děje ve vlastním oku (např. cévní obrazec, krevní oběh v oku apod.).

Asi nejvíce je popsán Purkyňův jev či efekt, který popisuje změnu percepčních vlastností sítnice v závislos-

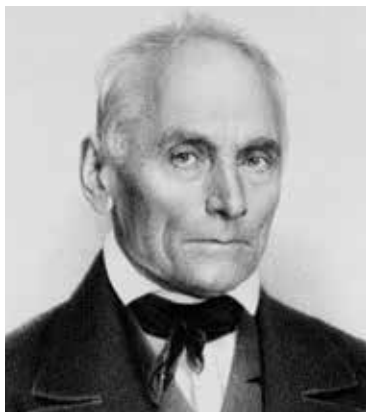
ti na měnící se intenzitě osvětlení. Jev v praxi typicky vede k tomu, že s klesající intenzitou osvětlení lidské oko vnímá červené plochy tmavší než plochy modré, ačkoli se za normálních světelných podmínek zdají stejně jasné.

Dále rozpoznáváme Purkyňův fenomén, který umožňuje při speciálním úhlu osvětlení pozorovat vlastní sítnicové cévy. Vedle entoptických jevů Purkyně analyzuje svá četná subjektivní pozorování, při nichž např. zkoumá vymizení předmětů v místě vstupu zrakového nervu (slepá skvrna – Mariottův bod), rozdíly v barevné citlivosti různých částí sítnice, resp. při různé intenzitě základního osvětlení, a celou řadu dalších jevů. Objektivním vyšetřením věnoval svou práci v Bratislavě „O fyziologickém vyšetřování ústrojí zraku a soustavy kožní“.

Ještě před Helmholtzem, objevitelem oftalmoskopu roku 1851, navrhl Purkyně princip vyšetření očního pozadí a upozornil na tuto možnost i oftalmology. Až dvacet let po Purkyňově smrti na tuto prioritu poukázal Heidenhain a J. Hirschberg ji zveřejnil ve svých dějinách očního lékařství v roce 1918. Při vyšetření oka pozorujeme Purkyňovy či Purkyňovy-Sansonovy reflexní obrázky, které světlo odráží na různě lomivých plochách struktur předního segmentu, tedy rohovky a čočky, které můžeme klinicky využít v řadě situací, například při vyšetření strabismu.

Jan Evangelista Purkyně se nikdy nezaměřil pouze na oko, vždy ho zajímala fyziologie spíše v širším měřítku. I přesto je jednou z nejvýznamnějších vůdčích osobností vědeckého výzkumu oka na světové úrovni. Pracoval v Praze, ve Vratislavi a poté opět v Praze, kde založil Fyziologický ústav, který se stal příkladem i pro jiné univerzity. Za jeho vynikající zásluhy v oblasti vědy a vyučování mu císař František Josef I. udělil 22. dubna 1868 rytířský kříž Leopoldova řádu – vysoce prestižní ocenění, na jehož základě požádal Purkyně o povýšení do rytířského stavu. To mu bylo uděleno listinou z 15. července 1869.

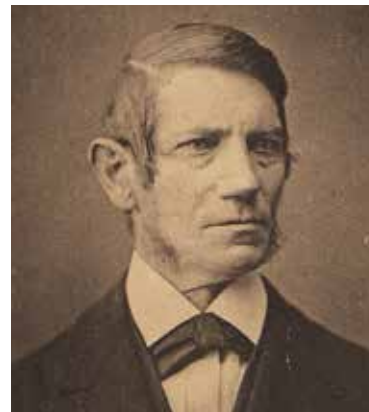
Začátkem 19. století byl v Evropě zahájen trend vyčlenit oční lékařství jako samostatný obor a na základě tohoto trendu začaly vznikat oční kliniky v Londýně a ve Vídni. V Londýně byla první oční klinika na světě založena v roce 1805 profesorem Johnem Cunninghamem Soundersem, kterou nyní známe jako Moorfields Eye Hospital.

Obrázek 1. Jan Evangelista Purkyně
(zdroj: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ord.Leopold.PNG#/media/Soubor:Ord.Leopold.PNG>)

Obrázek 2. Johan Nepomuk Fischer,
první přednosta Oční kliniky v Praze

Obrázek 3. Profesor Ferdinand Arlt

Obrázek 4. Profesor Anton Elschmig

Obrázek 6. Profesor Otakar Lešer

Tato klinika byla brzy následována oční klinikou ve Vídni, jejímž vedením byl v roce 1813 pověřen profesor Georg Josef Beer.

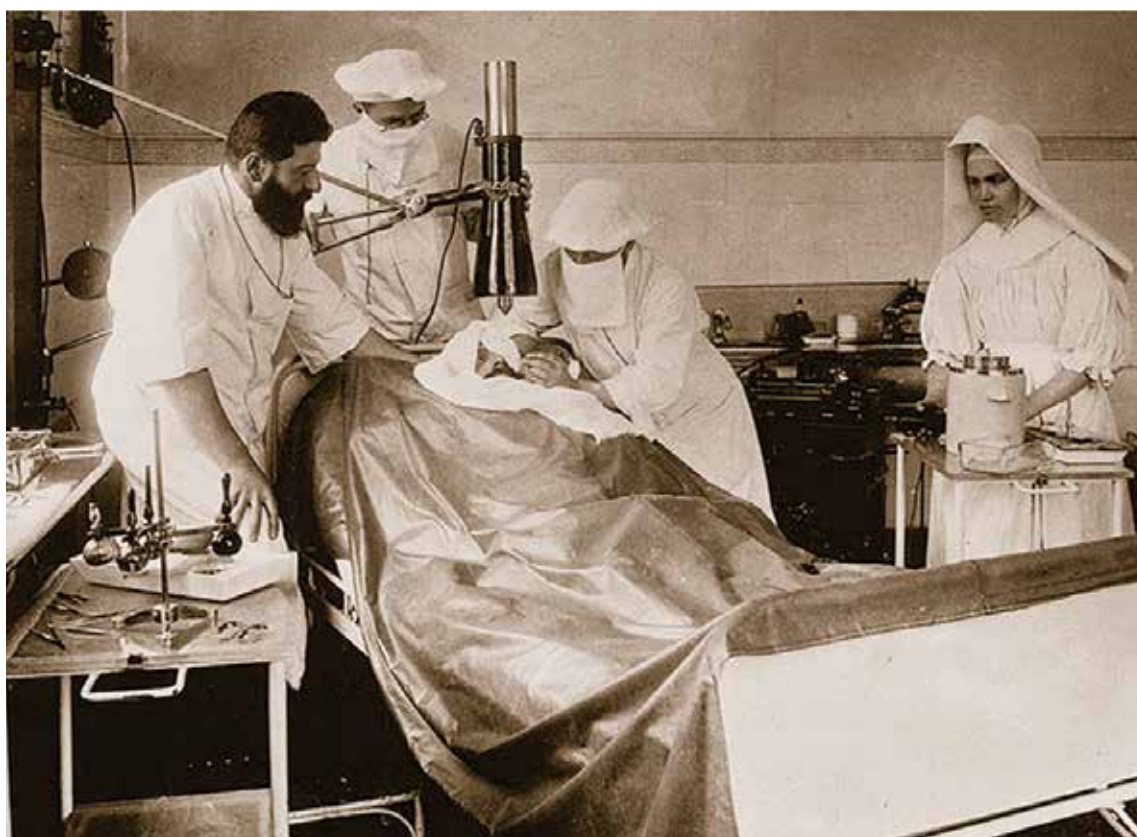
V Praze byla dekretem ustanovena první oční klinika v oblasti českých zemí již o pět let později, v roce 1818. Zahájila svůj provoz v roce 1820 a prvním přednostou byl zvolen profesor **Johan Nepomuk Fischer** (1777–1847, Obrázek 2). Podle dobových pramenů byl především zručným operátorem a dobrým klinickým učitelem. Před jmenováním do funkce byl dlouholetým stavovským lékařem. Zanechal za sebou sepsání dvou učebnic a vyučil řadu vynikajících následovníků, kteří se pak významně zasloužili o další rozvoj oboru. Jedná se zvláště o Josefa Arnošta Rybu (1795–1856), Ferdinanda Arlta (1812–1887) a Josefa Hasnera (1819–1892). Profesor Fischer byl v roce 1843 i rektorem Karlo-Ferdinandovy Univerzity a jeho portrét visí mezi rektory Univerzity ve Vlasteneckém sále Karolina.

Mezi další slavné osobnosti naší historie oftalmologie si musíme připomenout profesora **Ferdinanda Carl von Arlta** (Obrázek 3), který byl přednostou pražské oční kliniky v letech 1849 až 1856, a uveologové celého světa jeho jméno znají kvůli označení klasického uspořádání

rohovkových precipitátů do charakteristického Arltova trojúhelníku. V roce 1856 přešel do Vídně, kde působil ve vedení tamější oční kliniky jako přednosta až do své smrti v roce 1887. Měl významný vliv na vývoj evropské oftalmologie a ovlivnil i Graefeho, který ho považoval za osobnost, která jej přivedla k oftalmologii.

Josef Arnošt Ryba, syn Jana Jakuba Ryby, již jako student působil na Oční klinice profesora Fischera jako asistent. Od roku 1828 byl jmenován stavovským očním lékařem a za svůj život provedl okolo 1200 operací. Jeho kariéra vyvrcholila v letech 1847–1849, kdy byl zvolen děkanem lékařské fakulty. V roce 1848 se stal docentem a od roku 1852 byl jmenován mimořádným profesorem oftalmologie. Jeho syn Josef Mikuláš Ryba (1852–1929) se rovněž stal lékařem. V době smrti profesora Fischera se o něm uvažovalo jako o jeho nástupci, Ryba však možné jmenování odmítl.

75 let po svém založení, v roce 1883, se po vzoru celé v té době Karlo-Ferdinandovy Univerzity rozdělila Oční klinika na dvě části, a to na část českou a na část německou. Vedení české části se nově ujal profesor Josef

Obrázek 5. První keratoplastika v Olomouci, primář Zirm v roce 1905

Obrázek 7. První sjezd Československé oftalmologické společnosti

Schöbel, německou část odmítl dále vést profesor Josef von Hasner, přednosta v letech 1856–1883, a proto dále kliniku vedl profesor Adolf Schenkl.

Osobností, na kterou ovšem nesmíme zapomenout je další z přednostů německé části oční kliniky, a tím je profesor **Anton Elschnig** (1863–1939, Obrázek 4), který byl pověřen jejím vedením v letech 1907–1933. K jeho slávě přispěli okolnosti, které zapříčinil velmi progresivní a pokrokový primář tehdejšího oddělení nyní již fakultní nemocnice v Olomouci, **Eduard Konrád Zirm** (1863–1944), který 7.12. v roce 1905 provedl oboustrannou rohovkovou transplantaci, a to jako první na světě (Obrázek 5). Jako zázrakem pacient, jehož hlavním důvodem k transplantaci bylo poleptání a oboustranné zkalení rohovky, po operaci prohlédl a na jedné straně jeho rohovkový transplantát zůstal transparentní. Profesor Elschnig měl možnost tohoto prvního pacienta primáře Zirma vyšetřit a operace na něj udělala takový dojem, že se tuto proceduru naučil a vytvořil z ní své mistrovské dílo. V Praze vytvořil speciální centrum pro rohovkové transplantace, kam se za ním jezdili tuto operaci učit odborníci z celého světa. Sám provedl 180 rohovkových transplantací a 10 000 operací katarakty. Na Oční kliniku v Praze nastoupil k profesorovi Schenklovi v roce 1886. Po devíti letech přechází do Vídně, kde je posléze jmenován mimořádným profesorem. V roce 1907 se vrací do Prahy a ujímá se funkce přednosty německé Oční kliniky. Stal se v roce 1917 i rektorem Německé univerzity. Sám si přál stát se přednostou na Oční klinice ve Vídni a byl pro tento post zcela kvalifikován, nikdy se jím ale nestal, snad z důvodu svých kontroverzí s Ferdinandem Arltem. Byl jednou z největších oftalmologických osobností a my si připomínáme jeho jméno, když hovoříme o Elschnigových perlách po operaci katarakty.

Jednou z nejvýznamnějších osobností české oční kliniky byl profesor Deyl, přednosta v letech 1902–1924. **Jan Deyl** (1855–1924) promoval v roce 1880 a původně zahajoval svou kariéru přípravou na povolání praktického lékaře. V letech 1883–1887 byl asistentem na české Oční klinice profesora Schöbla. Roku 1893 byl jmenován mimořádným profesorem. V roce 1902 se stal řádným

profesorem očního lékařství, přednostou Oční kliniky a přednostou očního oddělení ve Všeobecné nemocnici. Zanechal po sobě odkaz v podobě rozsáhlé sbírky učebnic a prací, z nichž asi za nejvýznamnější lze považovat knihu *Zevní choroby očí*, vydanou posmrtně v roce 1925 jeho následovníky Otakarem Lešerem a Zábojem Brucknerem. Profesor Deyl se angažoval v řadě sociálních a dobročinných projektů, např. roku 1910 založil „Deylovu výchovnu slepých“ (existuje dodnes jako konzervatoř), v roce 1912 byl jmenován předsedou České zemské komise pro péči o mládež, za první světové války spolupřekládal charitativní organizaci České srdce a obětavě pomáhal raněným vojákům.

Vznik České republiky a posléze Československé republiky v roce 1918 podnítil profesora Jana Deyla, přednostu pražské oční kliniky v letech 1902 až 1924 k tomu, aby podpořil vznik Československé oftalmologické společnosti. Jejího vzniku se však nedomohl, nicméně jeho úkol převzal a dokončil profesor Otakar Lešer, který se stal jeho nástupcem i ve vedení oční kliniky v Praze.

Profesor Lešer (Obrázek 6) nastoupil v roce 1904 na Oční kliniku v Praze. V roce 1905 se stal sekundářem očního oddělení Všeobecné nemocnice, v roce 1906 začal pracovat jako asistent na Oční klinice u profesora Jana Deyla. Řádným profesorem a přednostou Oční kliniky se stal roku 1927. Československá oftalmologická společnost tedy vznikla 3. 4. 1926 pod jeho vedením a první fotografie s účastníky sjezdu byla vytvořena v posluchárně oční kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, na Karlově náměstí (Obrázek 7). Netrvalo dlouho, a vznikla i Československá Oftalmologie, časopis, který nyní slaví 90 let od svého vzniku.

Po druhé světové válce, během které se činnost výuková i klinická zčásti utlumily, se mění česká část univerzitní kliniky pod vedením profesora Romana Kadlického na I. Oční kliniku, a část německá pod vedením profesora Kurze na II. oční kliniku. Až v roce 1998, tedy historicky právě 180 let od svého založení, sjednocuje opět obě oční kliniky profesor Martin Filipec.

LITERATURA

1. Řehák S., Řehák J. Laboratoře zabývající se některými problémy základního výzkumu zrakového orgánu; Česká a slovenská oftalmologie 2002, Supplementum; Historie očního lékařství v Čechách, na Moravě a na Slovensku, s. S83.
2. Almanach „200 let Oční kliniky v Praze“. Editor: J. Heissigerová, Nakladatelství Maxdorf 2018, Praha.

Společnost SPIRIT MEDICAL se zabývá dovozem, distribucí a servisem zdravotnických přístrojů již od roku 1994. V nabídce společnosti je zahrnut široký sortiment produktů předních světových výrobců. Naším cílem je poskytovat kvalitní služby, rychlou realizaci zakázek a dobrou spolupráci s naším obchodním a servisním týmem. Společnost trvale udržuje systém řízení kvality dle normy ISO 9001:2015.

BAUSCH+LOMB
Canon
Leica
 MICROSYSTEMS

 Keeler

 IRIDEX[®]

ROZHOVOR S PANEM PROFESOREM KARLEM U PŘÍLEŽITOSTI DEVADESÁTI LET OD VYDÁNÍ PRVNÍHO ČÍSLA ČASOPISU ČESKOSLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc., FEBO

Oční klinika JL s.r.o. Praha, Fakulta biomedicínského inženýrství ČVUT, Kladno

Rozhovor s Prof. MUDr. Ivanem Karlem, DrSc., zakladatelem české moderní oftalmologie v oblasti vitreoretinální chirurgie a Rytířem českého lékařského stavu, připravila Š. Pitrová

Vážený pane profesore, milý Ivane, rok Tvého narození se shoduje s rokem založení Československé oftalmologické společnosti. Ovlivnila tato významná událost Tvé rozhodnutí zvolit si oftalmologii jako obor, kterému si zasvětil celý svůj profesní život? Začal jsi se věnovat oftalmologii ihned po promoci?

Založení Československé společnosti neovlivnilo mou budoucí životní dráhu oftalmologa. K oftalmologii jsem dospěl nečekanou a složitou cestou. Po promoci jsem

Obrázek 1. Ivan Karel říká: „Dokud je člověk schopen pracovat, má pracovat a udržovat svou šedou kůru mozkovou v činnosti“

plánoval věnovat se chirurgii či ortopedii. Dostal jsem umístěnku do karlovarského kraje, kde jsem nastoupil na chirurgické oddělení nemocnice v Plané u Mar. Lázní jako první a jediný sekundář. Primářem zde byl asistent z plzeňské kliniky MUDr. Tomek. V poválečném pohraničí jsem zde zažil neuvěřitelné příhody, kdy při těžkých úrazech jsem musel sám zasahovat. Tyto zážitky byly pro mne do budoucna prospěšné, ztratil jsem strach z možných následků operace. Po 7 měsících v Plané jsem byl povolán na vojnu, která se po 2leté základní službě prodloužila mimořádným 3letým cvičením na 5 let. Po návratu z vojny jsem pátral po možnosti, jak se dostat konkurzem do Prahy. A jedna možnost se nabízela. Má matka se trochu znala z hudebního prostředí s akademikem Kurzem, který byl velkým milovníkem hudby, a teta z druhého kolena byla profesorkou franštiny a češtiny na berounském gymnáziu, kde učila prof. Kadlecovou. Přihlásil jsem se do konkurzu na místo sekundáře na 2. oční klinice a konkurz se mi podařilo na podruhé vyhrát. Řekl jsem si, že místo velké chirurgie se budu věnovat malé oční chirurgii.

Vzpomínáš si, jaké byly Tvé začátky po nástupu na oční kliniku na Karlově náměstí v Praze v roce 1956? Mám na mysli každodenní práce sekundárního lékaře na oddělení či ambulanci, psaní chorobopisů a kdo je revidoval nebo jak probíhaly vizity na odděleních.

Po nástupu na 2.oční kliniku jsem byl přidělen na příjmový pokoj ženského oddělení k MUDr. Vlastě Kubištové a vedoucí ženského oddělení doc. Jaroslavě Votočkové. Před nástupem jsem si několikrát přečetl učebnici očního lékařství a na středisku u MUDr. Kolínské, bývalé sekundářky 2. oční kliniky, jsem se naučil vyšetřovat oftalmoskopem a na šterbinové lampě. Po nástupu na kliniku jsem se tak mohl zapojit nejen do práce na oddělení, ale i na ambulanci. Důležitou výukou bylo podrobné psaní chorobopisů, které kontrolovala doc. Votočková. Její případné poznámky na lístečkách byly vždy velmi poučné. Pravidelné denní vizity akademika Kurze, prof. Kadlecové a doc. Votočkové byly dalším důležitým zdrojem informací.

Je známo, že jsi se velkou část své profesní dráhy věnoval chirurgii. Kdy jsi se poprvé dostal na operační sál a provedl samostatně operaci? Vzpomeň si, co to bylo za operaci a kdo Ti asistoval?

Na sál jsem se dostal již první rok. Na klinice chodili mladí sekundáři instrumentovat při operacích, které prováděli akademik Kurz, prof. Kadlecová, doc. Votočková a někteří starší asistenti. Bylo to výborné zařízení. Mladí se nejen seznámili s operačními nástroji, ale i s komplikacemi operací a jejich řešením. První nitrooční operaci – intrakapsulární kryoextrakci katarakty – jsem absolvoval již ve druhém roce. Instrumentoval jsem a najednou na mne akademik Kurz kývl a já, do té chvíle nic nevědoucí, jsem přistoupil k operačnímu stolu a za asistence akademika Kurze jsem začal operovat. Moje první operace se komplikovala v závěru prolapsem duhovky, který se plně nereponoval, a tak jsem u této nemocné, kterou jsem po letech operoval i na druhém oku, sledoval při všech dalších kontrolách s vytaženou zornicí na oku po mé první operaci.

Když jsem nastoupila v roce 1972 na kliniku, byl jsi mým prvním učitelem a mentorem. Byl jsi přísný a neodpustil mi žádné lajdáctví, za což jsem Ti dodnes velmi vděčna. Jak to bylo u Tebe. Kdo byl Tvým prvním učitelem a jaký byl?

Mými prvními učitelkami byly samozřejmě MUDr. Kubíštová, vedoucí příjmového pokoje, a doc. Votočková, vedoucí celého ženského oddělení. S nimi jsem byl v neustálém styku a v diagnostice a terapii byly hlavním zdrojem informací. Ale brzy, s rozšiřováním mých znalostí, jsem získával četné nové poznatky v rozhovorech s prof. Kadlecovou a akademikem Kurzem. A je pro mne velkým potěšením, že mohu prohlásit, že mými učiteli byly špičky poválečné oftalmologie akademik Kurz, prof. Kadlecová a doc. Votočková.

V letošním roce slavíme 90 let od vydání prvního ročníku našeho odborného časopisu Československá oftalmologie. Kdy jsi se s tímto časopisem poprvé setkal a co Tě zaujalo?

S časopisem Československá oftalmologie jsem se setkal hned po nástupu na kliniku. Akademik Kurz byl jeho hlavním redaktorem. Samozřejmě jsem si jej hned předplatil, a tak mám všechna jeho čísla od r. 1956. Pro mladou generaci na klinice bylo cílem co nejdříve se zapojit do vědecké práce a výsledky publikovat v Československé oftalmologii.

Pamatuješ se ještě, kdy byla v tomto časopise uveřejněna Tvoje první odborná publikace a jaký měla název? Vymyslel sis sám téma a obsah této publikace nebo Ti to někdo navrhl?

První moje práce „Stupňovaná premedikace v oční chirurgii“ byla publikována v Československé oftalmologii v roce 1958, ve třetím roce mého působení na 2. oční klinice. V té době neexistovala anesteziologická klinika, ani ARO. Na chirurgické klinice byla skupina anesteziologů v čele s primářem MUDr. Hoderem, která zajišťovala anesteziologickou službu pro nemocné z chirurgické kliniky. Na oční klinice se prakticky vše operovalo v místní anestézii s nedostatečnou premedikací. Při četných operacích dětí (strabismus, katarakty aj.) bylo vidět nelístost-

né obrazy. Řvoucí a svíjející se dítě bylo zabaleno v prostěradle, fixováno a drženo 2 sestrami a operováno. Bylo to hrozné nejen pro dítě, ale i pro operatéry. Za tohoto stavu, kdy se začaly formovat budoucí anesteziologické kliniky, ale byl nedostatek školených anesteziologů, bylo rozhodnuto, že malé chirurgické obory včetně očních klinik vyberou ze svých členů jednoho lékaře, který pod vedením hlavního anesteziologa VŠN MUDr. Hodera bude zabezpečovat na příslušné klinice anesteziologickou službu, pokud to bude v jeho silách. Akademik Kurz pověřil touto funkcí mne. MUDr. Hoder mi poradil, abych se děti pokusil ztlumit až uspat v té době nově doporučovanou potencovanou premedikací (barbiturát + dolsin + chlorpromazin + phenergan a jeho derivát Diparcol). A ono to vyšlo. Na sále bylo ticho a děti většinou spaly. A tak v operační dny jsem trávil většinu času na sále, akademik Kurz si mne oblíbil a již ve druhém roce jsem byl vyzván k operaci katarakty. A já měl první publikaci v Československé oftalmologii.

Můžeš, prosím, popsat proces, jakým musela tato Tvoje publikace projít, než byla uveřejněna v našem časopise?

Každá publikace z kliniky prošla před zveřejněním určitým procesem. Nejdříve jsem odevzdal práci k posouzení své vedoucí doc. Votočkové, pak zástupkyni přednosty prof. Kadlecové, které mi napsaly své připomínky, a teprve pak jsem odevzdal práci akademiku Kurzovi, aby ji s imprimatur přijal do tisku. Mezi tím byla práce přednesena na klinickém či krajském semináři.

Na které Tvoje publikace, které byly uveřejněny v našem časopise, nejraději vzpomínáš a které Ti nejvíce přirostly k srdci?

V Československé a později v České a slovenské oftalmologii bylo publikováno 100 z mých 163 publikací (61 %) a je velmi obtížné se rozhodnout, kterou považuji za nejlepší. Ty nejvýznamnější publikace, u nichž jsem přesvědčen, že přinesly pozitivní výsledky a byly přínosem nejen pro českou oftalmologii, lze rozdělit do 2 skupin. V první skupině v 70 letech minulého století byla hlavním předmětem publikací fluorescenční angiografie, tehdy zcela nová vyšetřovací metoda, která zlepšila a zdokonalila diagnostiku chorob zadního segmentu oka, především sítnice. Ve druhé skupině prací od konce 70 let minulého století se stala středem mého zájmu diagnostika a chirurgie odchlípení sítnice a revoluční změnu v oční chirurgii představující vitreoretinální chirurgie. V oblasti sítnicové a vitreoretinální chirurgie se stala 2. Oční klinika průkopníkem v České republice a dlouhodobé výsledky moderní sítnicové chirurgie (kryochirurgického postupu) a vitreoretinální chirurgie byly zveřejněny rovněž v České a slovenské oftalmologii.

Výsledky operace odchlípení sítnice dosažené novým kryochirurgickým postupem byly v té době nepochybným úspěchem a souvisely se změnou operačního postupu a techniky. Kde a jak jsi tento nový kryochirurgický poznal a realizoval?

Obrázek 2. Operační sál II. Oční kliniky někdy kolem roku 1979
Na obrázku zleva doprava: Háčiková, Otradovec, Pitrová, Karel, Růžičková, stojící Dotřelová

Obrázek 3. Operační sál II. Oční kliniky někdy kolem roku 1979
Na obrázku mezi Háčikovou a Pitrovou ještě Peleška, Karel nechybí. Růžičková a Dotřelová v dolním rohu fotografie

Ještě v 70letech minulého století byla operací volby odchlípení sítnice diatermokoagulace sklery v místě trhliny, případně doplněná sklerekтомиí a punkcí subretinální tekutiny. Výsledky byly neuspokojivé, úspěch operace se pohyboval mezi 50–55 %. V roce 1976 na základě výměnné akce s NSR mi byla umožněna dvoutýdenní stáž v NSR. Vybral jsem si kliniku v Bonnu a Essenu. V Bonnu operovala prof. Kreissigová odchlípení sítnice kryokoagulací trhliny a její plombáží episklerálním silikonovým pěnovitým implantátem bez punkce. V Essenu u Meyer-Schwickerata se používal postup s cerkláží, epi- či intrasklerálními silikonovými implantáty a punkcí. Postup v Bonnu se mi jevil šetrnější a navíc prof. Kreissigová se nabídla, že mně na kliniku bude posílat zbytky pěnovitých silikonových plomb a atraumatických sklerálních stehů, které byly nákladným a u nás v té době též nedostupným materiálem. Prof. Kreissigová splnila slib a zavedením kryochirurgického postupu se úspěšnost operace odchlípení sítnice zvýšila na 85 %, v jednodušších případech na 93 %. S koncentrací nemocných z celé ČSSR zasílaný materiál z NSR přestával stačit. Atraumatické sklerální stehy se sice začaly dovážet, problém však zůstával u pěnovitých silikonových implantátů. Naštěstí se podařilo navázat spolupráci s ing. Novákem z VŠCHT, kterému se podařilo po roce pokusů vyrobit vedle plomb z tuhého silikonu i pěnové plomby, které měly obdobné parametry jako velmi nákladné americké. Výroba silikonových implantačních plomb byla později předána do RUBENY Náchod, která zásobovala tímto materiálem ještě v devadesátých letech nejen tuzemský, ale i zahraniční trh.

Byl jsi prvním v bývalé ČSSR a ČR, který indikoval a prováděl vitreoretinální operace s pars plana vitrektomií (PPV). Jak jsi prožíval tuto revoluční změnu v oční chirurgii?

PPV představovala revoluční převrat v oční chirurgii. Přestalo platit pravidlo o sklivci „noli me tangere“ a PPV umožnila zasahovat u mnoha do té doby inoperabilních stavů včetně komplikovaných odchlípení sítnice. Jedním z hlavních šířitelů vitreoretinální chirurgie v Evropě byl prof. Heimann v Kölnu. S prof. Heimannem jsem se seznámil na kongresu v Berlíně a prof. Heimann mne pozval do Kölnu na 2týdenní stáž, při které jsem měl možnost sledovat PPV při různých indikacích. Hned po návratu jsem začal provádět PPV. Finanční prostředky k přístrojovému a nástrojovému vybavení byly získány na základě již dosažených operačních úspěchů u odchlípení sítnice žebráním u úřadů a v nemalé míře též jako dary od příslušníků tehdejší politické elity a našich nemocných, kteří byli dříve úspěšně operováni pro odchlípení sítnice.

Když listuješ stránkami čísel našeho současného časopisu máš pocit, že Tě jeho obsah oslovuje stejně, jako když jsi ho měl poprvé v ruce?

Za 67 let, co Českou a slovenskou oftalmologii odebírá, se časopis výrazně změnil, nejen jeho zevní forma, ale i jeho vnitřní struktura a obsah, a lze jej srovnávat se zahraničními časopisy. Zdá se však, že hlavní redaktor nemá nadbytek článků k publikaci a dostatek příspěvků jak od zkušených, tak i od mladých oftalmologů.

Myslíš si, že je důležité, aby mladí oftalmologové publikovali své první práce v našem časopise a kdy nejlépe začít?

Samozřejmě je žádoucí, aby mladí oftalmologové začali se co nejdříve zapojovat pod patronaci starších zkušených kolegů do vědecké práce a své výsledky publikovali v České a slovenské oftalmologii, která by se měla stát pro české a slovenské oftalmology mateřským časopisem.

První číslo časopisu Československá oftalmologie vydávali a řídili tyto osobnosti: prof. R. Kadlický, prof. B. Slavík, prof. A. Gala, doc. J. Kurz. Znal jsi osobně některé z nich?

Ze zakladatelů Československé oftalmologie jsem výborně znal akademika Kurze, který byl přednostou kliniky, kde jsem pracoval. Mám za to, že si mne oblíbil a hodnotil příznivě. Pověřil mne zvláštními úkoly. Za zmínku stojí odborný dohled na děti slepé a se zbytky zraku navštěvující speciální školu na Hradčanech. Tyto děti později byly předmětem několika publikací a mé kandidátské diplomové práce. Z ostatních zakladatelů jsem poznal na kongresech ČOS jen prof. Galu z bratislavské kliniky, do bližšího styku s ním jsem se však nedostal.

V předmluvě k prvnímu číslu časopisu Československá oftalmologie je napsáno redakční radou toto: zvolený název „Československá oftalmologie“ napovídá, že časopis má být orgánem všech českých a slovenských oftalmologů; uskutečnil-li se tato naděje a bude-li spolupráce všech zajištěna, pak pevně doufáme, že vzroste naše „Československá Oftalmologie“ v krátké době v časopis, který bude naší chloubou.

Co bylo řečeno v předmluvě k prvnímu číslu časopisu Československá oftalmologie, platí i v přítomnosti a vyplývá to i z našeho dnešního rozhovoru.

Myslíš si, pane profesore, že současné generace oftalmologů naplnily odkaz našich předků?

Současná generace oftalmologů je velmi schopná a ctížádostivá. Ukazuje to nejen v denní praxi, ale i vědeckou prací demonstrovanou v četných publikacích, monografiích a učebnicích. Česká oftalmologie má ohlas i na zahraničních kongresech. Jsem přesvědčen, že úspěšně plní odkaz našich předků.

Co bys popřál našemu časopisu do dalších let?

Přál bych mu, aby měl vždy dostatek kvalitních příspěvků nejen od mladých oftalmologů, ale i od zkušených starších odborníků, které budou zdrojem nových informací a poznatků pro české a slovenské oftalmology každého věku.

Vážený pane profesore, milý Ivane, děkuji za rozhovor a jménem všech oftalmologů Ti přejeme pevné zdravím a elánu do dalších let.

Šárka Pitrová

Indikace DME
Nově ve 2. roce léčby
až 4měsíční dávkovací interval¹

Pro pacienty s vlhkou formou VPMD¹ I JEJICH ZRAK JE MISTROVSKÉ DÍLO

SCHVÁLENO EMA

- Anti-VEGF se schváleným **3měsíčním dávkovacím intervalem** již po loadingu^{1,*}
- **Redukce** a dlouhodobá kontrola **tekutiny**^{1,2}
- Dlouhodobá **stabilita** tloušťky **sítnice**^{1,2}
- **Stabilizace** zisku **zrakové ostrosti**^{1,2}

Zkrácená informace o přípravku

▼ Tento léčivý přípravek podléhá dalšímu sledování. To umožní rychlé získání nových informací o bezpečnosti. Žádáme zdravotnické pracovníky, aby hlásili jakákoli podezření na nežádoucí účinky. Podrobnosti o hlášení nežádoucích účinků jsou uvedeny v Souhrnu údajů o přípravku v bodě 4.8.

Beovu 120 mg/ml injekční roztok v předplněné injekční stříkačce

Složení: Jeden ml injekčního roztoku obsahuje brolucizumabum 120 mg. Jedna předplněná injekční stříkačka obsahuje brolucizumabum 19,8 mg v 0,165 ml roztoku. AMD: Doporučená dávka je 6 mg brolucizumabu (0,05 ml roztoku) aplikovaná intravitrealní injekcí každé 4 týdny (měsíčně) v případě prvních 3 dávek. Posouzení aktivity onemocnění se doporučuje provést 16 týdnů (4 měsíce) po zahájení léčby. *Alternativně lze podat 6 mg brolucizumabu (0,05 ml roztoku) každých 6 týdnů v případě prvních 2 dávek. Posouzení aktivity onemocnění se doporučuje provést 12 týdnů (3 měsíce) po zahájení léčby. Třetí dávka může být podána na základě aktivity onemocnění vyhodnocené podle zrakové ostrosti a/nebo anatomických parametrů ve 12. týdnu. Po poslední nasycovací dávce může lékař stanovit léčebné intervaly na základě aktivity onemocnění vyhodnocené podle zrakové ostrosti a/nebo anatomických parametrů. * U pacientů bez aktivity onemocnění má být zvážena léčba každých 12 týdnů (3 měsíce). U pacientů s aktivitou onemocnění je třeba zvážit léčbu každých 8 týdnů (2 měsíce). DME: Doporučená dávka je 6 mg brolucizumabu (0,05 ml roztoku) aplikovaná intravitrealní injekcí každých 6 týdnů v případě prvních 5 dávek. Poté může lékař stanovit léčebné intervaly na základě aktivity onemocnění vyhodnocené podle zrakové ostrosti a/nebo anatomických parametrů. U pacientů bez aktivity onemocnění má být zvážena léčba každých 12 týdnů (3 měsíce). U pacientů s aktivitou onemocnění je třeba zvážit léčbu každých 8 týdnů (2 měsíce). * U pacientů bez aktivity onemocnění mohou být po 12 měsících léčby zváženy léčebné intervaly až 16 týdnů. * Kontraindikace: Hypersenzitivita na léčivou látku nebo na kteroukoli pomocnou látku uvedenou v přípravku. Pacienti s aktivní nebo suspektí oční nebo periokulární infekcí. Pacienti s aktivním nitroočním zánětem. Zvláštní upozornění/opatření: Aby se zlepšila sledovatelnost biologických léčivých přípravků, má se přehledně zaznamenat název podané přípravku a číslo šarže. Intravitrealní podání, včetně těch s Beovu, byla spojována s endoftalmitidou, nitroočním zánětem, traumatickou kataraktou, odchlípením sítnice a trhlinou sítnice. V souvislosti s aplikací přípravku Beovu byl hlášen nitrooční zánět včetně retinální vaskulitidy a/nebo retinální vaskulární okluze. U pacientů s projevem těchto příhod má být přípravek Beovu vysazen a komplikace mají být ihned řešeny. Pacienti s anamnézou těchto příhod v posledním roce před léčbou mají být pozorně sledováni kvůli zvýšenému riziku rozvoje retinální vaskulitidy a/nebo retinální vaskulární okluze. Interval mezi dvěma dávkami během udržovací léčby nemá být kratší než 8 týdnů. Pacienty je nutno upozornit, že musejí ihned hlásit jakékoli příznaky naznačující výše popsané komplikace. Přechodné zvýšení nitroočního tlaku bylo pozorováno během 30 minut po intravitrealní injekci inhibitorů vaskulárního endotelálního růstového faktoru (VEGF) včetně brolucizumabu. Bezpečnost a účinnost brolucizumabu při aplikaci současně do obou očí nebyla studována. Jelikož se jedná o látku bílkovinné povahy, existuje v souvislosti s brolucizumabem možnost vzniku imunity. Brolucizumab nemá být podáván současně s jinými anti-VEGF léčivými přípravky (systémovými nebo očními). U intravitrealní anti-VEGF léčby je nutno vynechat dávku a v léčbě se nesmí pokračovat dříve, než je plánovaná další dávka, v následujících případech: snížení nejlépe korigované zrakové ostrosti o ≥ 30 písmen ve srovnání s předchozím měřením zrakové ostrosti; poškození sítnice; subretinální krvácení zahrnující střed fovey nebo je-li velikost hemoragie $\geq 50\%$ celkové plochy léze; provedení nebo plánování oční chirurgie; zánět během uplynulých nebo následujících 28 dnů. Rizikové faktory spojené s vývojem trhliny pigmentového epitelu sítnice po podání anti-VEGF léčby v vlhké formě AMD zahrnují rozsáhlé a/nebo značné odchlípení pigmentového epitelu sítnice. Léčbu je nutno přerušit u subjektů s rhegmatogenním odchlípením sítnice nebo u makulárních děr stupně 3 nebo 4. Po intravitrealní injekci inhibitorů VEGF byly hlášeny systémové nežádoucí účinky včetně mimoočního krvácení a arteriálních tromboembolických příhod a existuje teoretické riziko, že mohou mít vztah k inhibici VEGF. **Interakce:** Nebyly provedeny žádné studie interakcí. **Těhotenství a kojení:** Brolucizumab nemá být používán během těhotenství, pokud potenciální přínos nepřeváží potenciální riziko pro plod. Brolucizumab se během kojení nedoporučuje a kojení nemá být zahájeno nejméně jeden měsíc po poslední dávce při ukončení léčby brolucizumabem. Vzhledem k mechanismu účinku inhibitorů VEGF existuje potenciální riziko na ženskou reprodukci a embryofetální vývoj. **Nežádoucí účinky:** Časté: hypersenzitivita (včetně kopřivky, vyrážky, pruritu, erytému), snížení zrakové ostrosti, retinální hemoragie, uveitida. * Iridocyklitida, * iritida, * retinální vaskulární okluze, vitreální hemoragie, * odloučení sklivce, trhlina sítnice, katarakta, konjunktivální hemoragie, sklivcové vločky, bolest oka, zvýšení nitroočního tlaku, konjunktivitida, trhlina pigmentového epitelu sítnice, rozmazané vidění, obrazy rohovky, keratitis punctata. Úplný seznam nežádoucích účinků viz Souhrn údajů o přípravku. **Podmínky uchování:** Uchovávejte v chladničce (2 °C – 8 °C). Chraňte před mrazem. Uchovávejte předplněnou injekční stříkačku v zataženém blistru u v krabici, aby byl přípravek chráněn před světlem. Před použitím může být neotevřený blistr ponechán při pokojové teplotě (do 25 °C) až po dobu 24 hodin. **Dostupné lékové formy/velikost balení:** Sterilní roztok o objemu 0,165 ml v předplněné injekční stříkačce (sklo třídy I) s bromobutylovou pryžovou zátkou a víčkem skládajícím se z bílého pevného a proti nedovolené manipulaci odolného uzavěru s šedým bromobutylovým pryžovým krytem včetně adaptéru typu Luer lock. Předplněná injekční stříkačka má píštělové táhlo a fialové držadlo a je zabalená v zataženém blistru. Balení obsahuje jednu předplněnou injekční stříkačku. **Registrace číslo:** EU/1/19/1417/001. **Datum registrace:** 13. 2. 2020. **Datum poslední revize textu SPC:** 29. 6. 2023. **Držitel rozhodnutí o registraci:** Novartis Europharm Limited, Vista Building, Elm Park, Merriem Road, Dublin 4, Irsko.

Drive než lék předepíše, přečtěte si pečlivě úplnou informaci o přípravku. Výdej přípravku je vázán na lékařský předpis. Přípravek je hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění.

REFERENCE:

1. SPC Beovu®, datum poslední revize textu 29. 6. 2023.

2. Dugel PU, et al. Ophthalmology. 2021; 128 (1): 89 - 99.

*Loading: počáteční 3 injekce v měsíčním intervalu v VPMD; VPMD = věkem podmíněná makulární degenerace.

JAK SE ZMĚNILA NAŠE OFTALMOLOGIE OD DOB VYDÁNÍ PRVNÍHO ČÍSLA ČASOPISU ČESKOSLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE (OSOBNÍ POHLED)

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc., FEBO

Oční klinika Fakultní nemocnice v Hradci Králové a Lékařské
fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové

V polovině srpna roku 2023 mě paní doc. Pitrová požádala o příspěvek při příležitosti 90 let od vydání prvního čísla časopisu s uvedeným titulem. Moje sdělení si neklade za cíl podat podrobnou zprávu o rozvoji očního lékařství od 30. let minulého století do současnosti. Nejenom pro krátkost času, ale hlavně proto, že to ani není v tomto formátu možné. Nestačila by asi ani trilogie na stručný popis vývoje našeho oboru za tuto dobu. Je proto mým osobním pohledem. Prosím laskavého čtenáře/čtenářku o shovívavost při čtení mého zamyšlení a subjektivního pohledu na dění, kterého se více jak polovinu této doby účastním.

Do oftalmologického světa jsem vykročil v roce 1974, kdy jsem nastoupil na oční kliniku v Hradci Králové. Moje první krůčky v oboru vedla paní prim. MUDr. R. Jebavá.

Základní učebnice (prakticky jedinou dostupnou v té době) byla učebnice **Základy očního lékařství** autorů akademik J. Kurz a spolupracovníci, Státní zdravotnické nakladatelství, n.p. Praha z listopadu 1958, v rozsahu 518 stran, v ceně vázaného výtisku 43 Kčs. Je to již třetí vydání, první vyšlo v roce 1949. V předmluvě ke 3. vydání akademik J. Kurz píše: „I v tomto vydání knihy je látka koncipována stručně, rozhodně se nevyčerpávají poznatky našeho oboru v plné šíři ...“ Tato slova je možné předeslat před každou knihou o očním lékařství dodnes.

V úvodní kapitole, věnované historickým poznámkám, akademik Kurz uvádí: „Rušný a rychle se stupňující vědecký život se koncentruje r. 1926 do Čs. Oftalmologické společnosti, a tím je dáno našemu očnímu lékařství široké fórum, na kterém se porovnávají výsledky vědeckého výzkumu a tvoří páteř dalšího vývoje. Viditelným echem tohoto dění se tehdy stal **Oftalmologický sborník**, jehož první ročník byl vydán už v roce 1926. Později se tato prvotní publikační forma odborných prací mění a roku 1933 vzniká periodický časopis **Česko-slovenská Oftalmologie**, bohatý zdroj poučení a pobídka intenzivního vědeckého bádání.“

Krátce nato však časopis přestal vycházet (v souvislosti s druhou světovou válkou) a opět znovu ožívá v roce 1948. Po osvobození se na vzkříšených fakultách v Praze a Brně obnovil čilý pracovní ruch. V tomto rozmachu vznikají brzy i další univerzity s očními klinikami: v Praze se buduje ješ-

tě v revolučních květnových dnech II. Oční klinika a krátce nato se zakládají kliniky v Olomouci, v Hradci Králové a v Plzni. V roce 1950 se zřizuje oční klinika v Košicích; je to druhá oční klinika na Slovensku. První oční klinika vznikla v Bratislavě v roce 1919, na kterou byl z Prahy povolán prof. Roman Kadlický, a v roce 1921 klinika v Brně, kam odchází z Deylovy školy prof. Bohuslav Slavík.

Oftalmologie si mne však našla již při mém narození v roce 1950, kdy jsem přišel na svět za dramatických okolností v porodnici v Chebu. Moji rodiče končili studia medicíny na Lékařské fakultě v Praze (tzv. Lucerna ročník) a v době blížícího se porodu se moje maminka snažila najít pomoc v Sokolově, pak Karlových Varech, a nakonec jsem se narodil v Chebu. Porod byl obtížný, dítě téměř oběšené na pupeční šnůře, primář nikde a lékařka, která měla službu viděla, že je zle. V té době operativní porod, tak běžný dnes, prakticky nepřicházel v úvahu. Podala tedy porodní kleště jakémusi mladému absolventovi, který byl v této odlehle nemocnici na gynekologicko-porodnické stáži a nikdy nic takového nedělal (ani potom). Kupodivu se mu tento zákrok podařil, rodící se dítě zachránil a nijak jej nepoškodil. Ani on ani já jsme netušili, že se ještě někdy setkáme. Stalo se to až po 27 letech při mé atestaci prvního stupně z oftalmologie. Jeden z členů komise, kterou tehdy vedl pan doc. Michal, se začal zkoušeného vyptávat na osobní věci, které v žádných dotaznících nebyly. Viděl, že mne, připraveného na zkoušku z očního lékařství, poněkud vyvádí z konceptu, a tak se „přiznal“ k tomu, že mne před 27 lety přivedl na svět. Tím členem komise byl MUDr. J. Jeřábek, oftalmolog pracující na IPVZ. Člověk, se kterým jsem v dalších letech měl velmi hezký vztah, pokládal jsem jej za svého „druhého“ otce. K oftalmologii mne však možná také přivedly procházky s jedním z mých dědečků, který byl vysoký myop a mnoho neviděl, proto jsem s ním chodíval na procházky a vodil jej za ruku. Také jedna z mých babiček a pak i maminka měly glaukom, ten mne začal zajímat již na začátku mé oftalmologické dráhy a zabývám se jím dodnes.

Pro demonstraci rozvoje v očním lékařství si dovoluji několik citací ze zmíněné Kurzovy učebnice **Základy očního lékařství** a ponechám na laskavém čtenáři/čtenářce, aby

si udělali svůj závěr, jak jsme od té doby pokročili v péči o naše pacienty.

Na str. 308 je kapitola „Degenerativní afekce cévnatky“, která zabírá cca 2/3 stránky. Citace: „Nepřehlížíme-li k atrofii cévnatky při zánětlivých chorobách chorioidey, vzniká největší procento degenerativních procesů sekundárně. Jsou to buď sklerotické změny kapilární sítě (*sclerosis vasorum chorioideae*) nebo poruchy tkáňové výživy z jiné příčiny, avšak i tehdy je hlavním momentem primární poškození cév. První změna je příznačná pro stáří a proti ní skutečně není léků. Proces začíná cystoidní degenerací sítnice i cévnatky v areálu žluté skvrny – *vitium maculae luteae senile* – a ohlašuje se metamorfopsií, která vadí již od počátku, nejvíce při čtení a jiné drobnější práci do blízka. V makulární krajině se nakupí pigment, někdy se najdou i drobnější šedožlutavá ložiska a často krevní výlevy. Periferní vidění není porušeno, ale pokles centrálního zraku je už od počátku dosti značný pro zvětšující se centrální absolutní skotom.“ P.R. – kde je dnešní vyšetření OCT, antiVE-Gf terapie + léčba i tzv. suché formy VPMD, se současnými náklady přibližujícími se 1 mld. Kč?

Je zde i zmínka o změnách při glaukomu: „Žlutavý atrofický kroužek – *halo glaucomatosus* – kolem papily konturuje ji nestejně daleko a vidáme ho u chronického glaukomu, s progresí glaukomu je degenerace zřetelnější a zvětšuje se.“ P.R. – OCT zřetelného nervu a jeho okolí, vyšetření makuly atd.

Na str. 468 začíná kapitola „Chirurgie čočky“. Citace: „Při dnešní vybroušené operační technice katarakty zní téměř neuvěřitelně, že Jean Jaques Daviel navrhl teprve v roce 1745 princip jediné možné terapie zákalu čočky. Do té doby se operovalo reklinací, tj. luxací čočky do sklivce, byla to operace zcela nefysiologická. Operace zákalu čočky je

klasický příklad symptomatického léčení. Způsob operace se řídí věkem.“

Dominujícím způsobem operace byla intrakapsulární extrakce. Intrakapsulární extrakce je výkon jednorázový, nezbyvá po něm sekundární katarakta, takže není potřeba dodatečné discize. Druhou možností byla extrakapsulární extrakce, výhodou byla menší pravděpodobnost výřezu sklivce, nevýhodou to, že se vniká do oka vícekrát, tím se zvyšuje možnost infekce, zejména u komplikovaných katarakt, např. u krátkozrakého oka s tekutým sklivcem. U komplikovaných katarakt nebo u neklidných nemocných nevystačíme s pouhým spojivkovým lalokem, nýbrž musíme se pojistit stehem. Druhý, nejdéle třetí den smí nemocný opustit lůžko a obvaz nahradíme tmavými ochrannými brýlemi. Nemocného propustíme z ústavního ošetřování za 10–14 dnů po operaci. Viz Obrázek 1: Obvaz a poloha pacienta po operaci.

Ještě krátce „Operace odchlípení sítnice“ str. 472. Citace: „Úspěšné léčení nebylo až do roku 1920 možné. Teprve toho roku upozornil Jules Gonin (profesor oftalmologie v Lausanne) nejen na důležitost trhliny při vzniku odchlípení, avšak zejména na to, že trhlina musí být uzavřena, má-li se sítnice přihojit. Princip operace: Sítnice se může přihojit tak, že v okolí trhliny vyvoláme zánět cévnatky. Zánětlivými pochody se přichytí sítnice na původní místo. Úspěch chirurgického léčení se odhaduje na 50–75 %. Záleží na velikosti, počtu a utváření trhlín, na rozsahu odchlípení a na době jeho trvání.“

„Léčení glaukomu“ (str. 357–359), citace: „Léčení glaukomu je vždy úkolem odborného lékaře, který může podle svých zkušeností rozhodnout o vhodné léčbě. Je přirozené, že nemocný touží vždy spíše po konservativní léčbě než operativní. Je úkol lékaře, aby správně rozhodl o vhodnosti léčby a hlavně, aby přiměl nemocného nevzrušujícím

Obrázek 1. Obvaz a poloha pacienta po operaci. Dle Kurz a spol. [1]

způsobem k zákroku v pravý čas. Každý operativní výkon ovšem má své riziko. Výsledky léčby glaukomů bývají lepší, operuje-li se dříve než později.“

V roce 2002 vyšlo v našem časopise Supplementum **Historie očního lékařství v Čechách, na Moravě a na Slovensku**, autorů S. Řehák a J. Řehák roč. 58, květen 2002, 96 stran. V tomto s nesmírnou pečlivostí zpracovaném díle najde zájemce detailní informace o vývoji v našem státě s ohledem na oftalmologii od založení Karlovy univerzity. V úvodu autoři píší: „Významný francouzský oftalmolog světového jména profesor Pierre Amalric napsal v roce 1996, že mladí oftalmologové jsou zaměřeni především na prudký rozvoj oboru v posledních několika letech a ignorují téměř vše, čeho bylo dosaženo v minulosti. Při této příležitosti je třeba zdůraznit, že znalost oboru ve vlastní zemi je nejen součástí kulturní úrovně, ale zvyšuje i pocit národní hrdosti, který v našich zemích nepatřil nikdy mezi prioritní charakterové vlastnosti.“

V supplementu je mj. podrobný popis jednotlivých očních pracovišť a osobností, které na nich pracovaly v Čechách i na Slovensku. Součástí je i složení redakčních rad časopisu Čs. Oftalmologie, později Česká a slovenská oftalmologie, od založení časopisu v roce 1933. Je zde také podrobný popis vzniku a činnosti naší Oftalmologické společnosti. Prof. Jan Deyl, zakladatel československé oftalmologie, připravoval založení Československé oftalmologické společnosti, ale jeho smrt 16. února 1924 mu zabránila tuto myšlenku uskutečnit. Deyl vycházel z ideje: „Seskupit československé oční lékaře ve vědecký a stavovský spolek, který by pečoval tiskem a slovem o rozvoj oftalmologie v naší vlasti.“ Tuto myšlenku však mohli uskutečnit až Deylovi žáci, kdy jeho nástupce profesor Lešer svolal na den 3. dubna 1926 ustavující valnou hromadu do posluchárny české oční kliniky. Za účasti 37 očních lékařů, mezi kterými bylo 6 žen, byl návrh na ustanovení společnosti jednomyslně přijat. Vejdovsky odhaduje tehdejší počet očních lékařů v historických zemích a na Slovensku na 55. Předsedou společnosti byl zvolen profesor. O. Lešer.

Při svém založení v roce 1926 měla Čs. Oftalmologická společnost 37 členů (z toho 31 mužů – 84 % a 6 žen – 16 %). V roce 1999 měla jen Česká oftalmologická společnost 957 členů, tedy téměř 26krát více (z toho žen 696 – 73 %, a 261 mužů – 27 %). Změnil se tedy nejen výrazně počet členů společnosti, ale prakticky se obrátil počet mužů a žen v oboru ve prospěch žen. V současné době (2023) má Česká oftalmologická společnost 1198 členů, z toho je 922 žen (77 %) a 276 mužů (23 %).

Vývoj počtu lékařů pracujících v očním lékařství je uveden v Tabulce 1. Za poskytnutí údajů děkuji panu Ing. M. Vysoušilovi z Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

Tabulka 1. Změna počtu očních lékařů 1952–2020

rok	1952	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2020
lékaři – oftalmologie	279	404	462	625	814	1 080	1 255	1 279

Já sám jsem byl zvolen do výboru České oftalmologické společnosti v roce 1990, kdy předsedou byl tehdy prof. H. Kraus a od té doby jsem ve výboru společnosti nepřetržitě dosud. V letech 1997 až 2004 jsem byl jejím předsedou, pak další 4 roky místopředsedou.

Nelze bohužel připomenout v této publikaci ani zlomek těch, kteří se na rozvoji oftalmologie v našem státě podíleli. Nemohu však nevzpomenout prof. MUDr. J. Vanýska, který byl prvním přednostou hradecké oční kliniky, zaváděl keratoplastiky, elektroretinografii, oční ultrazvukovou diagnostiku a implantaci umělých nitroočních čoček. V roce 1953 vsadil první umělou nitrooční čočku do oka a byl tak jedním z prvních oftalmologů na světě a prvním u nás. Tato éra skončila záhadnou keratopatií u cca 10 % operovaných (tehdy neexistovala endoteliální mikroskopie ani viskomateriály). Bylo to v době, kdy publikaci odmítla uveřejnit jak Československá oftalmologie, tak sovětský Vestník oftalmologii a na dlouhá léta se přestala implantace nitroočních čoček u nás provádět. Obnovil ji až koncem 70 let prof. Izák v Banské Bystrici. Ty, kteří by se chtěli podrobněji seznámit s pozoruhodnou osobností prof. Vanýska, jeho osudy a pohledem na dění v naší společnosti i v Československu, odkazují na knížku **Prožil jsem zvláštní století**, J. Vanýsek, nakl. Albert 2007.

Zásadní rozvoj a změny v dosavadním poskytování oftalmologické péče i činnosti oftalmologické společnosti nastaly po roce 1989. Podrobně viz Supplementum Historie očního lékařství v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Až do roku 1991 fungovaly při výboru České oftalmologické společnosti komise, které vyvíjely různě intenzivní činnost. Bouřlivý rozvoj oftalmologie v devadesátých letech si vynutil osamostatnění některých subspecializací, a tak vznikly samostatné a svébytné společnosti:

- Česká kontaktologická společnost (ČKS), 1993, prezident MUDr. Pavel Rezek
- Česká společnost refrakční a kataraktové chirurgie (ČSRKCH), 1998, prezident prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc.
- Česká strabologická asociace (ČSA), 1996, prezidentka prof. MUDr. Blanka Brůnová, DrSc.
- Česká glaukomová společnost (ČGS) 1998, kdy byl prezidentem přípravného výboru prim. MUDr. Petr Výborný, CSc., 1999 proběhla valná hromada, prezidentkou zvolena MUDr. Ivana Liehnová
- Česká vitreoretinální společnost (ČVRS) 2000, prezident MUDr. Jan Ernest
- Sdružení privátních očních lékařů České republiky 2000, předsedkyně MUDr. Magdalena Knajflová.

Tyto odborné společnosti odvedly nesmírnou a obdivuhodnou práci, měly a mají zásadní vliv na rozvoj jednotli-

vých oblastí oftalmologie. Jen letmo zmíním Kataraktovou školu, Vitreoretinální školu, organizaci odborných akcí, program „Prevence glaukomu v České republice“, a mnohé další. Velký význam pro oftalmologickou péči má také Sdružení privátních očních lékařů, které se zabývá specifickými zájmy ambulantních oftalmologů, kteří představují první linii kontaktu pro naše pacienty, bez jejichž činnosti bychom nebyli schopni zabezpečit potřeby populace.

V 90. letech minulého století také proběhla do té doby nepředstavitelná změna, kterou byl vznik jak privátních očních ambulančních, tak i privátních očních operačních center. Sem se z velké části přesunula operativní šedého zákalu z lůžkových pracovišť, soustředila se zde refrakční chirurgie a s rozvojem oboru i péče o onemocnění sítnice prakticky v celé šíři. Běžně jsou zde prováděny i všechny druhy transplantací rohovky. Do té doby dominantní postavení očních klinik se posunulo a oční kliniky se soustřeďují na zabezpečení diagnostiky a léčby těch nejtěžších stavů (uveitidy, imunologické poruchy, traumatologie, těžké záněty). Významně se podílejí na výuce mladých lékařů a lékařek, mají nezastupitelnou úlohu ve vědecké činnosti a dalším rozvoji našeho oboru.

V roce 1974, kdy jsem nastupoval do oboru očního lékařství, vyšlo druhé vydání knihy **Choroby oka**, L. Veselý, která byla v té době moderním pohledem na oftalmologii. V roce 1989 pak **Oční lékařství**, Řehák S. a kol., učebnice pro lékařské fakulty. V úvodu prof. Řehák píše: „Stručná celostátní učebnice očního lékařství se dostává do rukou posluchačům medicíny po více než třicetileté přestávce, která uplynula od posledního vydání Základů očního lékařství akademika Kurze a spolupracovníků a po jednácti letech od vydání české učebnice profesora Řeháka a spolupracovníků.“ Další byla v roce 1994 **Oftalmologie praktického lékaře**, J. Kolín a kol. V úvodu prof. Kolín píše: „Kniha obdobného rozsahu u nás chybí přes 30 roků. To je ohromná trhlina, vidíme-li úžasné pokroky v lékařství a v oftalmologii neméně.“

V novém století jsme se s prof. Kuchynkou podělili o dvě zásadní publikace: P. Kuchynka a kol. **Oční lékařství**, 2007. V úvodu pan profesor píše: „Budou tomu téměř čtyři roky, co jsme si s prof. Pavlem Rozsívalem rozdělili úlohy – on bude editorem a spoluautorem učebnice očního lékařství pro mediky a lékaře neoftalmology, a já udělám totéž pro lékaře oftalmology. V té době jsem ale nevěděl, co mě čeká. Nejen vybrat kvalitní spoluautory – to je jediná věc, o které

jsem přesvědčen, že se mi povedla, ale hlavně knihu editovat, tj. dát jednotlivým kapitolám podobnou strukturu.“ Kniha se dočkala druhého vydání v roce 2016. P. Rozsívál a spol. uveřejnili knihu **Oční lékařství**, 2006, také ta se dočkala druhého vydání v roce 2017. Obě učebnice rozhodujícím způsobem přispěly k výuce oboru jak pregraduálně, tak i postgraduálně a podílelo se na nich opravdu mnoho našich nejlepších kolegů a kolegyně.

V roce 1995 vyšla v nakladatelství Masarykovy univerzity v Brně **Moderní operace katarakty** J. Janula a P. Rozsívál, která reflektovala rozvoj operace katarakty v této době. Jen pro připomenutí – v úvodu I. Dílu „Extrakapsulární extrakce katarakty“ J. Janula píše: „Přestože celý oftalmologický svět přechází s neúprosnou jistotou k fakoemulsifikaci, prostá extrakapsulární extrakce stále není opuštěnou technikou. Tato technika by měla být zvládnuta všemi začínajícími operátory katarakty před přechodem na fakoemulsifikaci. To jim umožní snadnější řešení operačních komplikací.“ V úvodu II. Dílu věnovanému fakoemulsifikaci P. Rozsívál píše: „Fakoemulsifikace, zavedená do operativy v 60. letech Kelmanem, si své místo získávala obtížně. V 70. letech s rozvojem extrakapsulární extrakce katarakty a implantace nitrooční čočky byla téměř opuštěna. Od 80 let však je prováděna stále častěji a v 90. letech se stala pro své výhody dominujícím způsobem operace katarakty, zvláště ve spojení s implantací měkké nitrooční čočky a snahou o minimální pooperační astigmatismus.“

V roce 2015 J. Pašta, P. Mašek a spol. publikují knihu **Fakoemulzifikace** (Mladá Fronta 2015), která je již moderní publikací a v úvodu píše: „Knihu považujte za průvodce fakoemulzifikací sepsanou lidmi, kteří s ní zprvu bojovali, naučili se jí, sžili se s ní, zamilovali si ji a nezištně ji naučili desítky dalších současných chirurgů.“ Je to vynikající příklad toho, jak se starat o rozvoj oboru ve prospěch našich pacientů.

V posledním desetiletí vychází u nás celá řada knižních publikací týkajících se oftalmologie a není cílem mého sdělení je všechny vyjmenovat. Jistě přinejmenším část z nich zná každý, kdo se očním lékařstvím zabývá. Je to obdivuhodná ukázka toho, jak dnešní oftalmologická generace naplňuje slova zakladatelů našeho časopisu – „Rušný a rychle se stupňující vědecký život se koncentruje roku 1926 do Čs. Oftalmologické společnosti, a tím je dáno našemu očnímu lékařství široké fórum, na kterém se porovnávají výsledky vědeckého výzkumu a tvoří páteř dalšího vývoje.“ Lze si jen přát, ať je tak nadále.

LITERATURA

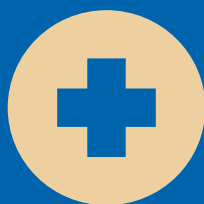
1. Kurz J. a spol. Základy očního lékařství. 3. vyd. Praha, Státní zdravotnické nakladatelství; 1958. s. 518.
2. Řehák S, Řehák J. Historie očního lékařství v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Česká a Slovenská oftalmologie. Supplementum. 2002;58:S 1-S 96
3. Vanýsek J. Prožil jsem zvláštní století. 1. vyd., Brno/Boskovice; Albert 2007. s. 395.
4. Veselý L. Choroby oka 2. vyd., Martin, Osveta n.p., 1972. s. 226.
5. Řehák S. a kol. Oční lékařství 2. vyd., Praha, Avicenum, 1989. s. 256.
6. Kolín J a kol. Oftalmologie praktického lékaře. 1. vyd. Praha, Karolinum 1994. s. 276
7. Kuchynka P. a kol. Oční lékařství. 1. vyd. Praha, Grada Publishing, a.s. 2007. s. 768.
8. Rozsívál P a kol. Oční lékařství 1. vyd., Praha Galén a Univerzita Karlova, 2006. s. 373.
9. Janula J, Rozsívál P. Moderní operace katarakty 1. vyd. Brno, Masarykova Univerzita, 1995, s. 115.
10. Pašta J, Mašek P a kol. Fakoemulzifikace. 1. vyd., Praha: Mladá fronta a.s., 2015, s. 334. Edice Aeskulap

Chytrý způsob řešení krátkozrakosti u dětí. To je MiYOSMART.

Důvěřujte důkazům o účinnosti.

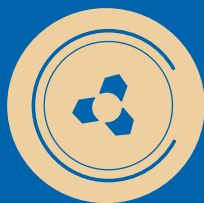
Brýlové čočky MiYOSMART jsou neinvazivním řešením speciálně navrženým pro zpomalení progresse krátkozrakosti bezpečným, snadným a účinným způsobem.³⁻⁷

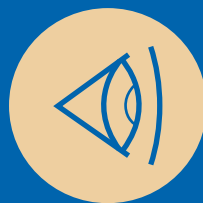
Bezpečné³⁻⁷

Jednoduché

Efektivní³⁻⁵

Neinvazivní

Důkazy o účinnosti MiYOSMART najdete po načtení následujícího QR kódu nebo na adrese:

<https://www.hoyavision.com/cz/opticke-vyrobky/miyosmart/dukazy/>

Oceněné řešení pro management krátkozrakosti^{8,9}

Zlatá cena, Grand Award & Special Gold Award Winner, Mezinárodní výstava vynálezů v Ženevě 2018

Cena Silmo d'Or v kategorii Vision, Silmo Paris Optical Fair 2020

IMI uvádí, že se jedná o účinnou možnost managementu krátkozrakosti.¹⁰

- Lam CSY, Tang WC, Tse DY, et al. Defocus Incorporated Multiple Segments (DIMS) spectacle lenses slow myopia progression: a 2-year randomised clinical trial. Br J Ophthalmol. 2020;104(3):363-368. doi:10.1136/bjophthalmol-2018-313739
- Lam CS, Tang WC, Lee PH, et al. Myopia control effect of defocus incorporated multiple segments (DIMS) spectacle lens in Chinese children: results of a 3-year follow-up study. Br J Ophthalmol. 2022;106(8):1110-1114. doi:10.1136/bjophthalmol-2020-317664
- Lam CSY, Tang WC, Zhang A, Tse D, To CH. Myopia control in children wearing DIMS spectacle lens: 6 years results (Abstract). Invest Ophthalmol Vis Sci. 2022;63(7):4247. Available from: <https://iovs.arvojournals.org/article.aspx?articleid=2781769> (Last accessed 04/01/2023)
- Mattern A.-I., Kaymak H., Graff B., Neller K., Langenbucher A., Seitz B., Schwahn H. Verkehrssicherheit von DIMS Brillengläsern und Atropin in der Kombinationstherapie zur Hemmung der Myopieprogression. Poster PD011-01 at Deutsche Ophthalmologische Gesellschaft (DOG) 2022, 29.09-02.10.2022, Berlin, Germany.
- Schwahn H., Schütz S., Neller K., Sickenberger W., Seitz B., Kaymak H. Vision Tests on spectacle lenses and contact lenses for optical myopia correction. Poster PSa03-09 at Deutsche Ophthalmologische Gesellschaft (DOG) 2022, 29.09-02.10.2022, Berlin, Germany.
- Jong M, Jonas JB, Wolfssohn JS, et al. IMI 2021 Yearly Digest. Invest Ophthalmol. Vis. Sci. 2021;62(5):7. <https://doi.org/10.1167/iovs.62.5.7>

PRÍNOS SLOVENSKÝCH OFTALMOLÓGOV K ROZVOJU ČESKEJ A SLOVENSKEJ OFTALMOLÓGIE A K VEDECKO-PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI PRI PRÍLEŽITOSTI 90-TEHO VÝROČIA PERIODIKA ČESKOSLOVENSKEJ OFTALMOLÓGIE

prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc., FEBO

Klinika detskej oftalmológie LFUK-NÚDCH, Bratislava

Rozvoj klinickej disciplíny alebo vedného odboru vôbec je závislý najmä od personálnej štruktúry ako i materiálnych a spoločenských podmienok v konkrétnej historickej dobe príslušného lekárskeho oboru. Pre oftalmológiu ako špecifickú medicínsku disciplínu táto premisa absolútne platí vo všetkých jej atribútoch.

Je známe, že výraznejší rozvoj oftalmológie má počiatky v roku 1800, kedy ju profesori Jozef Beer a Karl Himly formálne a legislatívne osamostatnili od chirurgie. Veľký J. E. Purkyně síce prvý sprístupnil a videl zadný segment oka už v roku 1823, ale pre jeho skromnosť upadol tento objav do zabudnutia a vzkriesil ho až v roku 1850 konštrukciou prvého použiteľného oftalmoskopu všeobecne akceptovaný prof. Hermann Helmholtz. Koncom 19. stor. prispel k základnej vyšetrovacej technike nositeľ Nobelovej ceny prof. Alvar Guldstrand, ktorý zhotovil štrbinovú lampu. Z toho vidno ako je oftalmológia bytostne závislá od prístrojového vybavenia, ktoré na začiatku 20. storočia bolo naplnené iba niekoľkými základnými prístrojmi. Oftalmológovia, ktorí od začiatku využívali tieto prístroje v diagnostike, rozšírili spektrum ochorení postupne o stovky nozologických jednotiek a patrične rozširovali i chirurgické metódy liečby. Prirodzene svoje poznatky alebo nálezy takmer vždy v rozličných časopisoch i publikovali. V posledných desaťročiach nastala nebyvalá digitalizácia technického pokroku v oftalmológii, ktorá umožnila úspešne diagnostikovať a liečiť dovtedy neznáme alebo neriešiteľné ochorenia a tieto výsledky i publikovať.

Predkladám krátky historicky exkurz, ktorý pomôže pochopiť vývoj slovenskej oftalmológie a jej prínos do spoločnej klenotnice v bývalej ČSR ako i v súčasnej Českej republike. Moderný vývoj oftalmológie na Slovensku započal na Očnom odd. novovybudovanej štátnej nemocnice v Bratislave v roku 1864. Za zakladateľa oftalmológie na Slovensku sa pokladá **MUDr. Karol Kaňka (1817–1908)**, ktorý vo svojich 14 článkoch publikovaných v *Zeitschrift für Natur und Heilkunde* sa zaoberá najmä zápalovými afekciami oka. Obdobne jeho nasledovník **MUDr.**

Alexander Lippay (1865–1918) sa publikačne zaoberal najmä úrazmi oka a očnice, čo napísal v publikácii *Ungarische Beiträge zur Augenheilkunde*. Obaja boli absolventi Viedenskej univerzity. Krátku dobu v období 1. vojny vznikla a fungovala v Bratislave Alžbetínska univerzita a v rámci nej bol prednostom Očnej kliniky absolvent budapeštianskej univerzity **prof. MUDr. Jozef Imre ml.**, ktorý rozvinul plastickú chirurgiu v oftalmológii a započal výučbu medikov. Vznikom Československej republiky a založením Univerzity Komenského v roku 1919 sa pomery absolútne zmenili a na pôvodnom mieste v Bratislave na Mickiewiczovej ul. bola konštituovaná Očná klinika Lekárskej fakulty UK, ktorá bola logickou pokračovateľkou zmienennej Očnej kliniky Alžbetínskej univerzity.

Rád by som prezentoval **profesorov a docentov oftalmológie** pôsobiacich na Slovensku od vzniku Komenského univerzity v roku 1919 až po súčasnosť, ktorí svojou odbornou, publikačnou, organizátorskou a funkcionárskou činnosťou majú významné zásluhy o rozvoj oftalmológie na českom a slovenskom teritóriu.

Prvým prednostom Očnej kliniky, ktorý prišiel v roku 1919 s prof. Hynkom a skupinou českých kolegov z Prahy, bol žiak prof. Deyla **prof. MUDr. Roman Kadlický (1879–1948)**. Obrázok 1. Založil pracovisko s 87 posteľami, kde sa liečili najmä chorí na trachóm a operovala sa katarakta, glaukóm a choroby predného segmentu oka. Bol prvým veľkým organizátorom starostlivosti o trachóm a v roku 1925 bolo klinike pridáných 45 lôžok na trachóm. Svoje skúsenosti a poznatky publikoval medzi rokmi 1920–30 najmä v *Časopise lékařů českých a Bratislavských lékařských listoch* ako i v zahraničných periodikách v počte cca 70 článkov. V nich pertraktoval najmä problematiku glaukómu, trachómu a chirurgiu katarakty. Bol členom redakčnej rady tohto prestížneho časopisu a členom viacerých zahraničných spoločností. V roku 1924/25 bol dekanom LFUK. Na klinike pracovalo v jeho funkčnom období 14 lekárov, medzi nimi budúci profesori Anton Gala

a Jozef Pajtáš. Vtedy na Slovensku fungovalo ešte jedno pracovisko – Očné odd. Žilina s vyše 100 posteľami najmä na trachóm. Počas jeho 11-ročného prednostovania vybudoval Očnú kliniku, skonsolidoval tu pomery a položil pevné základy pre výučbu očného lekárstva na LFUK. Po náhlom úmrtí prof. Lešera odišiel v roku 1930 za prednostu Očnej kliniky KU do Prahy.

Druhým taktiež veľmi aktívnym prednostom Očnej kliniky LFUK bol žiak prof. Kadlického **prof. MUDr. Anton Gala, DrSc. (1891–1977)**, ktorý pokračoval v rokoch 1930–1960 v ďalšom rozvoji všetkých činností kliniky s 12–20 lekármi a 87 lôžkami. Obrázok 2. Počty operácií stúpili na 1100 ročne ako i počet vyšetrení na 9 000. Z infekčného odd. vytvoril v roku 1946 samostatnú Kliniku pre očné infekčné choroby so 45 lôžkami. Publikácie bol mimo-

riadne aktívny. Zaoberal sa výskumne najmä biochémiou komorového moku, patogenézou glaukómu, trachómom, traumatológiou a kataraktou. Celkovo publikoval doma i v zahraničí 120 vedeckých prác, najmä v Bratislavských lekárskech listoch a taktiež bližšie neurčenú časť od roku 1933 v Československej oftalmológii, kde bol zástupca šéfredaktora prof. Kadlického. **Od tejto doby platí nepísaná zásada, že predseda Slovenskej oftalmologickej spoločnosti (SOS) je vždy zástupcom vedúceho redaktora Čsl. Oftal.** Zo svojich asistentov habilitoval troch lekárov, MUDr. Jozefa Déra, MUDr. Jozefa Šustra a MUDr. Jozefa Pajtáša, z ktorých sa stali neskôr profesori. Vo vojnovom období 1938–1945 bolo vydávanie časopisu prirodzene zastavené a v povojnovom období pokračovalo. Prof. Gala bol členom výboru Oftalmologickej spoločnosti v rámci Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně a zaslú-

Obrázok 1. Prof. MUDr. Roman Kadlický

Obrázok 2. Prof. MUDr. Anton Gala, DrSc.

Obrázok 3. Prof. MUDr. Jozef Déra

Obrázok 4. Prof. MUDr. Jozef Šuster

žil sa o založenie Slovenskej oftalmologickej spoločnosti. V rokoch 1948/49 bol rektorom Univerzity Komenského a výučba poslucháčov LFUK prebiehala vo všeobecnom, pediatrickom a stomatologickom smere. V jeho období pribudla na Slovensku v roku 1950 Očná klinika Košice. Za dlhé funkčné obdobie nebývalým spôsobom pozdvihol oftalmológiu na Slovensku a ako žiak prof. Kadlického intenzívne komunikoval s českými kolegami.

Menej známa je úloha **prof. MUDr. Jozefa Dére** (1887–1967), prednostu Kliniky pre infekčné choroby oka a trachóm v rokoch 1946–1960 so 45 lôžkami. Obrázok 3. Bol odchovancom prof. Kadlického i prof. Galu. Prakticky i vedecky sa venoval najmä rozšírenému trachómu, ktorý na Slovensku i vďaka preventívnym prehliadkam obyvateľstva takmer zlikvidoval. Vedecky sa venoval najmä zápalovým afekciám oka a glaukómu, kde publikoval 28 prác v rozličných časopisoch. Pre výrazný ústup trachómu bola klinika zrušená v roku 1960.

Za prof. Galu vychovala klinika ešte **prof. MUDr. Jozefa Pajtáša, DrSc. (1900–1960)**, ktorý sa neskôr v rokoch 1950–1960 stal prednostom Očnej kliniky v Košiciach. Obrázok 5. Významne obohatil československú vedu o výskum alergických, tuberkulózných a onkologických problémov oka. Z tejto oblasti publikoval v rôznych časopisoch cca 40 vedeckých prác.

Profesor MUDr. Jozef Šuster (1907–1980) bol ďalším prednostom Očnej kliniky na Mickiewiczovej ul. v rokoch 1960–1977 vychovaný prof. Galom. Obrázky 4 a 5. Za jeho vedenia sa klinika personálne obohatila, bolo tu postupne až 22 lekárov. Vedecko-publikačne rozvíjal vo svojich 60 článkoch najmä veľmi rozsiahlu patológiu orbity a neurooftalmológiu, prevažne chirurgické riešenie tumorov orbity. Bol predsedom Slov. oftalmologickej spoločnosti J. E. Purkyně v rokoch 1960–1979. Z odchovancov kliniky treba spomenúť i meno MUDr. Tomáša Mazalána, CSc., a MUDr. Jozefa Ševčíka, ktorý sa postupne habilitovali za éry prof. Oláha.

Po odchode prof. Šustra dôchodku v roku 1977 prevzal štafetu vedúceho Očnej kliniky LFUK **prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc. (nar. 1931)**. Obrázky 6 a 7. Počas svojho 20-ročného funkčného obdobia nebývalým spôsobom rozvinul všetky činnosti pracoviska, najmä histológiu oka, najmodernejšie spôsoby mikrochirurgickej liečby, v oblasti implantácie IOL prioritne v ČSR súčasne s pracoviskom v Banskej Bystrici. Obohatil významne aj prístrojovú techniku o mikroskopy, lasery a počítačovú techniku a na pracovisku mal cca 25 lekárov. Vychoval 10 docentov z vlastných i iných pracovísk (dr. Mazalán, dr. Ševčík, dr. Kováčik, dr. Dóci, dr. Izák, dr. Chynoranský, dr. Černák, dr. Gerinec, dr. Strmeň, dr. Potocký), z ktorých štyria (doc. Dóci, doc. Černák, doc. Gerinec, doc. Strmeň) sa neskôr stali profesormi oftalmológie na LFUK Bratislava a doc. Izák na Trnavskej univerzite. Z vlastného pracoviska i ostatných pracovísk získalo 22 lekárov akademickú hodnosť

PhD. Viacej rokov bol vo výbore Československej oftalmologickej spoločnosti, predsedom Slov. oftalmologickej spoločnosti a zástupcom vedúceho redaktora Čsl. Oftal. Bol mimoriadne aktívny a kreatívny v prednáškovej a publikačnej činnosti. Napísal 278 článkov in extenso (z toho 80 v Čsl. Oftal.), s 650 ohlasmi. Je taktiež autorom resp. spoluautorom 5 učebníc, 3 monografií a 10 odborných knižných publikácií. Inovoval prednáškový systém v rámci LFUK. Za jeho komplexnú činnosť obdržal veľa našich i zahraničných vyznamenaní. Veľkú popularitu a účasť si získali spoločné oftalmologické kongresy v rôznych mestách ČSR, ktoré neprerušene pokračovali i po rozdelení ČSR v roku 1993. Prof. Oláh viedol krátko i Očnú kliniku v Martine v rokoch 1968–1974.

Pri komplexnom pohľade má prof. Oláh najväčšie zásluhy nielen o rozvoj oftalmologickej praxe a vedecko-publikačnej činnosti na Slovensku, ale jeho dielo má veľký prínos presahujúci teritoriálne hranice.

Z liahne Očnej kliniky na Mickiewiczovej ul. za éry prof. Oláha pochádzajú v určitej fáze svojho životného príbehu dvaja profesori, prednostovia Očnej kliniky v Košiciach po doc. Veselom a to v rokoch 1985–1991 **prof. MUDr. Juraj Dóci, DrSc. (1933–2005)**, Obrázok 6, a v rokoch 1991–2012 **prof. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc. (nar. 1954)**. Prof. Dóci rozvinul problematiku infekčných a tropických chorôb oka ako niekdajší lekár v Tunise a prof. Juhás sa zaslúžil o laserovú chirurgiu glaukómu a refrakčnú chirurgiu.

Prof. Oláh vychoval na klinike ďalšieho **prof. MUDr. Andreja Černáka, DrSc., FEBO (nar. 1945)**, ktorý prevzal Očnú kliniku ILF (neskôr Slovenská zdravotnícka univerzita) po náhlom úmrtí doc. MUDr. Ladislava Kováčka v roku 1990 a viedol ju do roku 2018. Obrázok 8. Prebieha tu postgraduálna výchova a atestácie budúcich oftalmológov. Významne pozdvihol Očnú kliniku SZU. Venoval sa najmä diagnostike malígneho melanómu a zaviedol prioritne na Slovensku refrakčnú chirurgiu excimerovým laserom a vybudoval pre transplantáciu účely očné banku. Publikoval cca 55 prác v rôznych periodikách s 290 ohlasmi a bol 2 obdobia prezidentom SOS. Po roku 2018 prevzal vedenie kliniky **prof. MUDr. Petr Kolář, Ph.D. (nar. 1971)** z brnianskej Očnej kliniky, ktorý pokračuje v nastavenej činnosti a rozvíja najmä vitreoretinálnu chirurgiu.

V roku 1991 sa postavila nová Detská univerzitná nemocnica na Kramároch, kde bola 1. 2. 1991 kreovaná Klinika detskej oftalmológie s 25 lôžkami, jediné pracovisko špecializované na detský vek. Jej prednostom sa stal tiež žiak prof. Oláha **prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc., FEBO (nar. 1947)**. Obrázok 7. Klinika intenzívne spolupracuje s identickými českými klinikami v Prahe a v Brne, s ktorými organizujú pravidelne od roku 1995 bilaterálne sympózia striedavo v Litomyšli a v Bratislave, čo neskutočne obohacuje vzájomné odborné a ľudské vzťahy. Prof. Gerinec rozvinul všetky oblasti detskej oftalmológie, obzvlášť oftalmogenetiku, mikrochirurgiu oka a oftalmoonkoló-

giu. Zo 461 záznamov z knižnice LFUK publikoval 350 prác in extenso (z toho 63 v Čsl. Oftal.), 4 monografie sám a 10 v spoluautorstve s cca 532 ohlasmi. V rokoch 2008–2016 bol prezidentom Slovenskej oftal. spoločnosti, je členom viacerých redakčných rád a vedúcim redaktorom nového časopisu *Oftalmológia pre prax*.

Pôvodné pracovisko na Mickiewiczovej ul. stratilo zriadením Detskej očnej kliniky 12 detských lôžok a v roku 2007 sa presťahovalo do Nemocnice Ružinov, kde má 35

lôžok. Štafetu po prof. Oláhovi prevzal od roku 1997 do roku 2011 **prof. MUDr. Peter Strmeň, CSc. (nar. 1942)**. Obrázky 7 a 8. Bol excelentným vitreoretinálnym chirurgom najmä v oblasti diabetickej retinopatie a vážnej traumatológie oka. Bol riešiteľom viacerých výskumných úloh a publikoval v rôznych časopisoch cca 75 prác (z toho 52 v Čsl. Oftal.) s 290 ohlasmi.

Prof. MUDr. Milan Izák, CSc., FEBO (nar. 1939) dlhoročný aktívny prednosta Očnej kliniky SZU Banskej Bystrice.

Obrázok 5. Muži zľava – MUDr. Kubík, MUDr. Wachsmann, prof. MUDr. Jozef Pajtáš, doc. MUDr. Ľudovít Veselý, prof. MUDr. Jozef Šuster; MUDr. Antalová – rok 1942

Obrázok 6. Zľava – prof. MUDr. Juraj Dóci, DrSc., doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., doc. MUDr. Jozef Ševčík, CSc., prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc. – rok 1980

ci v rokoch 1991–2011 výrazne posunul oftalmológiu na Slovensku i v ČSR najmä o mnohé pionierske metódy refrakčnej a vitreoretinálnej mikrochirurgie, z čoho publikoval cca 39 prác. Dve funkčné obdobia bol prezidentom SOS, hlavným odborníkom MZ a získal viacero domácich i zahraničných ocenení.

Očná klinika za vedenia prof. Oláha vchovala prvú slovenskú dámu, profesorku oftalmológie **prof. MUDr. Mgr. Alenu Furdovú, PhD., FEBO (nar. 1963)** pôsobiacu na materskej Očnej klinike Ružinov. Obrázok 8. Celé pracovné obdobie sa venuje najmä oftalmoonkologii, z čoho publikovala 3 monografie a v spoluautorstve 4 vysokoškolské učebnice a 3 skrípt. Má 495 rozličných publikačných záznamov, z toho in extenso 156 (22 v Čsl. Oftal.) so 479 ohlasmi.

Na bežnej oftalmologickej praxi ako i na vedecko-publikačnej činnosti na Slovensku sa zúčastňovalo a naďalej participuje nasledovných **11 docentov oftalmológie**. Niektorí boli alebo sú prednostovia kliník, takmer všetci sú odchovancami prof. Oláha ako ukazuje chronologický zoznam:

Doc. MUDr. Ľudovít Veselý (1915–2006) – žiak prof. Galu zriadil Ústav doškolovania lekárov (v súčasnosti SZU) v roku 1957 v Trenčíne. Obrázok 4. V rokoch 1961–1984 bol prednostom Očnej kliniky v Košiciach, kde prebiehali i špecializačné skúšky z oftalmológie. Vydal na Slovensku prvú učebnicu „*Choroby oka*“ pre študentov a napísal cca 30 odborných článkov.

Doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc. (1918–2001) – odchovanec prof. Oláha sa zaoberal na materskej klinike otázkami glaukómu, tbc. oka a diagnostikou vitreoretinálneho rozhrania. Obrázok 6. Publikoval asi 20 prác.

Doc. MUDr. Ladislav Kováčik, CSc. (1931–1989) – viedol Inštitút pre doškolovanie lekárov v rokoch 1984–1989. Zaoberal sa účinkami lokálnych liečiv na oko a plastickými operáciami. Napísal cca 55 vedeckých prác.

Doc. MUDr. Jozef Ševčík, CSc. (1930–1991) viedol Očnú kliniku v Martine v rokoch 1974–1991 a zaoberal sa otázkami etiopatogenézy glaukómu. Obrázok 6. Prechodné obdobie 1991–93 viedol kliniku MUDr. Marián Halás CSc.

Doc. MUDr. Vladimír Máliš, CSc. (1952–2009) viedol Očnú kliniku Martin v rokoch 1993–2009 po náhlom úmrtí doc. Ševčíka. Pokračoval v tradícii kliniky v oblasti výskumu glaukómu. Súčasný prednosta od roku 2009 MUDr. Peter Žiak, PhD. rozvíja najmä oblasť refrakčnej chirurgie.

Doc. MUDr. Miroslav Chynoranský, CSc. (nar. 1945) pracoval na materskej klinike a venoval sa oblasti chirurgie orbity a elektrofyziologickej diagnostike. Publikoval cca 30 prác.

Doc. MUDr. Marian Potocký, CSc. (nar. 1951) sa habilitoval na materskej klinike a odišiel v roku 1990 za primára na Očnú kliniku SZU, kde sa zaoberal otázkami glaukómu. Publikoval cca 45 prác rôznych časopisoch. Od roku 2012 pracuje v privátnej sfére.

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, PhD. (nar. 1960) je prednostom Očnej kliniky LFUK v Ružinove od roku 2011.

Obrázok 8. Zaoberá sa najmä vitreoretinálnou chirurgiou, z ktorej urobil líderské pracovisko. V tejto oblasti i publikuje, doposiaľ má vcelku 211 publikačných záznamov, z toho in extenso 82, 2 monografie a 2 vysokoškolské učebnice s 291 citačnými ohlasmi. V rokoch 2016–2020 bol prezidentom SOS. V roku 2022 získal titul mimoriadny profesor oftalmológie. Od roku 2013 tu prebieha obdobne ako na SZU i doškolovanie a špecializačné skúšky lekárov z oftalmológie v rámci LFUK.

Doc. MUDr. Martin Černák, PhD. (nar. 1972) pôsobil na Očnej klinike SZU a venuje sa dlhodobo najmä vitreoretinálnej chirurgii. Publikoval cca 30 článkov v rôznych časopisoch. Dlhšie obdobie pracoval v zahraničí.

Doc. MUDr. Dana Tomčíková, PhD. (nar. 1959), odchovanka prof. Gerinca a od roku 2017 jeho nástupkyňa na poste prednostu Kliniky detskej oftalmológie LFUK. Zaoberá sa najmä retinopatiou nedonosených a refrakčnou chirurgiou u detí. V rozličných časopisoch publikovala cca 42 článkov a je spoluautorkou dvoch monografií s cca 99 citáciami. V poslednom období je členkou redakčnej rady Čsl. Oftal.

Doc. MUDr. Jana Štefaničková, PhD. (nar. 1973) sa habilitovala na materskej klinike vedenej doc. Krásnikom. Celý pracovný život sa zaoberá najmä vitreoretinálnou chirurgiou. Publikovala doteraz cca 40 odborných článkov v rozličných časopisoch s cca 90 citáciami a je členkou redakčnej rady Čsl. Oftal.

Do rozvoja oftalmologickej praxe a vedecko-publikačnej činnosti prispelo tiež doteraz **cca 33 lekárov, ktorí dosiahli titul PhD** na Klinike oftalmológie LFUK a Klinike detskej oftalmológie LFUK-NÚDCH. Niektorí žijú a publikujú v zahraničí. Samozrejme **publikačne je aktívnych i viacero primárov a mnoho ústavných alebo i ambulantných lekárov**, ktorých je pre nedostatok presných informácií a obmedzený publikačný priestor nemožné menovať.

Na základe získaných dát možno však povedať, že za 90 rokov existencie časopisu Československá oftalmológia s prerušením činnosti v rokoch 1938–1947 a po vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 v mierne pozmenenom názve Česká a slovenská oftalmológia tu publikovali slovenskí oftalmológovia podľa štatistiky univerzitnej knižnice **cca 452 odborných článkov in extenso**. Samozrejme boli i publikácie **v iných časopisoch**, čo je podľa dostupných dát ešte vyšší počet cca **850** s doteraz **3650 zistenými citačnými ohlasmi**. Okrem toho bolo nespočetné množstvo publikovaných abstraktov z rozličných konferencií, oponentúr vedeckých prác, recenzií monografií a inej spisby, čo vytvára nevyčísliteľný slovenský vklad do rozvoja oftalmológie. Tieto počty sú pre diferencované hodnotenie rôznych atribútov publikačnej činnosti zaťažené značnou chybou. **Ospravedlňujem sa tu za tieto nepresnosti** spôsobené rôznymi aspektmi v hodnotení publikácií alebo neúplných životopisných a pracovných dátach najmä niektorých menovaných profesorov a docentov spôsobené nedostatkom informácií a krátkosťou času dotiahnuť tento takpovediac detektívny úkol. Pri štatistike sme

prihliadali najmä na publikácie in extenso. Mnohé údaje z knižníc nemožno totiž dostať z dávnejšej minulosti t. z., že matematicky je tu značné skreslenie. **Všetci menovaní i nemenovaní kolegovia v minulosti a v súčasnosti majú však veľké zásluhy na publikačnej činnosti do jubilejného nášho spoločného periodika Českej a slovenskej oftalmológie a patrí im veľká vďaka.**

Pokladám si za povinnosť vyzdvihnúť možno **ešte dôležitejšiu skutočnosť** ako sú publikácie v periodiku. Prínos

slovenských kolegov na rozvoji českej a slovenskej oftalmológie nemožno redukovať iba na publikačnú oblasť, nakoľko tá je možná i bez osobných kontaktov, a je to iba časť komplexného prínosu. A práve tu chcem upozorniť na rozvoj oftalmológie ďalšími cestami ako oponovanie vedeckých prác PhD., docentúr, inaugurácii, kde participujú v rôznych komisiách graduovaní českí a slovenskí kolegovia na zvyšovaní vedecko-pedagogickej úrovne našich oftalmológov. K tomu pristupuje tiež veľký počet recenzií rôznych českých a slovenských monografií. Tento spôsob

Obrázok 7. Zľava – prof. MUDr. Peter Strmeň, CSc., prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc., prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc., FEBO – rok 2020

Obrázok 8. Zľava – doc. MUDr. Vladimír Krásnik, PhD, mimoriadny prof., prof. MUDr. Mgr. Alena Furdová, PhD., FEBO, prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc., prof. MUDr. Peter Strmeň, CSc., prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc., FEBO – rok 2020

práce si už vyžaduje osobné kontakty, ktoré naše vzťahy prirodzene vylepšujú a osobne nás zblížujú. Veľa zo spomínaných i anonymných kolegov taktiež prispieva k rozvoju odboru zavádzaním nových diagnostických a liečebných metód do praxe i bez ich publikovania s možnými stážovými pobytmi, a to predstavuje taktiež istý vklad. K tomu prispieva aktívna práca v redakčnej rade, kde boli zástupcami vedúceho redaktora za celé obdobie prof. Gala, prof. Šuster, prof. Oláh, prof. Izák, prof. Gerinec, doc Krásnik. Okrem nich je veľa kolegov členmi redakčnej rady časopisu. Neodmysliteľným je organizovanie kongresov a bohatá prednášková aktivita na týchto podujatiach. Výsledkom uvedenej širokospektrálnej činnosti sú vzájomné študijné pobyty a dlhoročné blízke osobné kontakty, ktoré nás ľudsky i odborne obohacujú. Táto komplexná činnosť rozvíja a posilňuje česko-slovenské vzťahy na všetkých úrovniach a tvorí nespochybniteľnú perspektívu a víziu ďalšieho pozitívneho vývoja v oftalmológii.

Som jeden z viacerých slovenských oftalmológov, ktorý sa vyše 50 rokov zúčastňuje spomínanej všestrannej česko-slovenskej odbornej spolupráce. Vždy, keď sa vyskytnem na českej pôde, cítim sa ako doma, pretože tu mám skvelých priateľov. Pri mojom osobnom vyznaní musím prehlásiť, že za každých okolností sme spoločné problémy, i menej príjemné, riešili konštruktívne, kultúrne a obojstranne prospešne. Odovzdávali a vymieňali sme si vzájomné skúsenosti, poznatky a vytvorili si nadštandardné kamarátske vzťahy, ktoré pretrvávajú a sú nosnou podmienkou ďalšej našej spolupráce.

V mene všetkých cca 588 slovenských oftalmológov želám všetkým českým kolegom a najmä jubilujúcemu periodiku Česká a slovenská oftalmológia stále rastúce renomé, veľa prispievateľov, čitateľov, a pozvoľný postup do najvyššej kategórie odborného časopisu.

Elektronická verze časopisu ČESKÁ A SLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE

<http://www.cs-ophthalmology.cz/en> - anglická verze

<http://www.cs-ophthalmology.cz/cs> - česká verze

DESODROP®

LÉČÍ
PŘÍZNAKY
SPOJENÉ
SE ZÁNĚTEM OKA
(I INFEKČNÍHO
PŮVODU)

PODPORUJE
HOJIVÉ
PROCESY V OKU
A POSKYTUJE
ÚLEVU

BEZPEČNÝ
OD NAROZENÍ
DÍKY VÝBORNÉ
SNÁŠELIVOSTI

OČNÍ KAPKY DESODROP® jsou indikovány jako podpůrný přípravek:

- jako součást profylaxe před chirurgickým výkonem a po něm (např. operace katarakty, podání intravitreální injekce atd.). Aplikace se doporučuje tři dny před zákrokem;
- v případech zánětlivých onemocnění rohovky (keratitida) a spojivky (konjunktivitida), včetně těch infekčního původu (bakteriálních, virových, fungálních);
- při léčbě antibiotiky, a to jak u dospělých, tak u dětí;
- při abrazích, poranění rohovky, používání kontaktních čoček;
- v případech změn na povrchu oka v důsledku nestability slzného filmu, rovněž u pacientů s rekurentními očními infekcemi

DESODROP oční roztok

Použití: Oční roztok pro péči o povrch očí, vhodný k ochraně před a po operaci očí; léčbě příznaků souvisejících se zánětem, včetně zánětů infekčního původu; podpoře regeneračních procesů po chirurgickém zákroku nebo úrazu; ošetření suchého oka. Přípravek lze použít i během nošení kontaktních čoček. Dávkování: Kápnout jednu nebo dvě kapky roztoku do každého oka, jednou nebo vícekrát denně dle potřeby nebo podle pokynů lékaře. Kontraindikace: Nepoužívat v případě přecitlivělosti na kteroukoli složku přípravku. Interakce: Nutno dodržet rozestup nejméně 5 minut mezi použitím jiného očního přípravku. Nežádoucí účinky: Nejsou známy. Podmínky uchování: Uchovávat při teplotě 8 – 25 °C. Nepoužívat déle než 28 dnů od prvního otevření. Balení: 8 ml. Datum notifikace: 14. 7. 2021 Výrobce: FB VISION S.p.A., Itálie. URČENO PRO ODBORNOU VEŘEJNOST.

BAUSCH + LOMB
See better. Live better.

Vaše plus⁺ při léčbě ZÁNĚTU OKA

YELLOX

0,9 MG/ML OČNÍ KAPKY, ROZTOK
BROMFENACUM

ZASTAVÍ OČNÍ ZÁNĚT

- SILNÝ**
 - až 4x účinnější inhibice COX-2 oproti ostatním NSAID^{1,2,3,4}
- RYCHLÝ**
 - rychlá penetrace a odeznění očního zánětu v krátké době^{5,6}
- POHODLNÝ**
 - unikátní dávkování 2x denně zvyšuje spolupráci pacientů^{5,7,10}
- DOBŘE SNÁŠENÝ**
 - velmi nízký výskyt diskomfortu a nežádoucích účinků^{5,10}

YELLOX 0,9mg/ml oční kapky – zkrácené informace o přípravku

Název: Yellox 0,9 mg/ml oční kapky, roztok. **Složení:** Jeden ml roztoku obsahuje bromfenacum 0,9 mg (jako bromfenacum natrium sesquihydricum). Jedna kapka obsahuje přibližně bromfenacum 33 mikrogramů. **Indikace:** Léčba pooperačního očního zánětu po odstranění katarakty u dospělých. **Dávkování a způsob podání:** 1 kapka přípravku je aplikována do postiženého oka/očí 2x denně, aplikace je zahájena první den následující po operaci katarakty a pokračuje po dobu 2 týdnů po operaci. Oční podání. **Kontraindikace:** Známa přecitlivělost na bromfenak nebo na kteroukoli pomocnou látku přípravku nebo jiné přípravky ze skupiny nesteroidních antiflogistik; u pacientů, u nichž kyselina acetylsalicylová vyvolává astmatické záchvaty, urtikarii nebo akutní rinitidu. **Zvláštní upozornění:** Zvláštní opatření je třeba u pacientů s přecitlivělostí na kys. acetylsalicylovou, deriváty kyseliny fenylacetové a jiná nesteroidní antiflogistika, protože existuje potenciál pro zkrácenou senzitivitu. U náchylných osob může vést dlouhodobé užívání k rozpadu epitelu, ztenčování rohovky, ulceraci rohovky, erozi rohovky a perforaci rohovky. U určitých skupin pacientů může existovat vyšší riziko rohovkových nežádoucích účinků, které mohou ohrozit jejich zrak. Lokální aplikace nesteroidních antiflogistik může maskovat akutní oční infekci. Pacienti by v průběhu léčby přípravkem Yellox neměli nosit kontaktní čočky. Přípravek obsahuje benzalkonium-chlorid, proto je třeba pacienta při častém nebo dlouhodobém používání pečlivě sledovat. **Interakce:** Studie interakcí nebyly provedeny. **Těhotenství a kojení:** Použití přípravku Yellox v těhotenství se obecně nedoporučuje. Přípravek Yellox se smí užívat během kojení. **Nežádoucí účinky:** časté: abnormální pocity v oku, eroze rohovky (mírná až středně závažná), svědění očí, bolest očí a zarudnutí očí. **Podmínky uchovávání:** Uchovávejte při teplotě do 25 °C. **Držitel registračního rozhodnutí:** BAUSCH + LOMB IRELAND LIMITED, Irsko. **Registrační číslo:** EU/1/11/692/001. **Balení dostupná na trhu:** 1 x 5 ml. **Datum první registrace:** 18.05.2011. **Další informace:** Před předepsáním se seznáme s úplným souhrnem údajů o přípravku. **Přípravek je vázán na lékařský předpis a je hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění. URČENO PRO ODBORNOU VĚŘEJNOST.**

Reference: 1. Kida T et al. Proceedings of the 33rd Symposium on Cataract, IOL, and Refractive Surgery of the American Society of Cataract and Refractive Surgery, April 27–May 2, 2007, San Diego, CA. 2. Waterbury LD et al. Curr Med Res Opin. 2006; 22:1133-40. 3. Gallemore RP. Rev Ophthalmol 13(11):2006;81-89. 4. Walters T et al. J Cataract Refract Surg 2007;33(9):1539-45. 5. Donnenfeld ED, Donnenfeld A. Int Ophthalmol Clin. 2006; 46:21-40. 6. Baklayan GA et al. J Ocul Pharmacol Ther. 2008; 24:392-8. 7. Donnenfeld ED et al. Ophthalmology 2007; 114:1653-62. 8. Ikeda H et al. Yakugaku Zasshi 2001; 121:799-806. 9. Stewart WC et al. J Ocul Pharmacol Ther. 2004;20:461-9. 10. SPC přípravku Yellox

PŘEHLED REDAKCÍ ČASOPISU ČESKOSLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE, OD ROKU 1995 ČASOPISU ČESKÁ A SLOVENSKÁ OFTALMOLOGIE

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO^{1,2}

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc., FEBO³

¹**Fakultní nemocnice Olomouc, Oční klinika**

²**Univerzita Palackého v Olomouci, Lékařská fakulta, Oční klinika**

³**Oční klinika JL s.r.o. Praha, Fakulta biomedicínského inženýrství ČVUT, Kladno**

Časopis Československá oftalmologie byl založen v roce 1933. První tři čísla vychází každé 2 roky, naposledy takto v roce 1937. Po desetileté přestávce zaviněné především nacistickou okupací vychází v roce 1948 čtvrté číslo.

U většiny jmen členů redakcí se nám podařilo dohledat celá jména, aktuální akademické tituly a pracoviště. Až na 3 výjimky, kdy tito lékaři buď nikdy v časopise nepublikovali nebo u článku bylo uvedeno pouze příjmení a iniciála jména.

Ročníky 1–3, 1933, 1935, 1937

Vydávají a řídí:

Prof. MUDr. Roman Kadlický, Oční klinika Karlovy University v Praze

Prof. MUDr. Bohuslav Slavík, Oční klinika v Brně

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná klinika University Komenského v Bratislavě

Redaktor: Doc. MUDr. Jaromír Kurz, Oční klinika Karlovy University v Praze

Redakční kruh:

Prim. MUDr. Jiří Franta, Oční oddělení zemské nemocnice v Opavě

Doc. MUDr. Jiří Jirman, Oční klinika Karlovy University v Praze

Doc. MUDr. Václav Vejdovský, Oční oddělení zemských ústavů v Olomouci

MUDr. Alexej Záhoř, Oční klinika Karlovy University v Praze

MUDr. V. Zika – podrobnosti nelze dohledat

Ročník 4, 1948

Editor: prof. MUDr. Jaromír Kurz, II. Oční klinika Karlovy University v Praze

Vydávají a řídí:

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná klinika University Komenského v Bratislavě

Prof. MUDr. Jaromír Kurz, II. Oční klinika Karlovy University v Praze

Prof. MUDr. Bohuslav Slavík, Oční klinika Masarykovy University v Brně

Spolupracovníci:

Doc. MUDr. Emil Dienstbier, I. Oční klinika Karlovy University v Praze

MUDr. Antonín Dolének, Oční klinika Palackého University v Olomouci

MUDr. Ota Gottwald, Oční klinika Masarykovy University v Brně

Doc. MUDr. Jiří Jirman, Oční oddělení v.v. nemocnice hl. města Prahy na Bulovce

MUDr. Miloš Klíma, II. Oční klinika Karlovy University, Praha

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch, Oční klinika lékařské fakulty Karlovy University v Plzni

MUDr. Květoslav Koldovský, Oční klinika Karlovy University v Praze

Doc. MUDr. František Michal, II. Oční klinika Karlovy University v Praze

Prim. MUDr. Josef Svoboda, Oční oddělení v.v. nemocnice v Pardubicích

Prim. MUDr. Emanuel Šťastník, Oční oddělení Městské veřejné nemocnice v Moravské Ostravě

MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika University Komenského v Bratislavě

Prof. MUDr. Jan Vanýsek, Oční klinika Karlovy University v Hradci Králové

Prof. MUDr. Václav Vejdovský, Palackého University v Olomouci

MUDr. Alexej Záhoř, II. Oční klinika Karlovy University v Praze

Ročník 5, 1949

Editor: Prof. MUDr. Jaromír Kurz, II. Oční klinika Karlovy University v Praze

Vydávají a řídí:

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná klinika University Komenského v Bratislavě

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch, Oční klinika lékařské fakulty Karlovy University v Plzni

Doc. MUDr. Jozef Pajtaš, Klinika pre očné choroby PLF Slov. Univerzity v Košiciach

Prof. MUDr. Bohuslav Slavík, Oční klinika Masarykovy University v Brně

Prim. MUDr. Josef Svoboda, Oční oddělení v.v. nemocnice v Pardubicích

Prim. MUDr. Emanuel Šťastník, Oční oddělení Městské veřejné nemocnice v Moravské Ostravě

Prof. MUDr. Jan Vanýsek, Oční klinika Karlovy University v Hr. Králové

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika Palackého University
v Olomouci

Spolupracovníci:

Doc. MUDr. Emil Dienstbier, I. Oční
klinika Karlovy University v Praze

MUDr. Antonín Dolének, Oční
klinika Palackého University
v Olomouci

MUDr. Ota Gottwald, Oční
klinika Masarykovy University
v Brně

MUDr. Hůlka – podrobnosti nelze
dohledat

Doc. MUDr. Jiří Jirman, Oční
oddělení v.v. nemocnice hl. města
Prahy na Bulovce

MUDr. Miloš Klíma, II. Oční
klinika Karlovy University, Praha

MUDr. Květoslav Koldovský, Oční
klinika Karlovy university v Praze

Doc. MUDr. František Michal, II. Oční
klinika Karlovy University v Praze

MUDr. Štajduhár – podrobnosti
nelze dohledat

Prim. MUDr. Emanuel Šťastník,
Oční oddělení Městské veřejné
nemocnice v Moravské Ostravě

MUDr. Jozef Šuster, Očná
klinika University Komenského
v Bratislavě

MUDr. Alexej Záhoř, II. Oční
klinika Karlovy University v Praze

Ročník 6, 1950

Editor: Prof. MUDr. Jaromír Kurz,
II. Oční klinika Karlovy University
v Praze

Vydávají a řídí:

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná
klinika University Komenského
v Bratislavě

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch,
Oční klinika lékařské fakulty
Karlovy University v Plzni

Doc. MUDr. Jozef Pajtaš, Klinika
pre očné choroby PLF Slov.
Univerzity v Košiciach

Prof. MUDr. Bohuslav Slavík,
Oční klinika Masarykovy University
v Brně

Prim. MUDr. Josef Svoboda,
Oční oddělení v.v. nemocnice
v Pardubicích

Prof. MUDr. Jan Vanýsek, Oční
klinika Karlovy University v Hradci
Králové

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika Palackého University
v Olomouci

Spolupracovníci:

Doc. MUDr. Emil Dienstbier, I. Oční
klinika Karlovy University v Praze

MUDr. Antonín Dolének, Oční
klinika Palackého University
v Olomouci

MUDr. Ota Gottwald, Oční klinika
Masarykovy University v Brně

MUDr. Hůlka – podrobnosti nelze
dohledat

Doc. MUDr. Jiří Jirman, Oční
oddělení v.v. nemocnice hl. města
Prahy na Bulovce

MUDr. Květoslav Koldovský, Oční
klinika Karlovy University v Praze

Doc. MUDr. František Michal,
II. Oční klinika Karlovy University
v Praze

MUDr. Štajduhár – podrobnosti
nelze dohledat

Prim. MUDr. Emanuel Šťastník,
Oční oddělení Městské veřejné
nemocnice v Moravské Ostravě

MUDr. Jozef Šuster, Očná
klinika University Komenského
v Bratislavě

MUDr. Alexej Záhoř, II. Oční
klinika Karlovy University v Praze

Ročník 7, 1951

**Šéfredaktor: Prof. MUDr. Jaromír
Kurz,** II. Oční klinika Karlovy
University v Praze

Vydávají a řídí:

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná
klinika Slovenskej University
v Bratislavě

Doc. MUDr. Miloš Klíma, II. Oční
klinika Karlovy University, Praha

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch,
Oční klinika lékařské fakulty
Karlovy University v Plzni

Doc. MUDr. Jozef Pajtaš, Klinika
pre očné choroby Slov. Univerzity
v Košiciach

Prof. MUDr. Bohuslav Slavík,
Oční klinika Masarykovy University
v Brně

Prim. MUDr. Josef Svoboda,
Oční oddělení v.v. nemocnice
v Pardubicích

Prof. MUDr. Jan Vanýsek, Oční
klinika Karlovy University v Hradci
Králové

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika Palackého University
v Olomouci

Spolupracovníci:

Doc. MUDr. Emil Dienstbier, I. Oční
klinika Karlovy University v Praze

MUDr. Antonín Dolének, Oční
klinika Palackého University
v Olomouci

MUDr. Ota Gottwald, Oční klinika
Masarykovy University v Brně

MUDr. Hůlka – podrobnosti nelze
dohledat

Doc. MUDr. Jiří Jirman, Oční
oddělení v.v. nemocnice hl. města
Prahy na Bulovce

MUDr. Květoslav Koldovský,
Oční klinika Karlovy University
v Praze

Doc. MUDr. František Michal,
Oční oddělení polikliniky Karlovy
University v Praze

MUDr. Štajduhár – podrobnosti
nelze dohledat

Prim. MUDr. Emanuel Šťastník,
Oční oddělení Městské veřejné
nemocnice v Moravské Ostravě

MUDr. Jozef Šuster, Očná
klinika University Komenského
v Bratislavě

MUDr. Alexej Záhoř, II. Oční
klinika Karlovy University v Praze

Ročník 8, 1952

**Šéfredaktor: Prof. MUDr.
Jaromír Kurz,** II. Oční klinika
Karlovy University, Praha

Redakční rada:

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná
klinika SU, Bratislava

MUDr. Věra Kadlecová, II. Oční
klinika Karlovy University, Praha

Doc. MUDr. Miloš Klíma, II. Oční
klinika Karlovy university, Praha

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch,
Oční klinika Karlovy University, Plzeň

Doc. MUDr. Jozef Pajtaš, Klinika
pre očné choroby PLF Slov.
Univerzity, Košice

Prof. MUDr. Bohuslav Slavík,
Oční klinika Masarykovy
University, Brno

Prim. MUDr. Josef Svoboda,
Oční oddělení, Pardubice

Prof. MUDr. Jan Vanýsek,
Oční klinika Vojenské lékařské
akademie, Hradec Králové

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika LF UP, Olomouc

Ročník 9, 1953

Vedoucí redakce:

Prof. MUDr. Jaromír Kurz, II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Redakční rada neuvedena

Ročníky 10–12, 1954 až 1956

Vedoucí redakce: Prof. MUDr.

Jaromír Kurz, II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Redakční rada:

Prof. MUDr. Emil Dienstbier,
I. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Doc. MUDr. Věra Kadlecová, II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Doc. MUDr. Miloš Klíma, II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Doc. MUDr. František Michal,
Ústav pro doškolování lékařů
– oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika LF UP, Olomouc

Ročníky 13–14, 1957 až 1958

Vedoucí redakce: akademik

Jaromír Kurz, II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Redakční rada:

Prof. MUDr. Emil Dienstbier,
I. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná klinika SU, Bratislava

Doc. MUDr. Věra Kadlecová,
II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Prof. MUDr. Miloš Klíma,
Oční klinika Vojenské lékařské akademie, Hradec Králové

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch,
Oční klinika Karlovy Univerzity, Plzeň

Doc. MUDr. František Michal,
Ústav pro doškolování lékařů
– oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Jan Vanýsek, Oční klinika Masarykovy Univerzity, Brno

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika LF UP, Olomouc

Ročník 15–21, 1959 až 1965

Vedoucí redakce: akademik

Jaromír Kurz, II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Redakční rada:

Prof. MUDr. Emil Dienstbier, I. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Prof. MUDr. Anton Gala, Očná klinika SU, Bratislava

Prof. MUDr. Věra Kadlecová,
II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Prof. MUDr. Miloš Klíma,
Oční klinika Vojenské lékařské akademie, Hradec Králové

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch,
Oční klinika LF UK, Plzeň

Doc. MUDr. František Michal,
Ústav pro doškolování lékařů
– oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Jan Vanýsek, Oční klinika Masarykovy Univerzity, Brno

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika LF UP, Olomouc

Ročník 22, 1966

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr.

Věra Kadlecová, II. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Redakční rada:

Prof. MUDr. Emil Dienstbier,
I. Oční klinika Karlovy Univerzity, Praha

Prof. MUDr. Miloš Klíma, Katedra očního lékařství LF UK, Hradec Králové

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch,
Oční klinika Karlovy Univerzity, Plzeň

Doc. MUDr. Vladimír Kožoušek,
Oční klinika LF UJEvP, Brno

Doc. MUDr. František Michal,
Ústav pro doškolování lékařů
– oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Václav Vejdovský,
Oční klinika LF UP, Olomouc

Ročníky 23–26, 1967 až 1970

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr.

Věra Kadlecová, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Jan Vanýsek, DrSc.,
Oční klinika LF UJEvP, Brno

Redakční rada:

Prof. MUDr. Emil Dienstbier, DrSc., I. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha

Prof. MUDr. Miloš Klíma, DrSc.,
Katedra očního lékařství LF UK, Hradec Králové

Prof. Rudolf Knobloch, DrSc., Oční klinika Karlovy Univerzity, Plzeň
Doc. MUDr. Vladimír Kožoušek, DrSc., Oční klinika LF Komenského Univerzity, Martin

Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolování lékařů – oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava

Prof. MUDr. Václav Vejdovský, DrSc., Oční klinika LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. František Vrabec, DrSc., I. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha

Ročníky 27–28, 1971 až 1972

Vedoucí redaktorka: Doc. MUDr.

Jaroslava Votočková, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. František Vrabec, DrSc., I. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha

Redakční rada:

Prof. MUDr. Antonín Heinc, DrSc., Oční klinika LF UP, Olomouc

Prof. MUDr. Rudolf Knobloch, DrSc., Oční klinika Karlovy Univerzity, Plzeň

MUDr. Tomáš Mazalán, CSc.,
Klinika oftalmologie LF UK, Bratislava-Kramáre

Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolování lékařů – oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha

Doc. MUDr. Otto Riebel, CSc., Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava

Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Ročníky 29–31, 1973 až 1975

Vedoucí redaktorka: Doc.

MUDr. Jaroslava Votočková,

DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Zástupce vedoucí redaktorky:
Prof. MUDr. František Vrabec, DrSc., I. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Redakční rada:
Prof. MUDr. Antonín Heinc, DrSc., Oční klinika LF UP, Olomouc
Prof. MUDr. Rudolf Knobloch, DrSc., Oční klinika LF UK, Plzeň
MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK, Bratislava-Kramáre
Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení lékařů – oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha
Doc. MUDr. Otto Riebel, CSc., Oční klinika LF JEP, Brno
Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec Králové
Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava
Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Ročník 32, 1976

Vedoucí redaktorka: Doc. MUDr. Jaroslava Votočková, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Zástupce vedoucí redaktorky:
Prof. MUDr. František Vrabec, DrSc., I. Oční klinika FVL Karlovy univerzity, Praha
Redakční rada:
Prof. MUDr. Antonín Heinc, DrSc., Oční klinika LF UP, Olomouc
Prof. MUDr. Rudolf Knobloch, DrSc., Oční klinika LF UK, Plzeň
MUDr. Ota Kühnel, Oční oddělení NsP, Strakonice
MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK, Bratislava-Kramáre
Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení lékařů – oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha
Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc., Oční klinika LF JEP, Brno
Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec Králové
Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava

Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Ročník 33, 1977

Vedoucí redaktorka: Doc. MUDr. Jaroslava Votočková, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Zástupce vedoucí redaktorky:
Prof. MUDr. František Vrabec, DrSc., I. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Redakční rada:
Prof. MUDr. Antonín Heinc, DrSc., Oční klinika LF UP, Olomouc
MUDr. Ota Kühnel, Oční oddělení NsP, Strakonice
MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK, Bratislava-Kramáre
Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení lékařů – oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha
Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc., Oční klinika LF JEP, Brno
Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec Králové
Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava
Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Ročník 34, 1978

Vedoucí redaktorka: Doc. MUDr. Jaroslava Votočková, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Zástupce vedoucí redaktorky:
Prof. MUDr. František Vrabec, DrSc., I. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Redakční rada:
Prof. MUDr. Antonín Heinc, DrSc., Oční klinika LF UP, Olomouc
MUDr. Ota Kühnel, Oční oddělení NsP, Strakonice
Doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK, Bratislava-Kramáre
Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení lékařů – oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha
Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc., Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec Králové
Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava
Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Ročník 35, 1979

Vedoucí redaktorka: Doc. MUDr. Jaroslava Votočková, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Zástupce vedoucí redaktorky:
Doc. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Redakční rada:
Prim. MUDr. Ota Kühnel, Oční oddělení NsP, Strakonice
Doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK, Bratislava-Kramáre
Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení lékařů – oční oddělení nemocnice na Bulovce, Praha
Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc., Oční klinika LF JEP, Brno
Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec Králové
Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava
Prof. MUDr. Václav Švec, CSc., Oční klinika LF UP, Olomouc
Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Ročník 36, 1980

Vedoucí redaktor: Doc. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Zástupce vedoucího redaktora:
Prof. MUDr. Jozef Šuster, Očná klinika SU, Bratislava
Redakční rada:
Prim. MUDr. Ota Kühnel, Oční oddělení NsP, Strakonice
Doc. MUDr. Jiří. Malec, CSc., I. Oční klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha
Doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK, Bratislava-Kramáre
Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení

lékařů – oční oddělení nemocnice
na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc.,

Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec
Králové

Prof. MUDr. Václav Švec, CSc.,

Oční klinika LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná
klinika LF UPJŠ, Košice

Ročník 37, 1981

Vedoucí redaktor: Doc. MUDr.

Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika
FVL Karlovy Univerzity, Praha

Zástupce vedoucího redaktora:

Prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc., Katedra oftalmologie LF
Univerzity Komenského, Bratislava

Redakční rada:

Prim. MUDr. Ota Kühnel, Oční
oddělení NsP, Strakonice

Doc. MUDr. Jiří Malec, CSc.,

I. Oční klinika FVL Karlovy
Univerzity, Praha

Doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK,
Bratislava-Kramáre

Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení
lékařů – oční oddělení nemocnice
na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc.,
Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec
Králové

Prof. MUDr. Václav Švec, CSc.,
Oční klinika LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná
klinika LF UPJŠ, Košice

Ročníky 38–42, 1982 až 1986

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr.

Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika
FVL Karlovy Univerzity, Praha

Zástupce vedoucího redaktora:

Prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc., Katedra oftalmologie LF
Univerzity Komenského, Bratislava

Redakční rada:

Prim. MUDr. Ota Kühnel, Oční
oddělení NsP, Strakonice

Doc. MUDr. Jiří Malec, CSc., I. Oční
klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha

Doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK,
Bratislava-Kramáre

Doc. MUDr. František Michal, DrSc., Ústav pro doškolení
lékařů – oční oddělení nemocnice
na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc.,

Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc.,
Oční klinika LF UK, Hradec Králové

Prof. MUDr. Václav Švec, CSc.,

Oční klinika LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Ľudovít Veselý, Očná
klinika LF UPJŠ, Košice

Ročník 43, 1987

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr.

Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika
FVL Karlovy Univerzity, Praha

Zástupce vedoucího redaktora:

Prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc., Katedra oftalmologie LF
Univerzity Komenského, Bratislava

Redakční rada:

Doc. MUDr. Jarmila

Boguszaková, CSc., Oční klinika
ILF a FN na Bulovce, Praha

Prim. MUDr. Ota Kühnel, Oční
oddělení NsP, Strakonice

Doc. MUDr. Ladislav Kováčik,
Oddelenie oftalmologie ILF,
Bratislava

Doc. MUDr. Jiří Malec, CSc., I. Oční
klinika FVL Karlovy Univerzity, Praha

Doc. MUDr. Tomáš Mazalán, CSc., Klinika oftalmologie LF UK,
Bratislava-Kramáre

Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc.,
Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec
Králové

Ročník 44, 1988

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr.

Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika
FVL Karlovy Univerzity, Praha

Zástupce vedoucího redaktora:

Prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc., Katedra oftalmologie LF
Univerzity Komenského, Bratislava

Redakční rada:

Doc. MUDr. Jarmila

Boguszaková, CSc., Oční klinika
ILF a FN na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Juraj Dóci, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

MUDr. Martin Filipec, II. Oční
klinika FVL Karlovy Univerzity,
Praha

Doc. MUDr. Ladislav Kováčik,
Oddelenie oftalmologie ILF,
Bratislava

Prim. MUDr. Ota Kühnel, Oční
oddělení NsP, Strakonice

Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc.,
Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec
Králové

Doc. MUDr. Pavel Těšínský, DrSc., Oční klinika LF UK, Plzeň

Ročník 45–46, 1989 až 1990

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr.

Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika
FVL Karlovy Univerzity, Praha

Zástupce vedoucího redaktora:

Prof. MUDr. Zoltán Oláh, DrSc., Katedra oftalmologie LF
Univerzity Komenského, Bratislava

Redakční rada:

Doc. MUDr. Jarmila

Boguszaková, CSc., Oční klinika
ILF a FN na Bulovce, Praha

Prof. MUDr. Juraj Dóci, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

MUDr. Martin Filipec, CSc.,
II. Oční klinika FVL Karlovy
Univerzity, Praha

Doc. MUDr. Ladislav Kováčik,
Oddelenie oftalmologie ILF,
Bratislava

Prim. MUDr. Ota Kühnel, Oční
oddělení NsP, Strakonice

Prof. MUDr. Otto Riebel, CSc.,
Oční klinika LF JEP, Brno

Prof. MUDr. Svatopluk Řehák, DrSc., Oční klinika LF UK, Hradec
Králové

Prof. MUDr. Pavel Těšínský, DrSc., Oční klinika LF UK, Plzeň

Ročník 47, 1991

Vedoucí redaktorka: Doc. MUDr.

Jarmila Boguszaková, DrSc.,
I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Doc. MUDr. Milan Izák, CSc.,
Očné oddelenie KNSP, Banská
Bystrica

Redakční rada:

Doc. MUDr. Andrej Černák, DrSc., Katedra oftalmologie LF UK, Bratislava

Doc. MUDr. Anton Gerinec, CSc., Katedra oftalmologie LF UK, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, CSc.,

Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Karel Kuběna, CSc., Oční oddělení, Zlín

Doc. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc., Oční klinika 3. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jiří Otrádovec, CSc., II. Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc., I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Miloš Vymazal, CSc., Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Ročníky 48–49, 1992 až 1993

Vedoucí redaktorka: Doc. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.,

I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Doc. MUDr. Milan Izák, CSc., Očné oddelenie KNsP, Banská Bystrica

Redakční rada:

Doc. MUDr. Andrej Černák, DrSc., Očná klinika IVZ, Bratislava

Doc. MUDr. Anton Gerinec, CSc., Katedra oftalmologie LF UK, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, CSc., Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Karel Kuběna, CSc., Oční oddělení, Zlín

Doc. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc., Oční klinika 3. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jiří Otrádovec, CSc., II. Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc., I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Miloš Vymazal, CSc., Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Ročník 50, 1994

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.,

I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Doc. MUDr. Milan Izák, CSc.,

Očná klinika IVZ NsP F. D.

Roosevelta, Banská Bystrica

Redakční rada:

Doc. MUDr. Andrej Černák, DrSc., Očná klinika IVZ, Bratislava

Doc. MUDr. Anton Gerinec, CSc., Katedra oftalmologie LF UK, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, CSc.,

Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc., Oční klinika 3. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jiří Otrádovec, CSc., II. Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc., I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jaroslav Řehůřek, CSc., Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Doc. MUDr. Miloš Vymazal, CSc., Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Ročníky 51–53, 1995 až 1997

Změna názvu časopisu: Česká a slovenská oftalmologie

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.,

I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Doc. MUDr. Milan Izák, CSc.,

Očná klinika IVZ NsP F. D.

Roosevelta, Banská Bystrica

Redakční rada:

Doc. MUDr. Andrej Černák, DrSc., Očná klinika IVZ, Bratislava

Doc. MUDr. Anton Gerinec, CSc., Očná klinika DFNSP, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, CSc., Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc., II. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc., Oční klinika 3. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jiří Otrádovec, CSc., II. Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc., I. Oční klinika 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jaroslav Řehůřek, CSc., Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Doc. MUDr. Miloš Vymazal, CSc., Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Ročník 54, 1998

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.,

Oční klinika 1. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Doc. MUDr. Milan Izák, CSc.,

Očná klinika IVZ NsP F. D.

Roosevelta, Banská Bystrica

Redakční rada:

Doc. MUDr. Andrej Černák, DrSc., Očná klinika IVZ, Bratislava

Doc. MUDr. Anton Gerinec, CSc., Očná klinika DFNSP, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, CSc.,

Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc.,

Oční klinika 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc., Oční klinika 3. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jiří Otrádovec, CSc.,

Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsíval, CSc., Oční klinika LF UK, Hradec Králové

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc., Oční klinika 1. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jaroslav Řehůřek, CSc., Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Ročník 55, 1999

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.,

Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Milan Izák, CSc.,

Očná klinika IVZ NsP F. D.

Roosevelta, Banská Bystrica

Redakční rada:

Prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc., Očná klinika IVZ, Bratislava

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc., Očná klinika DFNSP, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, CSc.,

Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc.,

Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc., Oční klinika 3. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Jiří Otrádovec, CSc.,

Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsíval, CSc.,

Oční klinika LF UK, Hradec Králové

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,

Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Doc. MUDr. Jaroslav Řehůřek, CSc.,

Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Ročník 56, 2000

Vedoucí redaktorka: Prof.

MUDr. Jarmila Boguszaková,

DrSc., Oční klinika 3. LF UK,
Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Milan Izák, CSc.,
Očná klinika IVZ NsP F. D.

Roosevelta, Banská Bystrica

Redakční rada:

Prof. MUDr. Andrej Černák,

DrSc., Očná klinika IVZ,
Nemocnice sv. Cyrila a Metoda,
Bratislava-Petržalka

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, CSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc.,
Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka,
CSc., Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Jiří Otradovec, CSc.,
Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
Oční klinika LF UK, Hradec Králové

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Prof. MUDr. Jaroslav Řehůřek,
CSc., Klinika dětské oftalmologie
LF MU, Brno

Ročníky 57–59, 2001 až 2003

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr.
Jarmila Boguszaková, DrSc.,

Oční klinika 3. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Milan Izák, CSc.,
Očná klinika IVZ, Rooseveltova

nemocnice, Banská Bystrica

Redakční rada:

Prof. MUDr. Andrej Černák,

DrSc., Očná klinika IVZ,
Nemocnice sv. Cyrila a Metoda,
Bratislava-Petržalka

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka,
CSc., Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Jiří Otradovec, CSc.,
Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
Oční klinika FN a LF UP, Hradec

Králové

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Jaroslav Řehůřek,
CSc., Klinika dětské oftalmologie
LFMU, Brno

Ročníky 60–61, 2004 až 2005

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr.
Jarmila Boguszaková, DrSc.,

Oční klinika 3. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Milan Izák, CSc.,
Očná klinika SZU, Rooseveltova

nemocnice, Banská Bystrica

Redakční rada:

Prof. MUDr. Andrej Černák,

DrSc., Očná klinika SZU,
Nemocnice sv. Cyrila a Metoda,
Bratislava-Petržalka

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Doc. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka,
CSc., Oční klinika FN KV a 3. LFUK,
Praha

Doc. MUDr. Jiří Otradovec, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LFUK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
Oční klinika FN a LF UP, Hradec

Králové

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Jaroslav Řehůřek,
CSc., Klinika dětské oftalmologie

LF MU, Brno

Ročníky 62–63, 2006 až 2007

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr.
Jarmila Boguszaková, DrSc.,

Oční klinika 3. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Milan Izák, CSc.,
Očná klinika SZU, Rooseveltova

nemocnice, Banská Bystrica

Redakční rada:

Prof. MUDr. Andrej Černák,

DrSc., Očná klinika SZU,
Nemocnice sv. Cyrila a Metoda,
Bratislava-Petržalka

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Prof. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Hanuš Kraus, DrSc.,
Oční klinika VFN a 1. LFUK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka,
CSc., Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Jiří Otradovec, CSc.,
Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
Oční klinika FN a LF UP, Hradec

Králové

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Jaroslav Řehůřek,
CSc., Klinika dětské oftalmologie

LF MU, Brno

Ročník 64, 2008

Mění se formát časopisu z A5
na A4.

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr.
Jarmila Boguszaková, DrSc.,

Oční klinika 3. LF UK, Praha

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Milan Izák, CSc.,
Očná klinika SZU, Rooseveltova

nemocnice, Banská Bystrica

Redakční rada:

Prof. MUDr. Andrej Černák,

DrSc., Očná klinika SZU,
Nemocnice sv. Cyrila a Metoda,
Bratislava-Petržalka

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Prof. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka,
CSc., Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Jiří Otradovec, CSc.,
Oční klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK,
Praha

Prof. MUDr. Jaroslav Řehůřek,
CSc., Klinika dětské oftalmologie

LF MU, Brno

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
Oční klinika FN a LF UP, Hradec

Králové

Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc.,
Oční klinika FN a LF MU, Brno

Ročníky 65–68, 2009 až 2012

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr.
Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN

a LF MU, Brno

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc.,
Klinika dětské oftalmologie
LF MU, Brno

Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.,

Oční klinika 3. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc.,
Očná klinika SZU, Bratislava

Prof. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc.,
Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Marián Potocký, CSc.,
Klinika očnéj mikrochirurgie
Veni-vidi s.r.o., Bratislava

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK,
Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
Oční klinika FN a LF UP, Hradec
Králové

Doc. MUDr. Jiří Řehák, CSc., Oční
klinika FN a LF UP, Olomouc

Ročník 69, 2013

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN
a LF MU, Brno

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA,
Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc., Oční klinika
3. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc.,
Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D.,
Klinika oftalmologie LF UK
a UN, Bratislava

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
FEBO, Oční klinika FN a LF UP,
Hradec Králové

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO,
Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Ročník 70, 2014

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN
a LF MU, Brno

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA,
Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc.,
Očná klinika SZU, Bratislava

Prof. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc.,
Oční klinika FN KV a 3. LF UK, Praha

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D.,
Klinika oftalmologie LF UK
a UN, Bratislava

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
FEBO, Oční klinika FN a LF UP,
Hradec Králové

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO,
Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc.,
FEBO, Oční klinika JL s.r.o.

Čestný člen redakční rady:

Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.

Ročník 71, 2015

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN
a LF MU, Brno

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA,
Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc.,
Očná klinika SZU, Bratislava

Prof. MUDr. Tomáš Juhás, DrSc.,
Očná klinika LF UPJŠ, Košice

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc.,
Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D.,
Klinika oftalmologie LF UK
a UN, Bratislava

Doc. MUDr. Matúš Rehák, Ph.D.,
FEBO, Augenklinik CBF, Charité

Universitätsmedizin, Berlin

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LFUK, Praha

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
FEBO, Oční klinika FN a LF UP,
Hradec Králové

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO,
Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc.,
FEBO, Oční klinika JL s.r.o.

Čestný člen redakční rady:

Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.

Ročníky 72–73, 2016 až 2017

Vedoucí redaktorka: Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN
a LF MU, Brno

Zástupce vedoucí redaktorky:

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.,
Očná klinika DFNSP, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA,
Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc.,
Očná klinika SZU, Bratislava

Doc. Mgr. MUDr. Alena Furdová, Ph.D., MPH, MSc,
Klinika oftalmologie LF UK a UN,
Bratislava

Prof. MUDr. Pavel Kuchynka, CSc.,
Oční klinika FN KV a 3. LF UK,
Praha

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D.,
Klinika oftalmologie LF UK
a UN, Bratislava

Prof. MUDr. Matúš Rehák, Ph.D.,
FEBO, Klinik und poliklinik für Augenheilkunde
Universitätsklinikum, Leipzig

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.,
FEBO, Oční klinika FN a LF UP,
Hradec Králové

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LFUK, Praha

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO,
Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc.,
FEBO, Oční klinika JL s.r.o.

Čestný člen redakční rady: Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.

Doc. MUDr. Eva Růžicková, CSc.,
Oční klinika VFN a 1. LFUK, Praha

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO,
Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc.,
FEBO, Oční klinika JL s.r.o.

Čestný člen redakční rady: Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.

Ročník 74–76, 2018 až 2020

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc.,

FEBO, Oční klinika FN a LF UP, Olomouc

Zástupce vedoucího redaktora:

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D., Klinika oftalmologie LF UK a UN, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA, Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Doc. Mgr. MUDr. Alena Furdová, Ph.D., MPH., MSc, Klinika oftalmologie LF UK a UN, Bratislava

Prof. MUDr. Frederik Raiskup, Ph.D., FEBO, Klinik für Augenheilkunde Universitätsklinikum C.G.Carus, Dresden

Doc. MUDr. Jozef Čmelo, Ph.D., MPH, Centrum neurooftalmologie, Palas-Eye s.r.o.

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc., FEBO, Oční klinika JL s.r.o.

Prof. MUDr. Matúš Rehák, Ph.D., FEBO, Klinik und poliklinik für Augenheilkunde Universitätsklinikum, Leipzig

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc., FEBO, Oční klinika FN a LFUP, Hradec Králové

Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN a LF MU, Brno

Čestný člen redakční rady: Prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc.

Ročník 77–78, 2021 až 2022

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO, Oční klinika FN a LFUP, Olomouc

Zástupce vedoucího redaktora:

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D., Klinika oftalmologie LF UK a UN, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA, Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Prof. Mgr. MUDr. Alena Furdová, Ph.D., MPH., MSc, Klinika oftalmologie LF UK a UN, Bratislava

Prof. MUDr. Frederik Raiskup, Ph.D., FEBO, Klinik für Augenheilkunde Universitätsklinikum C.G.Carus, Dresden

Doc. MUDr. Jozef Čmelo, Ph.D., MPH, Centrum neurooftalmologie, Palas-Eye s.r.o.

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc., FEBO, Oční klinika JL s.r.o.

Prof. MUDr. Matúš Rehák, Ph.D., FEBO, Klinik und poliklinik für Augenheilkunde Justus-Liebig-Universität, Gießen

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc., FEBO, Oční klinika FN a LFUP, Hradec Králové

Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN a LF MU, Brno

Ročník 79, 2023

Vedoucí redaktor: Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO, Oční klinika FN a LFUP, Olomouc

Zástupce vedoucího redaktora:

Doc. MUDr. Vladimír Krásnik, Ph.D., Klinika oftalmologie LF UK a UN, Bratislava

Redakční rada:

Prof. MUDr. Rudolf Autrata, CSc., MBA, Klinika dětské oftalmologie LF MU, Brno

Prof. Mgr. MUDr. Alena Furdová, Ph.D., MPH, MSc, Klinika oftalmologie LF UK a UN, Bratislava

Prof. MUDr. Jarmila Heissigerová, Ph.D., MBA, Oční klinika 1.LF UK a VFN, Praha

Doc. MUDr. Oldřich Chrapek, Ph.D., Oční klinika LF MU a FN, Brno

MUDr. Ladislav Jančo, Ph.D., MPH, FEBO, II. Očná klinika SZU a FNsP, F.D. Roosevelta, Banská Bystrica

Prof. MUDr. Petr Kolář, Ph.D., Očná klinika SZU a UN, Bratislava

Doc. MUDr. Ján Lešták, CSc., MSc, MBA, LL.M., DBA, FEBO, FAOG, FBMI ČVUT v Praze

Doc. MUDr. Gabriela Mahelková, Ph.D., Oční klinika dětí a dospělých 2.LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Klára Marešová, Ph.D., FEBO, Oční klinika LF UP a FN, Olomouc

MUDr. Jan Němčanský, Ph.D., MBA, Oční klinika FN a LF OU, Ostrava

Doc. MUDr. Šárka Pitrová, CSc., FEBO, Oční klinika JL s.r.o.

Prof. MUDr. Frederik Raiskup, Ph.D., FEBO, Klinik für Augenheilkunde Universitätsklinikum C.G.Carus, Dresden

Prof. MUDr. Matúš Rehák, Ph.D., FEBO, Univ.-Klinik für Augenheilkunde und Optometrie, Medizinische Universität, Innsbruck

Prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc., FEBO, Oční klinika FN a LFUP, Hradec Králové

Doc. MUDr. Pavel Studený, Ph.D., MHA, Oftalmologická klinika 3.LF UK a FN KV, Praha

Doc. MUDr. Martin Šín, Ph.D., FEBO, Oční klinika 1.LF UK a ÚVN, Praha

Doc. MUDr. Jana Štefaničková, Ph.D., Klinika oftalmologie LF UK a UNB, Bratislava

Doc. MUDr. Dana Tomčíková, Ph.D., MHA, Klinika dětské oftalmologie LF UK a NÚDCH, Bratislava

Prof. MUDr. Eva Vlková, CSc., Oční klinika FN a LF MU, Brno

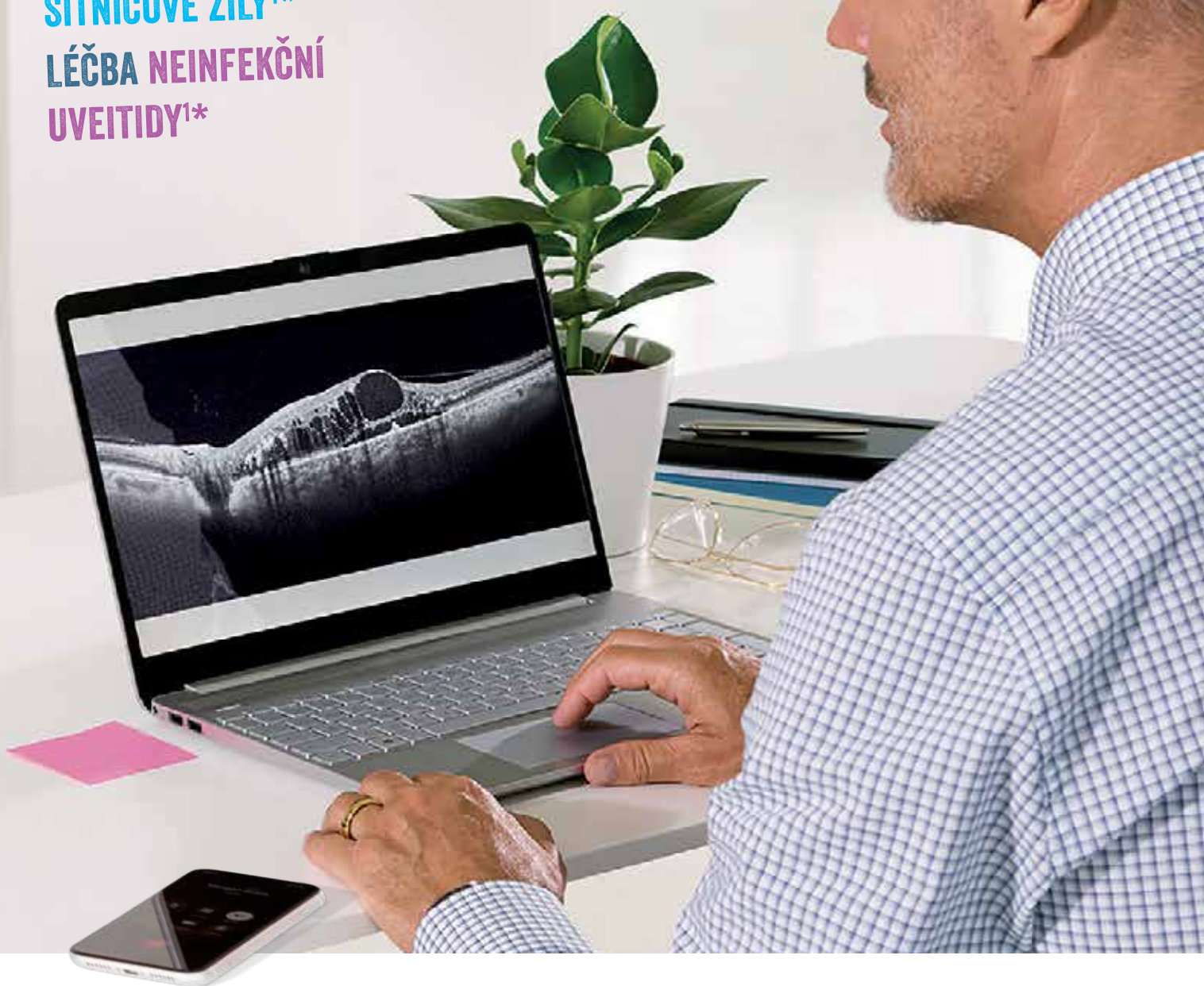
MUDr. Peter Žiak, Ph.D., Očná klinika JLF UK a UNM, Martin

ZKRÁCENÁ INFORMACE O LÉČIVÉM PŘÍPRAVKU

Název: OZURDEX 700 mikrogramů intravitreální implantát v aplikátoru. **Složení:** Jeden implantát obsahuje dexamethasonum 700 mikrogramů. **Indikace:** Poškození zraku způsobené diabetickým makulárním edémem (DME) u dospělých, kteří jsou pseudofakičtí nebo je jejich odpověď na jinou než kortikoidovou léčbu nedostatečná nebo pro ně není vhodná, makulární edém po uzávěru větve sítnicové žíly nebo uzávěru centrální sítnicové žíly, zánět zadního segmentu oka, který se projevuje jako neinfekční uveitida u dospělých pacientů. **Dávkování a způsob podání:** Doporučená dávka je jeden implantát OZURDEX podaný intravitreálně do postiženého oka. Současné podání do obou očí se nedoporučuje. Po aplikaci injekce je třeba pacienta sledovat, aby bylo možné zahájit včasnou léčbu infekce nebo zvýšeného nitroočního tlaku. Každý aplikátor lze použít pouze k léčbě jednoho oka. Aplikace intravitreální injekce má být provedena za řízených sterilních podmínek. **Kontraindikace:** Hypersenzitivita na léčivou látku nebo kteroukoli pomocnou látku, probíhající infekce oka nebo periokulární krajiny či podezření na ni, včetně většiny virových onemocnění rohovky a spojivky, včetně aktivní epiteliální keratitidy způsobené virem herpes simplex (keratitis dendritica), infekcí způsobených vakcínou, varicellou, mykobakteriemi a plísnovými onemocněními, pokročilý glaukom, afakické oči s rupturou zadního pouzdra čočky, oči s nitrooční čočkou v přední komoře (ACIOL), duhovková nebo transsklerální fixovaná nitrooční čočka a ruptura zadního pouzdra čočky. **Zvláštní upozornění:** Aplikace intravitreálních injekcí, injekce s přípravkem OZURDEX nevyjímaje, může být spojena s endoftalmitidou, nitroočním zánětem, zvýšeným nitroočním tlakem a odchlípením sítnice. Používání kortikosteroidů, včetně přípravku OZURDEX, může vést ke vzniku katarakty (včetně katarakty zadního pouzdra), zvýšení NOT, steroidy způsobenému glaukomu a může mít za následek sekundární infekce oka. U pacientů s anamnézou oční virové infekce (např. infekce virem herpes simplex) je třeba podávat kortikosteroidy opatrně, a nepodávat je vůbec u pacientů s aktivní oční infekcí virem herpes simplex. **Interakce:** Systémové vstřebávání je minimální a žádné interakce nejsou očekávány. **Těhotenství:** Podávání přípravku OZURDEX během těhotenství se nedoporučuje. **Kojení:** Podávání přípravku OZURDEX během kojení se nedoporučuje, pokud není nezbytně nutné. **Nežádoucí účinky:** Oční hypertenze, katarakta, krvácení do spojivek nebo sklivce, endoftalmitida, nekrotizující retinitida, odchlípení sítnice a poranění sítnice, bolesti hlavy, migréna, porucha zraku, sklivcové vločky, zákal sklivce, blefaritida, bolest oka, fotopatie, edém a hyperemie spojivky, pruritus očního víčka, hyperemie očního bělma, dislokace implantátu. **Uchovávání:** Žádné zvláštní podmínky uchovávání. **Balení:** Jedno balení obsahuje jeden sterilní tyčinkový implantát s postupným uvolňováním obsahující 700 mikrogramů dexamethasonu umístěný v jehle (nerezová ocel) aplikátoru na jedno použití. **Držitel rozhodnutí o registraci:** AbbVie Deutschland GmbH & Co. KG, Knollstrasse, 67061 Ludwigshafen, Německo. **Registrační číslo:** EU/1/10/638/001. **Datum poslední revize SmPC:** 06/2022. Přípravek je vázán na lékařský předpis a je hrazen smluvním zdravotnickým zařízením z veřejného zdravotního pojištění v této indikaci: makulární edém pro BRVO/CRVO. Úhrada ostatních indikací nebyla dosud stanovena. *Seznamte se, prosím, s úplnou informací o přípravku dříve, než jej předepíšete.*

RETINA NENÍ RUTINA

LÉČBA DIABETICKÉHO MAKULÁRNÍHO EDÉMU^{1*}
LÉČBA MAKULÁRNÍHO EDÉMU PO UZÁVĚRU
SÍTNICOVÉ ŽÍLY^{1*}
LÉČBA NEINFEKČNÍ
UVEITIDY^{1*}

* úplné znění indikací najdete v SPC Ozurdex

Reference: 1. SPC Ozurdex.

abbvie

CZ-OZU-220054

ŘEŠENÍ PRO VŠECHNY STUPNĚ ZÁVAŽNOSTI A FORMY SUCHÝCH OČÍ

- ✓ Rychlá a dlouhotrvající úleva od příznaků díky vysoce kvalitnímu složení
- ✓ Bez konzervačních látek, fosfátů a emulgátorů
- ✓ Přesné dávkování díky patentovanému systému COMOD® a lahvičce s kapátkem
- ✓ Použitelnost 6 měsíců po prvním otevření

Produkty řady **HYLO®** jsou zdravotnické prostředky.

Před jejich použitím přečtěte pozorně návod k použití, který je přiložen ke každému balení.

Návody k použití a další užitečné informace naleznete také na **www.hylo.cz**